བསྒོམ་རིམ་དང་པོ། | 修習次第初篇

རྒྱ་གར་སྐད་དུ། སྦྱ་བ་ན་ཀ་ཀྵ་མ།
梵文云：跋瓦納乍瑪

བོད་སྐད་དུ། བསྒོམ་པའི་རིམ་པ།
藏語云：修習次第論

འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །
向文殊童子敬禮！

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་ཡི། །ཚུལ་སྟོང་ལས་ནི་དང་པོ་ལ། །དེ་ལས་བརྩམས་ཏེ་བསྒོམ་པ་ཡི། །རིམ་པ་མདོར་ཙམ་བརྗོད་པར་བྱ། །
大乘佛教諸經，為初修者開示之，關於修習之次第，在此簡略述之。

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་སྩལ་དུ་ཐོབ་པར་འདོད་པས་མདོར་ན་སྙིང་རྗེ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་། སྦྱོར་པ་དང་། གནས་འདི་གསུམ་ལ་འབད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་མ་ལུས་པའི་རྒྱུའི་ཙ་བ་ནི་སྙིང་རྗེ་ཁོ་ན་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱས་ལ་དེ་ཉིད་ལ་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་བསྒོམ་མོ། །
若欲速證一切智者，總之應精勤於三處，即悲心、菩提心、修行。當知一切佛法之根本唯有悲心，最初當修悲心。

དེ་སྐད་དུ་འཕགས་པ་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ལས་གསུངས་ཏེ། དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཆོས་རབ་ཏུ་མང་པོ་ལ་བསླབ་པར་མི་བགྱིའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཆོས་གཅིག་རབ་ཏུ་གཟུང་ཞིང་རབ་ཏུ་རྟོགས་པར་བགྱིས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་དེའི་ལག་མཐིལ་དུ་མཆིས་པ་ལགས་

སོ། །ཆོས་གཅིག་པོ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལག་མཐིལ་དུ་མཆིས་པ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དཔེར་བགྱིས་ན་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོའི་འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་གང་དུ་མཆིས་པ་དེར་དབུང་གི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་མཆིའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་གང་དུ་མཆིས་པ་དེར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཆིའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དཔེར་བགྱིས་ན་སྐོག་གི་དབང་པོ་མཆིས་ན་དབང་པོ་གཞན་རྣམས་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་དུ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་མཆིས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཆོས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་འབྱུང་བོ། །

《佛說法集經》云：「觀世音菩薩白佛言：世尊！菩薩不須修學多法。世尊！菩薩若受持一法善知一法，餘一切諸佛法，自然如在掌中。世尊！何者是一法？所謂大悲。菩薩若行大悲，一切諸佛法如在掌中。世尊！譬如轉輪王所乘輪寶，隨往何處一切四兵隨順而去。世尊！菩薩摩訶薩亦復如是，乘大悲心隨至何處，彼諸佛法隨順大悲自然而去。.....世尊！譬如依彼命根有餘諸根。世尊！菩薩摩訶薩亦復如是，依於大悲有餘一切菩提分法。」

འཕགས་པ་བློ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། བཅུན་པ་ཤ་ད་དུ་ཏིའི་བུ་གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ནི་ཟད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །བཅུན་པ་ཤ་ད་དུ་ཏིའི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དབུགས་ཕྱི་དབུགས་ནང་དུ་རྒྱུ་བ་ནི་མིའི་སྲོག་གི་དབང་པོ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་དོ། །

《無盡意經》云：「舍利弗！諸菩薩大悲盡已，何以故？是先導故。舍利弗！如息出入是命根之所先導，如是諸菩薩大悲，為成辦大乘故，當先行。」

འཕགས་པ་གཡ་གོའི་རིའི་མདོ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། འཇམ་དཔལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་རྩོམ་པ་ནི་ཅི། གནས་ནི་གང་། འཇམ་དཔལ་བྱིས་སྐྱས་པ། ལྷའི་བུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་རྩོམ་པ་ནི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའོ། །གནས་ནི་སེམས་ཅན་ནོ་ཞེས་དེ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་ངོ། །

《伽耶山頂經》亦云：「問文殊師利言。諸菩薩摩訶薩初觀何法故行菩薩行。依何法故行菩薩行。文殊師利答言。天子。諸菩薩摩訶薩行以大悲為本為諸眾生。」

དེ་ལྟར་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་བསྐྱོད་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་བདག་ཉིད་ལ་མི་ལྟ་བར་གཞན་ལ་ཕན་ཏུ་བན་པ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཕྱིར་ཚོགས་བསགས་པ་ཕིན་ཏུ་བྱ་དཀའ་ཞིང་ཡུན་རིང་ལ་དུབ་པར་འགྱུར་བ་ལ་འཇུག་གོ །

如是菩薩大悲所動，不顧自己，極利他者故，趣入至極難行，長時疲勞集聚資糧。

འཕགས་པ་དད་པའི་སྟོབས་བསྟེད་པ་ལས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ནི་གང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྤྱག་བསྡལ་སྐྱེ་བ་མི་ལེན་པ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །དེས་བདེ་བ་སྐྱེ་བ་མི་འདོད་བ་ཅི་ཡང་མེད་དོ་ཞེའོ། །དེ་ལྟར་ཕིན་ཏུ་བྱ་དཀའ་བ་ལ་ཞུགས་ནས་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་ཚོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཏེ་གདོན་མི་ཟ་བར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚོས་ཀྱི་རྒྱ་བ་ནི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཁོ་ནའོ། །

《信力入印法門經》云：「有言大悲心者。所謂教化諸眾生

故。無有諸苦而不取故。無有諸樂而不捨故。」 如是趣入極大難行，不久即能圓滿一切資糧，決定當得一切智位，是故一切佛法根本唯是大悲。

སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པས་ན་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀོ་འཕང་བརྙེས་ནས་འཇིག་ཅ་མ་ལུས་པའི་དོན་མངོད་ཅིང་བཞུགས་སོ། །མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལྟ་བུ་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་རྒྱུས་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་ལ་མི་གནས་སོ། །
由於大悲普攝，世尊現證一切智位，然於世間廣行一切眾生之利益。譬如無住涅槃，由於世尊大悲故，不墮涅槃。

དེ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་བའི་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་ཤིང་ཡིད་ལ་བྱ་བ་མང་དུ་བྱས་པས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་འཇིག་རྟེན་གསུམ་ན་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་རིམ་པ་གསུམ་གྱིས་རི་སྡུག་བསྔལ་ཉམ་ཐག་པ་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་རིང་ལུགས་པ་བཞིན་དུ་སྡུག་བསྔལ་ལོ་ཞེས་དེ་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བསྟོམ་མོ། །
心緣苦難中的有情，且意念彼等眾生的困苦，即三界一切有情，隨其所應分別受三苦之苦惱。是故，當為一切有情發悲心。

དེ་ལ་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་པ་དག་ནི་རྒྱུན་མི་འཆད་ཅིང་ཡུན་རིང་ལ་ཚ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཆུ་བོར་བྱིང་ངོ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། ། །
世尊言：彼等地獄趣之有情，於無間長時受熾熱等無盡苦惱，沉溺於諸種苦河中。

དེ་བཞིན་དུ་ཡི་དགས་རྣམས་ཀྱང་ཐལ་ཆེར་ཞིན་ཏུ་མི་བཟད་པའི་བཀྲས་པ་དང་སྐོམ་པའི་

སྡུག་བསྔལ་གྱི་མེས་སྐམས་བའི་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་མྱོང་སྟེ། ལོ་བརྒྱ་ཡང་ལ་ལས་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་དང་། མི་གཙང་བ་ཙམ་ཡང་བཟང་མི་རྙེད་དོ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

世尊言：「如是餓鬼趣之有情，多數亦受難以堪忍之饑渴之苦火而身軀乾枯等，受極多苦惱。百年之間也得不到唾棄及不淨等微量食物。」

དུད་འགྲོ་རྣམས་ཀྱང་གཅིག་ལ་གཅིག་ཟ་བ་དང་། ཁྲོ་བ་དང་། རྣམ་པར་འཚེ་བ་དང་། གསོད་པ་ལ་སོགས་པས་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་མྱོང་བ་ཁོ་ནར་སྣང་སྟེ། འདི་ལྟར་ཁ་ཅིག་སྣ་འབྱགས་པ་དང་། བརྡེག་པ་དང་། བཅིང་བ་དང་། གདགས་པ་ལ་སོགས་པ་བདག་ལ་དབང་མེད་པར་ཀུན་ཀྱིས་བདའ་བ་ཡིན་ཏེ། མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཁལ་ཆེན་པོ་ལྟེ་བ་བསྐྱར་བས་སྐྱོ་ཞིང་ངལ་ལོ། དེ་བཞིན་དུ་དགོན་པ་ན་འཁོད་པ་ཡང་ཉེས་པ་མེད་པར་ཁ་ཅིག་བྱེད་དུ་ཚོལ་ཞིང་གསོད་དེ། རྟག་ཏུ་འཇིགས་པས་ཡིད་འབྲུགས་ཏེ་ཐན་ཆུན་འཁོད་ཅིང་འབྲོས་པ་ཡང་གྲངས་མེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མྱོང་བ་ཁོ་ནར་སྣང་ངོ། །

在畜生趣中，亦唯感互相吞噬、嗔怒、傷害、廝殺等苦惱。如是穿通其鼻、毆打、繫縛、拴住等而極不自在，眾人追逐。不欲而背馱重物，痛心又疲乏。身處原野之畜生，因無罪遭到殺害，常感到怖畏不安，受到互相殘害和來回奔馳曾無暫住等無數苦惱。

དེ་བཞིན་དུ་མི་ལ་ཡང་སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། འདི་ན་རྒྱན་པོ་ལ་སོགས་པ་གང་དག་ཡན་ལག་གཏུབ་པ་དང་། གསལ་ཤིང་ལ་བསྐྱོན་པ་དང་། དབྱངས་ཀ་བཏགས་པ་ལ་སོགས་པས་ཚེན་མོངས་པ་དེ་དག་ནི་སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །གང་དག་དབུལ་ཞིང་ཕོངས་པ་དེ་དག་ནི་

ཡི་དགས་དང་འདྲ་བར་བཟེས་ཤིང་སྐོམ་པ་ལ་སོགས་པས་སྡུག་བསྔལ་ལོ། །བྱན་ལ་སོགས་པ་གང་དག་གཞན་གྱིས་ལུས་ལ་དབང་བྱས་པ་དང་། གང་དག་མཐུས་མནན་ཏེ་གནོད་པར་བྱེད་པ་དེ་དག་ནི་དུད་འགྲོ་དང་འདྲ་བར་བརྟེག་པ་དང་། གདགས་པ་ལ་སོགས་པས་སྡུག་བསྔལ་ལོ། །དེ་བཞིན་དུ་བཙལ་བར་བྱ་བ་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། སྡུག་པ་དང་བྲལ་བ་དང་། མི་སྡུག་པ་དང་ཕྲད་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ལ་སྡུག་བསྔལ་དཔག་ཏུ་མེད་དོ། །གང་དག་ཁ་ཅིག་ལྷག་ཅིང་སྐྱེ་བ་དང་འདྲ་བར་སྣང་བ་དེ་དག་ཀྱང་འབྱོར་བའི་མཐའ་ནི་རྒྱུ་བ་སྟེ། ལྟ་བ་ངན་པ་སྣ་ཚོགས་གཟིང་གཟིང་བར་ཤྲུབ་ཅིང་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལྷོད་བར་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་བསགས་པས་གང་ཀ་ན་འདུག་པ་དང་འདྲ་བར་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་བྱུང་པ་ཡང་ཡང་དག་པར་སྡུག་བསྔལ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །

如同地獄等有苦惱，人眾亦具種種苦惱。如偷盜者等，或被砍手，或被串戈，或被懸掛等而起種種煩惱者，是有情地獄之苦惱。貧窮潦倒者，如同餓鬼，受極饑渴之苦。奴隸等由他人管制其身者，或因力權壓制而受到傷害者，如同畜生，受被打、縛等苦惱。如是感受遍求不得、相互傷害、愛別離、怨憎會等無量苦。看似富裕、幸福者，終究會衰亡。種種惡見所擾亂，遭受有情地獄苦惱之因，業及煩惱積累故，彼一切皆是痛苦因，如人住於崖險處，唯是極苦。

ལྷ་ལ་ཡང་གང་དག་འདོད་པའི་ཁམས་ན་སྤྱོད་པ་དེ་དག་ནི་འདོད་པའི་མེས་ཡིད་རབ་ཏུ་འབར་ཞིང་མེམས་འཁྲུགས་པ་དང་འབྲུ་བར་གཤའ་མར་མི་འདུག་ལ། སྐད་ཅིག་ཀྱང་མེམས་མཉམ་པར་འཇོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། རབ་ཏུ་ཞི་བ་བའི་བའི་ཆོར་གྱིས་དབུལ་བ་དེ་དག་ལ་བའི་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད། རྒག་ཏུ་འཆི་འཕོ་བ་དང་ལྡུང་བ་ལ་སོགས་པའི་འཇིགས་

འདི་སྙ་ངན་གྱིས་ནོན་པ་དག་སྟེ་དག་རྣ་ཡུང་བའི།
欲界諸天，由欲火燒燃心意散亂，不得寧靜。自心不得剎那間定聚一處。彼等缺乏寂靜之寶者，云何安樂！彼等常感死歿及墮落等恐怖，憂鬱御心，云何安樂？

གང་དག་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་པ་ན་སྲིད་པ་དེ་དག་ཀྱང་སྐད་ཅིག་སྤྲུག་བསྔལ་གྱིས་སྤྲུག་བསྔལ་བ་ལས་འདས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་དེ་དག་འདོད་པ་ན་སྲིད་པའི་བག་ལ་ཉལ་རྣམས་ཤིན་ཏུ་མ་སྤངས་པས་ཡང་མེམས་ཅན་དམྱལ་བ་ལ་སོགས་པར་ལྷུང་བ་ཡོད་པར་འགྱུར་བའི་སྤྲུག་བསྔལ་ཡོད་པ་ཉིད་དོ། །ལྷ་དང་མི་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱས་གཞན་གྱི་དབང་དུ་གྱུར་པས་ན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྔལ་གྱིས་སྤྲུག་བསྔལ་བ་ཉིད་དོ། །
色界無色界之諸天，雖暫離苦苦，但因未盡隨眠諸欲故，亦具墮於地獄等趣之壞苦。諸人天由業及煩惱等常所纏縛而不得自在，亦被行苦所苦惱。

དེ་ལྟར་འཁོར་བ་ཐམས་ཅད་སྤྲུག་བསྔལ་གྱི་མེ་ལྟེའི་ཟློང་བའི་ས་ཡིན་པར་བལྟས་ལ། རྗེ་ལྟར་བདག་ཉིད་ཀྱི་སྤྲུག་བསྔལ་མི་སྤྲུག་པ་ལྟར་གཞན་དག་གི་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བ་མེམས་ཤིང་མེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྙིང་བརྩེ་བ་ཁོ་ན་བསྒོམ་པར་བྱ་སྟེ། ཐོག་མ་ཁོ་ནར་མངའ་བ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ལ་གོང་དུ་སློས་པའི་སྤྲུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཚོང་བར་ལྟ་ཞིང་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་མེམས་མཉམ་པས་བྱེ་བྲག་མེད་པར་ལྟ་སྟེ། ཐོག་མ་མེད་པ་ཅན་གྱི་འཁོར་བ་ལས་བརྒྱང་ཡང་དགྲ་གཉེན་དུ་མ་གྱུར་པའི་མེམས་ཅན་གང་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་དུ་མེམས་པས་ཐལ་བ་ལ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །
如是，視一切眾生皆為苦火焰燃處，如是思惟，如我不欲苦，他人亦皆同。是故，應為一切有情唯修悲心。最初由

見眾親友遭受上述種種苦惱，故當修習。復次，以平等觀諸有情無差別，思惟一切有情，於無始輪迴流轉百回間，無一有情未成為我親人者，如是故，為中者修習悲心。

གང་གི་ཚེ་མཛའ་འབེགས་ཀྱི་ཐོག་དང་འདྲ་བར་ཤལ་ལ་རྣམས་ལ་ཡང་སྙིང་རྗེ་མཚུངས་པར་འཇུག་པ་དེའི་ཚེ་དགྲའི་ཐོག་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་མཛའ་འབེགས་ཀྱི་ཐོག་དང་འདྲ་བར་དགྲ་ལ་ཡང་མཉམ་པར་འཇུག་པ་དེའི་ཚེ་རེམ་གྱིས་ཐོག་མར་རྩའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མི་བདེ་བ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་གཏན་ནས་དབྱུང་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པའི་སྙིང་རྗེ་དང་གི་དང་གིས་འཇུག་པ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་མཚུངས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་དེ་རྗོགས་པ་ཡིན་པས་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་མིང་ཐོབ་སྟེ། འཕགས་པ་བློ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་བསྡགས་པ་བཞིན་ནོ། །འདི་ལྟར་སྙིང་རྗེ་བསྒོམ་པའི་ཚོ་རིམས་འདི་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚོས་མདོན་པའི་མདོ་ལ་སོགས་པ་ལས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

如同觀待親友，也以悲憫心觀待中者，爾時，亦以平等心觀待怨敵。於親友、怨敵以平等心觀待，爾時，遂次起平等心，於十方一切眾生普遍觀察。若時猶如可意愛子，身不安樂，.如是亦於一切有情，欲淨其苦，此悲行相任運而轉，性相應轉。爾時即是悲心圓滿，得大悲名。如《無盡意經》云之。此修行之次第，由世尊於《阿毗達磨經》等中云之。

དེ་ལྟར་སྙིང་རྗེ་གོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་མ་ལུས་པ་དང་བར་དམ་བཅས་ནས་ཆུ་ནས་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སྨོན་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་བྱང་ཆུབ་

ཀྱི་སེམས་སྐྱེམ་མི་དགོས་པ་ཁོ་ནར་སྐྱེ་སྟེ།
如是，已串習悲心之力，誓願救度一切有情故，以趣求阿耨多羅三藐三菩提之願，生起不用功之自然菩提心。

འཕགས་པ་ཆོས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས། སེམས་ཅན་མགོན་མེད་པ། སྐྱབས་མེད་པ། ཕྱིང་མེད་པ་དག་མཐོང་ནས་ཐུན་ནས་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་ཅེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །
《十法經》云：「見無救護者、無歸依者、無依止者等有情，即發起阿耨多羅三藐三菩提心。」

གཞན་གྱིས་ཡང་དག་པར་འཇིན་དུ་བཅུག་པ་ལས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་ནོན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཁྱད་ཆེ་བར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུད་ཀྱི་ལེའུ་ལས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །
由他人開示正法而攝持，菩薩雖亦能發菩提心。然由大悲心所生故，菩薩自己發菩提心者更殊勝。世尊在《佛說大乘智印經》中云之。

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་སྐྱབ་པ་དང་མི་ལྡན་ཡང་འགོད་བའི་ནང་ན་འབྲས་བུ་ཆེ་བར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་སྐད་བྱམས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དེ་ལར་ན་རྟ་རྟེ་རིན་པོ་ཆེ་ཚག་ཀྱང་གསེར་གྱི་རྒྱན་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ཏེ། །རྟ་རྟེ་རིན་པོ་ཆེའི་མིང་ཡང་མི་འདོར་ཞིང་དབུལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བརླག་གོ །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་རྟ་རྟེ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱབ་པ་དང་མི་ལྡན་པ་ཡང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསེར་

གྱི་རྒྱུན་ཐམས་ཅད་ཟེལ་གྱིས་གཏོན་ཏོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མིང་ཡང་མི་འདོར་ཞིང་འཁོར་བའི་དབུལ་བ་ཡང་སྨོད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །གང་ཟ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་དུ་སློབ་མི་ནུས་པ་དེས་ཀྱང་འབྲས་བུ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ཐབས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པར་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ།

彼菩提心雖不具備修行，然於輪迴中，其果為殊勝。世尊在《聖彌勒解脫經》中云：「善男子！譬如金剛寶石雖已碎，然能映蔽一切金莊嚴具，亦不捨金剛寶名，亦能遣除一切貧窮。善男子！如是，為一切智發心者，猶如金剛寶石，雖不具修習，然能映蔽聲聞緣覺，猶如一切功德金莊嚴具，亦不捨棄菩薩之名，能除一切生死貧窮。」

彼不能於一切時一切處修行波羅蜜多者，其果殊勝故，當生具方便之菩提心。

འཕགས་པ་རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པའི་མདོ་ལས། འདི་ལྟར་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྲོད་ནི་བྱ་བ་མང་བྱེད་པ་མང་སྟེ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲིབ་པའི་ཤ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་བསླབ་པ་ནས། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཤ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་བར་ལ་སློབ་མི་བཟོད་ན་འདི་ལྟར་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྡོག་ས་འདི་བྱང་ཆུབ་ལ་འདུན་པ་དང་། དད་པ་དང་། དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་། སྨོན་པ་འཕྲོ་ཡང་རུང་། འཕེང་ཡང་རུང་། འདུག་ཀྱང་རུང་། ཉལ་ཡང་རུང་། སད་ཀྱང་རུང་། ཟ་ཡང་རུང་། འཆང་ཡང་རུང་། རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་དན་པར་བྱིས་ཤིག །ཡིད་ལ་བྱིས་ཤིག །སྨོམས་ཤིག སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་དང་། བདག་གི་འདས་པ་དང་། མ་འོངས་པ་དང་། ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་ཏེ། རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་མཚོག་གིས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་བྱིས་ཤིག །རྗེས་སུ་ཡི་རང་ནས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དང་།

ཉན་ཐོས་རྣམས་ལ་མཆོད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དབུལ་ལོ། །ཤུལ་ནས་ཀྱང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་ཐུན་མོང་དུ་གྱིས་ཤིག །དེ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་མཉེན་པ་ཉིད་ཀྱི་བར་དུ་ཐོག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཉན་ཐོག་བཞིན་དུ་དུས་གསུམ་དུ་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྔོས་ཤིག །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་དེ་ལྟར་ཞུགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཀྱིས་ཤིག །རྒྱལ་པོའི་སྤྱད་ཀྱང་མི་ཉམས་སོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དེ་ལ་སོགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་ནས། ཡང་བཀའ་སྩལ་པ། རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཁྱོད་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེའི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ལན་དུ་མར་ལྷ་དང་མིར་སྐྱེས་པར་གྱུར་ཀོ། །ལྷ་དང་མིར་སྐྱེས་པ་ཐམས་ཅད་ན་ཡང་དབང་པོར་གྱུར་ཏོ་ཞེས་རྒྱས་པར་བཀའ་སྩལ་པ་བཞིན་ནོ། །

《佛說勝軍王所問經》云：「佛言：大王！若汝所作多種事業，即於一切種一切處，應從布施波羅蜜多乃至般若波羅蜜多相應而學。若不能修至般若波羅蜜多，大王汝應如是於正等覺生起願、信、求、趣向等，於一切時一切中若行、若立、若住、若臥、若醒、若食、若飲等時，皆應常時不斷地思念、作意、修持此願心！一切佛、菩薩、緣覺、聲聞、諸凡夫及我等之過去、未來、現在所生的一切善根集聚一處，發勝上心隨喜 (一切善根)。隨喜之後，供養於一切佛、菩薩、緣覺、聲聞等，並且承事所有功德，與一切眾生共享之。為使一切眾生證得一切智，為一切佛法皆悉圓滿，三世如一日，迴向阿耨多羅三藐三菩提。大王汝應如是入行而當大王！王權不衰，菩提資糧亦將成就圓滿。又言：大王！由於發正等菩提心，善根成熟故，汝將無數次往生於人或天善趣，在人天中亦能成為王。」

སྒྲུབ་པ་སྟེང་བོར་བྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་འབྲས་བུ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བར་བྱུབ་སྟེ། འཕགས་པ་དཔས་སྦྱིན་གྱིས་ཞུས་པ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གང་། །དེ་ལ་གལ་ཏེ་གཟུགས་མཆིས་ན། །ནམ་མཁའི་ཁམས་ནི་ཀུན་གང་སྟེ། ། དེ་ནི་དེ་བས་ལྷག་པར་འབྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། ।

以修行為主的菩提心之果位，即能如實廣大成就。如《勇授問經》云：「菩提心福德，假設若有色，遍滿虛空界，福尤過於彼。」

སྔོང་པོ་བཀོད་པ་ལས་ཀྱང་བསྟན་པས་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ས་བོན་ལྟ་བུའོ་ཞེས་རྒྱས་པར་བཤད་དོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། སྨོན་པའི་སེམས་དང་། ཞུགས་པའི་སེམས་ཏེ། འཕགས་པ་སྔོང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་སེམས་ཅན་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ན་གང་དག་ཏུ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་ཀྱིས་སྨོན་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དང་དེ་དག་ནི་ཇེད་པར་དཀའོ། །སེམས་ཅན་གང་དག་ཏུ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་དེ་དག་ནི་དེ་བས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཇེད་ཅིང་ཞེས་འབྱུང་ངོ། ।

《華嚴經》云：「菩提心者。則為一切諸佛種子。能生一切諸佛法故。」等廣說。菩提心有二相，即願菩提心和行菩提心。《華嚴經》云：「善男子！在有情世界中，為證阿耨多羅三藐三菩提，發願菩提心者難尋覓，為證阿耨多羅三藐三菩提，行菩提行者，更為難尋覓。」

དེ་ལ་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལ་ཐན་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་གང་ཐོག་མར་དོན་དུ་གཉེར་བ་དེ་ནི་སྨོན་པའི་སེམས་སོ། །གང་ཐན་ཆད་སྟོམ་པ་བཟུང་སྟེ་ཚོགས་

རྣམས་ལ་ཞུགས་པ་དེ་ནི་ཞུགས་པའི་སེམས་སོ། །སྨོན་པ་ནི་ཐ་རོལ་པོ་མཁས་པ་མཐུ་དང་ལྡན་པ་སྨོན་པ་ལ་གནས་པ་ལས་མནོད་དོ། །མཐུན་པ་མེད་ན་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་མངོན་དུ་བྱས་ལ། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་པོ་ནམ་མཁའ་ཞེས་བྱ་བར་གྱུར་པ་ན་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །
為一切有情故，願當成佛，初起希求是名願心；受律儀後修諸資糧，是名行心。戒律是從具力、守持戒律之智者現前攝受。若無具備此相者，觀現諸佛和菩薩等，成為如同妙吉祥菩薩虛空王而發菩提心，如是將發菩提心。

དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བདག་མ་དུལ་ན་གཞན་མི་དུལ་བར་ཤེས་ནས་བདག་ཉིད་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་སྦྱབ་པ་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོར་རོ། །སྦྱབ་པ་མེད་པར་བྱང་ཆུབ་མི་ཐོབ་བོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་འཕགས་པ་གཡའ་གོའི་རི་ལས་གསུངས་པ། བྱང་ཆུབ་ནི་སྦྱབ་པ་སྟིང་པོར་བྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཡིན་ཏེ། ལོག་པར་སྦྱབ་པ་སྟིང་པོར་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས། །
如是發菩提心的菩薩若不能調伏自己，豈能調伏他人！是故，菩薩應自行布施等諸波羅蜜多相應勝行。菩薩若不自修諸行，不得大菩提果。如《伽耶山頂經》云：「諸菩薩摩訶薩如實修行得菩提，非如實修行不得菩提。」

འཕགས་པ་ཉིང་དེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་སྦྱབ་པ་སྟིང་པོར་བྱའོ་ཞེས་གཞོན་ནུ་ཁྱོད་ཀྱིས་བསླབ་པར་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞོན་ནུ་སྦྱབ་པ་སྟིང་པོར་བྱེད་པ་ལ་ཆུ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེད་དགའ་བར་ཡི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེའོ། །
《月燈三昧經》云：「童子！以是義故，欲得成就堅固行菩

薩應如是學。何以故？童子！堅固行菩薩得阿耨多羅三藐三菩提，則為不難。」

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་དེ་ཡང་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། ཚད་མེད་པ་དང་། བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པར་འཕགས་པ་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟར་འཕྲིག་རྟེན་གྱི་བཟོ་ལ་སོགས་པའི་གནས་ཀྱི་བར་དུག་ལ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་བསླབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ན་འཕྲིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བསམ་གཏན་ལ་སོགས་པ་ལྟ་ཅི་སྨོས་ཏེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཇི་ལྟར་བྱ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་དེ་ཡང་མདོར་ན་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་རབ་འབའ་ཞིག་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། ཐབས་འབའ་ཞིག་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ། །

彼菩薩行是波羅蜜多、四無量、四攝法等的具體內容，於《無盡意經》、《寶雲經》等中云之。菩薩應學世間技能工巧等一切，更何況出世間之禪定等。若不如是，如何行利益一切有情之事業？

諸菩薩之修行總括起來有二，即方便及智慧。既非唯智慧，亦非唯方便。

དེ་ཡང་འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་ཤེས་རབ་དང་བྲལ་བའི་ཐབས་དང་། ཐབས་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འཆིང་བའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཐབས་དང་བཅས་པའི་ཤེས་རབ་དང་། ཤེས་རབ་དང་བཅས་པའི་ཐབས་ནི་ཐར་པའོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །

如《維摩詰經》云：「菩薩無方便慧縛，有方便慧解。無慧方便縛，有慧方便解。」

འཕགས་པ་གཡ་གོའི་རི་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ནི་མདོར་བསྡུ་ན་འདི་གཉིས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག་ལ་ལམ་འདི་གཉིས་དང་ལྡན་ན་སྨོན་དུ་བླུ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱལ། །གཉིས་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཐབས་དང་བོ་ཞེའོ། །

又如《伽耶山頂經》云：「諸菩薩摩訶薩略道有二種。諸菩薩摩訶薩以是二道，疾得阿耨多羅三藐三菩提。何等為二？一者方便道，二者慧道。」

དེ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་མ་གཏོགས་པར་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། བསྟུ་བའི་དངོས་པོ་ལ་སོགས་པ་དང་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། འོངས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་དང་། གཡོག་འཁོར་མང་པོ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། སྤྱན་པ་ལ་སོགས་པ་མངོན་པར་མཐོ་བའི་ཚོས་སྤྲད་པར་བྱེད་པའི་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ནི་ཐབས་ཞེས་བྱའོ། །ཤེས་རབ་ནི་ཐབས་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཅིག་ཏུ་མ་འོག་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། དེས་ཡང་དག་པར་ཐབས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཕྱེད་ནས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མེད་པས་བདག་དང་གཞན་གྱི་དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བསྒྲུབས་པས་སྤྱས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་དུག་ཟ་བ་དང་འདྲ་སྟེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་མི་འགྱུར་རོ། ཏེ་སྐད་དུ་མདོ་སྡེ་དེ་ཉིད་ལས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཐབས་ནི་བསྟུ་བ་ཞེས་པའོ། །ཤེས་རབ་ནི་ཡོངས་སུ་སྨིན་བ་ཞེས་པའོ་ཞེའོ། །

除般若波羅蜜多外，布施等諸波羅蜜多、四攝法等，享有嚴淨佛土、大富自在、眾多侍從等亦能教化有情，作諸化事等普攝諸法之一切善業，即是方便。智慧是無顛倒地了知彼方便自性之因，彼能分別諸方便，無顛倒思惟分別，並且能如理行利樂自他之事，譬如食用密咒遍攝之毒，能

令煩惱不起。此經復云：「方便者知攝善法。智慧者如實知諸法智。」

འཕགས་པ་དད་པའི་སྟོབས་བསྒོམ་པ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། ཐབས་ལ་མཁས་པ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཤེས་རབ་གང་ཞེ་ན། གང་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་འདྲེས་པ་ལ་མཁས་པའོ། །ཐབས་དང་ཤེས་རབ་འདི་གཉིས་ནི་སངས་ཀྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་བསྟེན་པར་བྱ་སྟེ། ཤེས་རབ་འབའ་ཞིག་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

《聖發生信力經》云：「云何善巧方便？謂攝取一切法。云何慧？謂善於分別一切法。」諸入地者於一切時依止慧及方便二種，非唯依止智慧。

འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བཅུ་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་དེ། ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཀྱང་ལྟག་མ་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །

菩薩十地中，廣行一切波羅蜜多。如《十地經》等云：「非不行其餘波羅蜜多。」

ས་བརྒྱད་པ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞི་བར་གནས་པ་ལ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་བ་དང་ཡང་འགལ་ཏེ།

八地之菩薩住寂靜，與諸佛世尊之說相違。

འདི་ལྟར་དེ་ལས་གསུངས་པ་ནི། ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྲས་དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སེམས་གཡོ་བ་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟོན་གྱི་སྟོབས་ལས་གྱི་སྟོབས་བསྒྲུབ་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེའི་རྒྱུན་དེ་ལ་གནས་པ་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཉེ་བར་སྐྱབ་པར་མངོད་དོ། །

彼經如是云：佛子！如是住不動地的菩薩摩訶薩，依先前之大願力，安住於彼法門。世尊如來等已修行開示諸佛智慧。

དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་ལེགས་སོ་ལེགས་སོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ལ་འདི་ནི་དོན་དམ་པའི་བཟོད་པ་ཡང་ཡིན་ན། འོན་ཀྱང་གང་ངེད་ཀྱི་སྟོབས་བཅུ་དང་མི་འཇིགས་པ་ལ་སོགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ་དེ་ཁྱེད་ལ་མེད་ཀྱི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ་དེ་ཡོངས་སུ་བཙལ་བའི་ཕྱིར་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམས་ཤིག །བཟོད་པའི་སྒོ་འདི་ཉིད་ཀྱང་མ་དོར་ཤིག །

善男子！善哉！善哉！雖已獲得學一切佛法之究竟之忍。但我所具備的十力、無怖畏等佛之功德，汝未具備。為尋求彼佛之功德故，當發精進，當不離此忍之門。

རིགས་ཀྱི་བུ་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་ཞི་བ་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཐོབ་ཀྱང་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་མ་ཞི་བ། རབ་ཏུ་མ་ཞི་བ། ཉོན་མོངས་པ་སྣ་ཚོགས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ། རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་གཡེན་སྤྱོ་བ་འདི་དག་ལ་སོམས་ཤིག །ཡང་རིགས་ཀྱི་བུ་སྤྱོད་ཀྱི་སྨོན་ལམ་དང་། སེམས་ཅན་ཀྱི་དོན་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣོ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་དྲན་པར་གྱིས་ཤིག །

善男子！汝雖如是證得寂靜解脫，但汝應觀察諸愚夫之未寂靜、極未寂靜、生起種種煩惱及虛妄分別等相。善男子！當憶念先前之願心、有情之事、慧門不可思議等。

ཡང་རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ནི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་བྱུང་ཡང་རུང་། མ་བྱུང་ཡང་རུང་། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་འདི་ནི་གནས་པ་ཉིད་དེ། འདི་ལྟར་ཚོས་

ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་དམིགས་སུ་མེད་པའོ། །འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོ་ཅར་དུ་བྱུང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་གྱི། ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཆོས་ཉིད་འདི་ཐོབ་བོ། །
又善男子！當知此即諸法之法性。無論如來出生或未出生，此法界常住故，如是一切法性空，一切法無所緣。諸如來不由此法來分別，諸聲聞緣覺亦得此無分別法。

ཡང་རིགས་ཀྱི་བུ་དེད་ཀྱི་ལུས་ཚད་མེད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཚད་མེད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཚད་མེད་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་ཚད་མེད་པ་དང་། འོད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཚད་མེད་པ་དང་། དབྱངས་ཀྱི་ཡན་ལག་རྣམ་པར་དག་པ་ཚད་མེད་པ་ལ་སྟོས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་སྐྱེད་ཅིག །
又善男子！汝見我身無量、智無量、佛剎無量、智現前無量、光之壇城無量、妙音清淨無量等諸廣大法，汝如是現行。

རིགས་ཀྱི་བུ་གང་ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་སྣང་བ་འདི་ནི་སྣང་བ་གཅིག་ཏུང་ཟད་དོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ལ་ནི་ཆོས་སྣང་བ་འདི་འབྱུང་བ་མཐའ་ཡས་པར་འགྱུར་ཏེ། མངོན་པ་མཐའ་ཡས་ཤིང་འབྲེལ་བ་མཐའ་ཡས་པར་འགྱུར་ཏེ། གང་དག་གྲངས་དང་། བགྲང་བ་དང་། ཚད་དང་། དཔེ་དང་། རྟ་ཡང་མེད་པ་དེ་དག་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་སྐྱེད་ཅིག །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ཞེག་གཤེགས་པ་བཅུའི་ཞིང་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆོ་ཅར་དུ་བྱུང་བ་ཚད་མེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་དང་། ཆོས་རྣམ་པར་ཕྱེ་བ་ཚད་མེད་པ་ལ་སྟོས་ཏེ། རྗེ་སྤྲུ་བ་ཞིན་བགྲང་བར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་དེ་སྐད་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྲས་དག་དེ་སྤྲུང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་སྤྲུ་ལ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་དག་ཡེ་ཤེས་མངོན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚད་མེད་པ་དེ་དག་ལ་སོགས་པ་གང་

དག་གིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་ཕྱེ་བ་ཚད་མེད་པ་མངོན་པར་སྒྲུབ་པའི་ལམ་མངོན་པར་སྒྲུབ་པ་དག་ཉེ་བར་སྒྲུབ་པར་མཛད་དོ། །ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྲས་ཁྱོད་མོས་པར་བྱའོ། །ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ། །གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་དག་གིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དེ་ལྟར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་མངོན་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་དག་ལ་ཞུགས་པར་མ་མཛད་ཀྱང་ཅིན་ཏེ་ཉིད་ཀྱི་ཡོངས་སུ་སྨྱ་ངན་ལས་འདའ་བར་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་བྱ་བ་ཡང་རྒྱུན་ཆད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་ངོ་། །འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་དང་། གཡ་གོའི་རི་ལས་གསུངས་པ་གོང་ཁ་སྨོས་པ་ཡང་སྤྱི་བཤད་པ་ཡིན་པས་དེ་དང་ཡང་འགལ་ལོ། །འཕགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བསྡུས་པ་ལས་བཀའ་སྩལ་པ་དེ་དང་ཡང་འགལ་ལོ། །

善男子！汝之諸法無分別之智，盡唯一智，善男子！諸如來具備此等法無量，功業無量，神通無量。為獲得彼無數、無量、無喻、無敵諸法，應勤精修行。善男子！暫時，觀十方無量世界、無量有情、無量分別法，如是計數。諸菩薩！彼等精進修行之菩薩，以修習佛陀智慧之諸無量道，諸菩薩精進修證正智慧。諸菩薩！汝歡喜之，汝當知彼。若彼菩薩未趣入諸佛開示之修證一切智之門，彼將墮於涅槃寂靜，斷行一切眾生之事。」此與《維摩詰經》及《迦耶山頂經》等中的闡述相違，也與《聖方廣攝諸法經》相違。

དེ་ནི་འདི་སྐད་བཀའ་སྩལ་ཏེ། འཇམ་དཔལ་དམ་པའི་ཚོས་སྐང་བའི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ནི་ཟློག །འཇམ་དཔལ་གང་ལ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས་པའི་བཀའ་ལ་ལ་ནི་བཟང་བར་འདུ་ཤེས། ལ་ལ་ནི་ངན་པར་འདུ་ཤེས་པ་དེ་ནི་དམ་པའི་ཚོས་སྐང་བའོ། །གང་

ཚོར་སྣང་བ་དེས་ཚོར་སྣང་མས་བས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐུར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྒྱས་པར་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

於彼，又云：「妙吉祥！捨離妙法之業障極為細分。妙吉祥！於如來所說法，若視作善法，或視作惡法，彼已捨棄妙法。捨棄妙法者，彼捨棄妙法故，即誹謗如來。」

དེ་ལས་ཡང་བཀའ་སྩལ་པ། མ་ཞམ་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཝ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་པ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱིར་ཡིན་ན། དེ་ལ་ཡང་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་འདི་སྐད་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཝ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཁོ་ན་ལ་བསླབ་པར་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཝ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་སྐུན་འབྱིན་ཏོ། །མ་ཞམ་པ་འདི་ཇི་ལྟར་སེམས། ང་ཀཱ་ཤི་ཀའི་རྒྱལ་པོའ་བྱུང་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་འདི་ལྟར་ཐུག་རོན་གྱི་ཕྱིར་བདག་གི་ཤ་ཁྲ་ལ་བྱིན་པ་དེ་ཤེས་རབ་འཆལ་པ་ཡིན་ནམ། བྱམས་པས་གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། བྱམས་པ་ང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱད་པ་སྤྱོད་པ་ན་ཝ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་དང་ལྡན་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དག་བསགས་ན་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་གིས་གནོད་པར་གྱུར་ཏམ། བྱམས་པས་གསོལ་པ། དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། མ་ཞམ་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་སྤྱིན་པའི་ཝ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡང་དག་པར་སྒྲུབས། བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཝ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དང་། བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་ཟོས་རབ་ཀྱི་ཝ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་བར་དུ་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་ན། དེ་ལ་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་འདི་སྐད་དུ་ཆུལ་གཅིག་ཁོ་ནས་བྱང་ཆུབ་སྙེ། འདི་ལྟ་སྟེ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཆུལ་ཀྱིས་སོ་ཞེས་ཟེར་ཏོ་ཞེས་རྒྱས་པར་འབྱུང་ངོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གཉི་ག་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །

又佛言：「菩薩如是具足修行六波羅蜜，乃能成就無上菩提。彼愚癡人信己自執作如是說：菩薩惟學般若波羅蜜，

勿學餘波羅蜜，以般若波羅蜜最殊勝故。作是說者，是義不然。何以故？阿逸多！往昔迦尸迦王學菩薩時，捨所愛身頭目髓腦。爾時，此王豈無智慧？彌勒白佛言：世尊！誠如聖說實有智慧。佛告阿逸多：我從昔來經無量時，具足修行六波羅蜜。若不具修六波羅蜜，終不得成無上菩提。如是世尊！佛告阿逸多：如汝所說，我曾往昔於六十劫，行檀波羅蜜、尸羅波羅蜜、羼提波羅蜜、毗梨耶波羅蜜、禪那波羅蜜、般若波羅蜜各六十劫。彼愚癡人妄作是說：唯修一般若波羅蜜得成菩提。無有是處。彼懷空見故，作如是不淨說法。」等廣說。是故，菩薩於一切時應常行此二道。

དེ་ལྟར་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མི་གནས་པའི་སྐུ་དག་ལས་འདས་པ་ཡང་འགྱུར་བོ། །འདི་ལྟར་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཐབས་ཀྱིས་གཟུགས་ཀྱི་སྐུ་དང་། ཞིང་དང་། གཡོག་འཁོར་ལ་སོགས་པ་འོངས་སྤྱོད་ཆེན་པོའི་འབྲས་བུ་ཟུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཡོངས་སུ་སྐུ་དག་ལས་འདས་པ་ལ་ཡང་མི་གནས། ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡང་དག་པར་སྤངས་པས་འཁོར་བ་ལ་ཡང་མི་གནས་ཏེ། འཁོར་བའི་རྩ་བ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
如是故，能成就如來無住涅槃。如是，行布施等方便故，攝持色身、現土、眷屬色相廣大果報故，世尊不住涅槃。以慧斷除諸顛倒故，不住輪迴。輪迴之根本是顛倒故。

ཤེས་རབ་དང་ཐབས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ལམ་འདི་སྤྲོ་འདོགས་པ་དང་། སྐུང་བའི་མཐའ་རྣམ་པར་སྤངས་ནས་དབུ་མའི་ལམ་བསྟན་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་སྤྲོ་འདོགས་པའི་མཐའ་

སྤོང་ལ། ཐབས་ཀྱིས་ནི་སྐྱེ་བའི་མཐའ་སྤོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །
當知慧及方便自性道，斷除增益及損謗之際，開示中間之道。慧能斷除增益之邊際，方便能斷除損謗之邊際。

དེ་བས་ན་འཕགས་པ་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། མཚན་དང་དཔེ་བྱད་བཟང་པོའི་གཟུགས་ཀྱི་སྐུ་ཡོངས་སུ་བྱང་བ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་ཡིན་གྱི། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ཙམ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །
ཡང་བཀའ་སྩལ་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་ཤེས་རབ་དང་ཐབས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པ་སྟེ། གཞན་ཀྱི་དྲིན་ལ་འཇོག་པ་ཡང་སྲིད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེའོ། །
如《佛說法集經》云：「常樂三十二相八十種好成就色身，不樂唯證法身。」又云：「慧及方便能生諸如來，亦能令他起清淨信解，如是當知。」

རྣམ་པར་སྣང་མཛད་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་ལས་ཀྱང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་སྙིང་རྗེའི་རྩ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། ཐབས་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
《毗盧遮那成佛經》云：「彼一切智之智慧，是由大悲根本生，是由菩提心因生，是以方便臻至究竟。」

གང་ཆོས་གཟེངས་དང་འདྲ་བར་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་ཉིད་ཀྱང་སྤང་བར་བྱ་ན། ཆོས་མ་ཡིན་པ་ལྟ་ཅི་སྨོས་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ཡང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་དེ་ལ་དགོངས་ཏེ་སྤང་ངོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་གྱི། དགོས་པ་སྨྲ་བའི་ཕྱིར་མི་བརྟན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །
又復云：「知曉彼法如船者，捨棄法性故，更何況非法！」彼為斷除諸顛倒執迷而告之。應積善故，並非不需堅定心。

ཡང་འདི་སྐད་དུ་གསུངས་ཏེ། ཆོས་ཡོངས་སུ་གཟུང་མོད་ཀྱི་འོག་བར་མི་གཟུང་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལམ་ལོག་བར་གཟུང་བར་མི་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །ཁ་ཅིག་ལས་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་འཁོར་བའི་འབྲས་བུ་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཤེས་རབ་དང་བྲལ་བའི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་སྟར་བརྗོད་པ་དང་། དེ་ཙམ་གྱིས་དགེ་བའི་རྩ་བས་ཆོག་པར་འཇིག་པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས། གོང་ནས་གོང་དུ་དགེ་བའི་རྩ་བ་ལ་སློབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་དུ་ཟིན་ན་འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ལ་སོགས་པ་སྟར་སློས་པ་ཐམས་ཅད་དང་ཡང་འགལ་བ་ཁོ་ནར་འགྱུར་རོ། །

亦如是說：「正攝諸法，非顛倒攝。」即是非攝顛倒修道之意。

有人言道：彼施等諸行為生死果之說，即是離慧而行施者。於彼等知足，於彼少分善根者宣說，當喜足於作增上勝善根。若非如是，則與《維摩詰經》等說上述論說相違。

དེ་ལྟ་བས་ན་ཤེས་རབ་དང་ཐབས་གཉིས་ཀ་བསྟེན་དགོས་པ་ཁོ་ནར་གནས་སོ། །དེ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པའི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མིང་ཐོབ་སྟེ། གཞན་དུ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་དག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་མཉམ་པར་གཞག་པ་ལ་གནས་པར་བྱས་ལ། ཤེས་རབ་བསྒོམ་པ་ལ་རྟེ་འབད་པར་བྱའོ། །

如是故，當依慧及方便二道。於彼，施等諸行若為慧所攝，即得名波羅蜜多。非餘者所得。為正行施等清淨故，當住三摩地，勤精於生起諸慧。

དེ་ལ་ཐོག་མར་རེ་ཞིག་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་བསྒོམ་པར་བྱ་སྟེ། དེས་རེ་ཞིག་ལུང་གི་དོན་ཀུན་ཏུ་འཛིན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ནས་བསམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དེས་པ་དང་དུང་བའི་དོན་རྣམ་པར་འབྱེད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ནས་དེས་བྱ་བག་ཕྱེད་

པའི་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་ཡང་དག་པ་ཁོ་ནའི་དོན་བསྒོམ་པར་བྱའི། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

於彼，先生起由聞所生慧，彼暫時能攝持宗義。然後生起思所生慧，彼能觀察分別了義與不了義。於是，以彼所觀察分別，唯修真實義，非修持不真實義。

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་དུ་ཟིན་ན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བསྒོམས་ཤིང་ཟེ་ཚོམ་ཡང་མ་བསལ་བས་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ཡང་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་བསྒོམ་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་བས་སྐུ་སྐྱེགས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་བསྒོམ་པ་དང་འདྲའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། གལ་ཏེ་ཚོས་ལ་བདག་མེད་སོ་སོར་རྟོག །སོ་སོར་དེ་བརྟགས་གལ་ཏེ་བསྒོམ་པ་ནི། །དེ་ཉིད་སྙིང་ཉོགས་ཐོབ་འབྱུང་བྱའི་རྒྱུ། །རྒྱུ་གཞན་གང་ཡིན་དེ་ནི་ཞེ་མེ་འགྱུར། །ཞེའོ། །

若非如是，則修持顛倒，不除疑惑故，亦不得生起正智。是故，修持不生果，猶如諸外道之修持。世尊在《月燈三昧經》中云之：「若修彼無我，於中生欣樂，是涅槃樂因，非感世間法。」

དེ་ལྟ་བས་ན་བསམས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དེགས་པ་དང་ལྡང་གིས་བརྟགས་ལ་ཡང་དག་པ་ཁོ་ནའི་དངོས་པོའི་ངང་གི་ངོ་བོ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །ཡང་དག་པའི་དངོས་པོའི་ངང་གི་ངོ་བོ་ནི་དོན་དམ་པར་ན་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། རིགས་པ་དང་ལྡང་གིས་གཏན་ལ་དབབ་བོ། །

如是故，於思所生慧中，以教言及正理如理伺察，並觀修諸法之自性。彼正法的自性，於勝義諦中無有生。以教言及正理伺察決定之。

དེ་ལ་ལུང་ནི་འཕགས་པ་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ནི་བདེན་ནོ། །
སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་གཞན་ནི་མི་བདེན་ནོ་ཞེས་རྗེ་སྐད་དུ་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །
དེ་ཡང་དོན་དམ་པ་དང་མཐུན་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་མེད་པ་བདེན་ནོ་ཞེས་གསུངས་ཀྱི། དོན་
དམ་པར་ནི་སྐྱེ་བ་ཡང་མ་ཡིན། མི་སྐྱེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཐ་སྙད་ཐམས་ཅད་ལས་
འདས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

於彼，教言在《佛說法集經》中如是云：「無生是真諦，有生等異法是不實。」隨順勝義諦故，即謂無生為真。然真實勝義中，既無生又非無生。彼超越一切名言概念。

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་འཇིག་རྟེན་ལ་གནས་པ་ནི་འཇིག་པ་དང་
འབྱུང་བ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་
ལྡན་པས་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྐྲག་པའི་གནས་བསལ་བའི་ཕྱིར་ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་གིས་སྐྱེའོ། །
འགག་གོ་ཞེས་གསུངས་ཀྱི། འདི་ལ་ནི་ཆོས་གང་ཡང་སྐྱེ་བ་མེད་དོ་ཞེའོ། །

彼經中又云：「善男子！為愚癡凡夫著生滅法故。諸佛如來，以大慈悲為護驚怖，隨順世諦作如是說諸法生滅，而一切諸法不生不滅。」此即一切法皆是無生。

འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཚུལ་
བཞིན་འདི་བ་ནི་གང་ལགས། ཚུལ་བཞིན་ནི་གང་ལགས། བཀའ་སྩལ་པ། སྐྱེ་བ་མེད་
པ་ནི་ཚུལ་བཞིན་ནོ། །དེ་འདི་བ་ནི་ཚུལ་བཞིན་འདི་བའོ་ཞེའོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ལས་བཀའ་
སྩལ་པ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་ཅའི་སྟོང་སྟེ། འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་དང་བྲལ་བ་དག་གོ །ཆོས་
ཐམས་ཅད་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་སྟེ། ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །

《佛說法集經》亦云：「『云何如理問曰？云何如理？』世尊告曰：『無生即是如理，問彼即是如理問曰。』」又彼徑

言：「一切法即是阿字門，即離諸生滅等。一切法即是自性門，即自性空故。」

འཕགས་པ་བདེན་པ་གཉིས་རྣམ་པར་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། སྐྱེ་བ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །

《聖二諦經》亦云：「無生平等故，一切法平等矣。」

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལས་ཀྱང་། རབ་འབྱོར་གཟུགས་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་ངོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་སྟེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

《般若波羅蜜多經》亦云：「須菩提！色色自性空，乃至識識自性空，自相空所成故。」

གླང་པོའི་རྐལ་ལས་ཀྱང་། གང་ལ་སྐྱེ་བ་སྲིད་པ་ཡི། །དངོས་པོ་གང་ཡང་མི་དམིགས་ཏེ། །འབྱུང་བ་མེད་པའི་དངོས་རྣམས་ལ། །བྱིས་པ་དག་ནི་འབྱུང་བར་འདོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

《佛說象腋經》云：「無有法可得，若生是有者。無有和合法，凡夫欲和合。」

ཡབ་དང་སྲས་མདོ་ལ་ལས་ཀྱང་། ཚོས་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་དུས་གསུམ་དུ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་དག་སྟེ། འདས་པའི་དུས་ན་ཡང་ཚོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ནད་ལྡང་བྱང་བའི་དུས་ཀྱི་བར་དུ་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བལ་བའོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་ལུང་གིས་བརྟག་པར་བྱའོ། །

《父子合集經》亦云：「住觀察三世平等。觀彼過去一切諸法，住平等理本離自性。現在未來一切諸法離於自性，亦復如是。」如是，暫以教言伺察諸法。

རིགས་བས་བརྟག་པར་བྱས་ན་ལུང་གི་དོན་གྱད་དུ་བཀྲི་མི་ནུས་ཏེ། དེ་བས་ན་རིགས་པས་ཞོ་སོང་བརྟག་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་རིགས་པ་མདོར་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་འབྱུང་བ་ཞེག་གམ། རྒྱུ་ཡོད་པ་ལས་འབྱུང་བ་ཞེག་ཏུ་འགྱུར་བྱང་ན། རེས་འགའ་བ་ཡིན་པར་སྣང་བའི་ཕྱིར་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་ལ་མི་ལྟོས་པར་བྱེ་བྲག་མེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བའི་དུས་བཞིན་དུ་རྟག་ཏུ་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་རྣམས་ཅིའི་ཕྱིར་མི་འབྱུང་། དངོས་པོ་མེད་པའི་དུས་དང་ཡང་བྱེ་བྲག་མེད་པས་སྐྱེ་བའི་དུས་ན་ཡང་འབྱུང་བར་མི་རིགས་སོ། །དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་འབྱུང་དུ་མི་རུང་ངོ། །

若以正理伺察，亦不損教言堅固義。是故，以正理分別伺察。略說正理。云何諸法生於無因或有因？

有些法已顯現故，非生於無因。若不觀待因，則無差別故。如同法生時，一切時一切法為何不生，和法無生時沒有差別故，於有生時亦非有得。如是故，無因則不可生。

རྒྱུ་ཡོད་པ་ལས་འབྱུང་བཞང་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་མུ་སྟེགས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་རྟག་པ་རྒྱུར་བཏགས་པ་དེ་ལས་ཀྱང་དངོས་པོ་རྣམས་མི་སྐྱེ་སྟེ། རིམ་གྱིས་འབྱུང་བར་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

亦非有因所生，如是外道所說之恒常為因，於彼中亦不生一切法，諸法逐次顯現故。

རྒྱུ་མ་ཚང་བ་མེད་པའི་འབྲས་བུ་ནི་རིམ་གྱིས་འབྱུང་བ་མི་རིགས་ཏེ། ལྟོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་བདག་ཉིད་ལ་མ་ཐུག་ཡོད་པ་ནི་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་དེ། རྟག་པ་ཡིན་པས་དེ་ལ་གཞན་དག་གིས་ཐན་གདགས་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཐན་མི་འདོགས་པ་ལ་ལྟོས་པར་ཡང་མི་རུང་ངོ། །དེ་བས་ན་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་ནུས་

པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཕྱིར་མོ་གཤེགས་ཀྱི་བུ་ལ་སོགས་པ་བཞེན་དུ་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །

具足一切因之果，非逐漸顯現，無觀待故。外道所執自在天等自有能力，即無觀待，是恒常故，不需他力作利。不作利事者，亦不可觀待。是故，大自在天等一切力能皆空，如同石女兒等，亦無自性。

དངོས་པོ་ནི་དོན་བྱེད་ནུས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན་དེ་དག་ནི་གང་དུ་ཡང་འབྲས་བུ་རིམ་ཀྱིས་སྐྱེད་ཀྱང་མི་ནུས་ཏེ། གོང་དུ་བརྟགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཅིག་ཅར་ཡང་མི་སྐྱེ་སྟེ། འདི་ལྟར་འབྲས་བུ་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་བསྐྱེད་ནས། ཕྱིན་ཆད་ཀྱང་གལ་ཏེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་དེ་ཉིད་བསྐྱེད་ནུས་ན་ཞེས་ཆེ་ནུས་པའི་རང་བཞིན་རྟེས་སུ་འཇུག་པས་སྤྱ་མ་བཞིན་དུ་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །རྟེས་སུ་མི་འཇུག་ན་ནི་སྤྱ་མའིའོ་བོ་ཉིད་བོར་བས་མི་རྟག་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་རྟག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་གང་ཡང་མེད་དོ། །

若法是能作事之相，彼等一切時都不能逐漸生果位，如前伺察。亦不頓生，若如是一切果頓生，之後時亦能如同彼而能自生，爾時，自性隨轉故，如前所說，能生起果。若非隨入，則失先前之自性而成為無常。如是故，無一恒常之法。

དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། ཆུ་གྲོས་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། ནམ་མཁའ་དང་། འགོག་པ་དང་། སྐུ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་སོགས་པ་མ་བྱས་པའི་དངོས་པོ་ནི་མངོན་པར་ཞེན་ཅིང་སྤྲོ་འདོགས་པ་ནི་མེད་པ་ལས་སྤྲོ་འདོགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་དེ་དག་ནི་རྟག་པ་ལས་སྐྱེ་མི་རུང་ངོ་། །མི་རྟག་པ་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་འདས་པ་དང་མ་ཐོངས་པ་ནི་དངོས་པོ་མེད་པས་དེ་ལས་སྐྱེས་ཞེས་བྱར་མི་རུང་

སྐྱེ། རྒྱུ་མེད་པ་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དུས་མཉམ་པ་དང་མི་མཉམ་པ་དེ་ལས་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་དལ་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེའོ། །

為彼，世尊言：「大慧！如是執著於虛空、斷滅、涅槃等無為法，並對此增益者，即是對無為法增益。」如是，彼等既非生於恒常，又非生於無常。如過去、未來二時，無有法故，亦非生於彼。若是，則能生於無因。既非同時生，又非異時生故，亦非生於現在。

འདི་ལྟར་རེ་ཞིག་དུས་མཉམ་པ་ལས་མ་ཡིན་པ་ནི་རྒྱུ་འི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་འབྲས་བུ་ཡང་དེ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དུས་ཐ་དད་པ་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྟེ། དུས་གཞན་གྱིས་ཆོད་དེ་སྐྱེ་ན་ཞི་འདས་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །བར་དུ་མ་ཆོད་པར་སྐྱེ་ན་གལ་ཏེ་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བར་དུ་མ་ཆོད་ན་ནི་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཏུ་སྐད་ཅིག་ཐམས་ཅད་ཆུད་པས་བསྐལ་པ་ཡང་སྐད་ཅིག་ཙམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འདུས་ནས་གོང་བུ་རྡུལ་ཕྲ་མོ་ཙམ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །

ཇི་སྐྱེ་ཤྱོགས་གཅིག་གིས་ཕྱད་ན་ནི་དེའི་ཚེ་སྐད་ཅིག་ལ་ཆ་ཤས་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །བདག་ཉིད་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྐྱེ་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཁོ་ནའོ། །ཤྱོགས་ཀྱི་ནང་དུ་ཤྱོགས་འདི་འདུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་ཉིད་ལ་བྱེད་པ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་ཀ་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། ཤྱོགས་གཉིས་ཀའི་སྐྱོན་འདུ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

若一方相遇，則彼剎那有分方之分。謂自不生已，因唯生於無因。若有此方則含有另一方，即與自我所作相違故。非二者生，二方之過失皆具故。

དེ་ལྟ་བས་ན་དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་མ་སྐྱེས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ནི་སྐྱེ་བ་ཡོད་པས་ལྷང་ལ་སོགས་པ་དང་ཡང་མི་འགལ་ལོ། །དེ་སྐད་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ། །དམ་པའི་དོན་དུ་དང་བཞིན་མེད། །དང་བཞིན་མེད་ལ་འགྲུལ་པ་གང་། །དེ་ནི་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་འདོད། །ཅེོལ། །
如是故，一切法於勝義諦中實無生，而於世俗中有所生。此說不與《阿含》等相違。如世尊所言：「諸法於世俗諦有生，而於勝義諦中無自性。本無自性而起疑惑，彼即真實世俗之意。」

རིགས་པ་འདི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་དགོངས་ཏེ། སྤྱ་ལུ་ལྡང་པ་ལ་སོགས་པ་ལས། བདག་དང་གཞན་དང་གཉིས་ཀ་དང་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་སྐྱེ་བ་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །
世尊亦言此正理，如《佛說大乘稻稈經》等中駁斥自生、他生、共生及無因生等。

རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་འདི་ལྟར་རིགས་པས་རྣམ་པར་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། དངོས་པོ་རྣམས་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། གཟུགས་ཅན་དང་། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་གཟུགས་ཅན་བྱམ་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ནི་རྫུ་ལ་ཐུ་མོ་ཐ་དད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པས་ན་རང་བཞིན་གཅིག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རྫུ་ལ་ཐུ་མོ་ཤཀ་ནུབ་ན་གནས་པ་རྣམས་ཀྱང་ཤཀ་སོགས་པའི་ཕྱོགས་དང་ལྡན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཐ་དད་པ་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་པར་ཕྱེ་ན་མི་འབྱུང་པའི་ཕྱིར་རྫུ་ལ་ཐུ་མོ་རྣམས་ནི་བསགས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་ན། དུ་མའི་རང་བཞིན་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །

如是以正理伺察，諸法之相有二，即色及無色。彼色如瓶器等，彼等極微異離之自性，是故，非一自性。位於東西邊之諸極微，具分方之異體者，若已分離，亦無有故，一切極微亦是聚集所成故，亦非多性。

གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་མ་གཏོགས་པ་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་གཞན་མེད་པས་དངོས་པོ་གཟུགས་ཅན་འདི་དག་ནི་རྨི་ལམ་ལ་སོགས་པར་དམིགས་པའི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཁོ་ནའོ། །

除一與多性外，別無法之自性。是故，彼等色法，如夢幻等所緣，於勝義諦中無任何自性。

དེ་ཡང་འཕགས་པ་ཡང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། ཟློ་གྲོས་ཆེན་པོ་ཕྱང་གི་རྒྱ་ཡང་རྡུལ་ཐུ་བོར་བཤེགས་ན་མེ་འདུག་གོ །རྡུལ་ཐུ་བོ་རྣམས་ཀྱང་སོ་སོར་བཤེགས་ན་རྡུལ་ཐུ་བོའི་མཚན་ཉིད་ལས་མི་གནས་སོ་ཞེས་སོ། །གང་དག་གཟུགས་མེད་པ་དེ་དག་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བརྟགས་ན་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། འདི་ལྟར་ཕྱི་རོལ་ཀྱི་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པའི་དོན་མེད་པའི་སྣོབས་ཀྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཐུང་བོ་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ཉིད་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོར་ཁས་བླང་དགོས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་། ཕྱི་རོལ་གཟུགས་ནི་ཡོད་མིན་ཏེ། །ངང་གི་སེམས་ནི་ཕྱི་རོལ་སྣང་། །ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

如《楞伽經》中世尊言道：「大慧！譬如牛角被分為微塵，亦無存在。一切微塵再被所分，只剩微塵之名。」如理伺察彼等無色法，亦無自性。如是外境中的青等諸色無有故，應承許識等無色蘊，即是青等諸色的自性。如世尊言：「外境之色實無有，外境為自心所現。」

དེ་བས་ན་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྣང་བའི་ཕྱིར་དང་། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་སྣང་བའི་ཕྱིར་བོའི་ཉེད་གཅིག་ཏུ་མི་རུང་སྟེ། གཅིག་དང་དུ་མ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་གཅིག་ནི་དུ་མའི་ངོ་བོཉིད་ཁོ་ནར་མི་རུང་ངོ། །གང་གི་ངོ་བོཉིད་གཅིག་ཏུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་མའི་ངོ་བོར་ཡང་མི་རུང་སྟེ། དུ་མ་ཉིད་ནི་གཅིག་འདུས་པའི་ངོ་བོཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

如是故，青等種種色相顯現故，所執能執相亦顯現故，非唯一性也一與多相違故，一性不能成為多性。彼之自性非為一性故，亦非成為多性，多性即一性聚集所成故。

ཇི་སྐྱེ་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་འདི་དག་བརྫུན་པ་ཉིད་དུ་སྣང་བར་ཁས་ལེན་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པའང་མི་བདེན་པར་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེའི་ངོ་བོཉིད་དང་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བདག་ཉིད་རྟོགས་པའི་ངོ་བོ་ལས་གྱུད་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོམེད་ལ། གཟུགས་ལ་སོགས་པའང་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སྣང་བར་བྱེད་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རང་གི་ངོ་བོཉིད་གྱུར་པ་རྣམས་བརྫུན་པ་ཉིད་ཡིན་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བརྫུན་པ་ཡིན་པར་ཁས་ལྷུར་ལེན་ཏོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་སྒྱུ་མ་དང་འདྲའོ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

若承許色相等皆是不實虛有，則彼識亦不實，因為非與彼識之自性相異故。若了悟自性之體，亦無識之自性。若色相等自己能顯現，一切識之自性無實故，當許一切識皆無實有。是故，世尊亦云：「識如幻術。」

དེ་ལྟ་བས་ན་གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་བོཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་བདེན་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་དེས་སོ། །

如是故，一性及多性皆性空故，當知彼等一切法於勝義諦中無實有。

དེའི་དོན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། ཇི་ལྟར་གཟུགས་རྣམས་མེ་ལོང་ལ། ཁཏིག་དང་གཞན་རྣམས་རྣམ་སྦྱངས་པར། སྣང་ཡང་དེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། དེ་བཞིན་དངོས་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད། ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། ཁཏིག་པ་ཉིད་དང་དུ་མ་ཉིད་བཟལ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་གོ །

世尊在《楞伽經》中云：「如鏡中色像，離於一二相。可見無非無，諸相亦如是。」此即離一性及多性之說。

ཡང་བཀའ་སྩལ་པ། བློ་ཡིས་རྣམ་པར་གཞིགས་ན་གོ །ངོ་བོ་ཉིད་ནི་གཟུང་དུ་མེད། །དེ་ཕྱིར་དེ་དག་བརྗོད་མེད་ཅིང་། །ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་མེད་པར་བཤད། །ཅེའོ །

又云：「正智慧觀察，自性不可得，是故不可說，及說無體相。」

དེ་ལྟར་བསམས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡང་དག་པའི་དོན་བྱེ་བག་ཕྱིད་པར་བྱས་ལ་དེ་མངོན་སུམ་བྱ་བའི་ཕྱིར་བསྒོམས་པའི་ཤེས་རབ་བསྟེད་དོ། །ཐོས་པ་ལ་སོགས་པ་ཙམ་ཀྱིས་དོན་མངོན་སུམ་དུ་མི་འགྱུར་ངེ་ཞེས་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལ་སོགས་པ་ལས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

「如是，以思所生智抉擇實意，彼顯現故意，當發修所生慧。唯依聞法等不得成就。」如《寶雲經》等中所示。

སྤྱད་པ་པོ་རྣམས་ལ་ཡང་ཉམས་ཡོད་དེ། ཤེས་པའི་སྣང་བ་རྣམས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་འབྱུང་བ་མེད་པ་ཡང་དག་པར་སྒྲིབ་པའི་སྒོན་པ་མི་སྲོངས་སོ། །བསྒོམ་པ་ལན་མང་དུ་བྱས་ན་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ལ་ཡང་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་འབྱུང་སྟེ། དེལེར་ན་མི་སྤྱག་པ་དང་ཟད་པར་ས་ལ་སོགས་པ་ལ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་ཡང་དག་པའི་དོན་ལྟ་ཅི་སྨོས།

諸修行者能證悟。若無智光，則不能滅除遮蔽黑暗。若復

次修習，於不正之義，亦能生明光。譬如，若於不淨等地，諸修行者能生慧，更何況正之義。

དེ་ལྟར་བསྒོམས་པའི་འབྲས་བུ་ནི་ཡོངས་སུ་གསལ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པས་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པའི་དོན་ཡིན་པར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཉི་ཟླ་གཉིས་རྒྱལ་པོ་ལས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེད་དུ་ཆུད་པར་བྱ། མོས་པར་བྱ། རྗེ་ལྟ་རྗེར་ལྟང་མང་དུ་མོས་བརྟགས་ན། །དེ་ལ་གནས་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དེས། །དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་དེ་ལ་མེམས་གཞོལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་དེ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་བོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་ཁོ་ན་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་བསྒོམ་པ་ལ་རབ་ཏུ་འཇུག་གོ །དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པས་མེམས་གནས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་རེ་ཞིག་ཞི་གནས་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །

如是修習之果，即謂明了正智故，是為正果。世尊於《月燈三昧經》中廣說：「汝應了知、應有喜心。若人如理多伺察，彼所起的分別心，使得如是於彼著心。」如是故，為現證彼真實義，當入修習。於彼，瑜伽行者應心住故，最初唯當修奢摩他。

མེམས་ནི་ཆུ་བཞིན་དུ་གཡོ་བའི་ཕྱིར་ཞི་གནས་ཀྱི་གཞི་མེད་པར་གནས་པ་མེད་དོ། །མཉམ་པར་མ་བཞག་པའི་མེམས་ཀྱིས་ནི་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པར་མི་ནུས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་མཉམ་པར་བཞག་པས་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་སོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

心動如水故，若無奢摩他體，則無安住之體。若無等心，不能如實了知真義。世尊云：由心已平等住，乃能如實了知正見。

ཞི་གནས་དེ་ནི་རྣེད་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་འདོད་པ་ལ་མི་ལྟ་ཞིང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ལེགས་

པར་གནས་ལ་སྦྱིན་བསྟལ་ལ་སོགས་པ་དང་དུ་ལེན་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་དུ་གྱུར་ལ་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་ན་ཤིན་ཏུ་མྱུར་དུ་འགྲུབ་བོ། །དེ་བས་ན་འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཀྱང་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་གོང་མའི་ཡང་གོང་མའི་རྒྱུ་ཉིད་ཡིན་པར་བསྟན་ཏོ། །

彼奢摩他，若不著利等諸欲，善住尸羅，能忍眾苦，勤發精進，則能迅速成就。是故，《解深密經》等中云：施等為後後因。

དེ་ལྟར་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པ་ཞི་གནས་ཀྱི་ཚོགས་རྣམས་ལ་གནས་ཏེ། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ས་ཕྱོགས་སུ་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱག་ལ་སོགས་པ་བྱ་ཞིང་། སྡིག་པ་བཤགས་པ་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ཡང་བྱས་ནས། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཁོ་ན་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་པས་འཕྲོ་བ་མཐའ་དག་གདོན་པའི་བསམ་པ་ཅན་དུ་གྱུར་ནས་ལུས་དང་པོར་བསྲངས་ལ་སྐྱན་བདེ་བའི་སྟེང་དུ་འདུག་སྟེ། སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་བཅས་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་མངོན་པར་སྒྲུབ་བོ། །

如是，住於淨戒等奢摩他資糧，於如意淨地，向諸佛菩薩頂禮、歸命懺悔、福德隨喜等。生起大悲心故，成為拔濟世間一切有情之意，直身端住於坐墊上，以跏趺而坐，入三摩地。

དེ་ལ་ཐོག་མར་རེ་ཞིག་མདོར་བསྡུ་ན་རྣམ་པ་རྟེ་སྟེད་ཀྱིས་རྣམ་པར་དབྱད་པར་བྱ་བ་དངོས་པོ་མཐའ་དག་འདུ་བར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་སེམས་གཞག་པར་བྱའོ། །

於彼，暫時觀察攝一切所緣之法，且將心安住於彼法。

དངོས་པོ་འདུས་པ་ནི་གཟུགས་ཅན་དང་། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་རྣམ་

པ་གཉིས་ཀ། ལས་དང་པོ་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་བའི་ཉེས་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར་རེ་ཞིག་འདུས་པ་དེ་ལ་ནི་དམིགས་པའི་རིགས་སོ། །གང་གི་ཚེ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཉུགས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ།
一切法分色及無色二種相。初學者為滅除散亂過失，暫應以有為法為所緣。若能攝其作意，爾時以蘊、處、界等諸多內容皆可做所緣。

འདི་སྐད་དགོངས་པ་དེས་པར་འཁྲིལ་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཀྱང་རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱི་སྟོང་པ་ཉིད་རྣམ་པ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་དམིགས་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་དམིགས་པའི་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །
如《解深密經》等云：「瑜伽師緣十八空等眾多差別所緣。」

དེ་བས་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཡན་གདགས་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཅན་དང་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་མདོར་བསྡུས་པ་དང་བར་མ་དང་། ཕུས་པ་དག་གིས་དཔོག་པོར་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཚོས་མདོན་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་བསྟན་ཏོ། །
如是故，世尊於阿毗達磨等中，為利樂一切有情故，色及無色等分別作了繁簡略等說。

དེ་ཡང་དཔོག་པོ་ལ་སྐྱོ་འདོགས་པ་དང་སྐུར་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་ལ་སོགས་པར་བསྡུས་པའི་སྐོར་ནས་བཤད་དོ། །དེ་ནས་དཔོག་པོ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པའི་བྱེ་བྲག་ཕྱེད་ནས་དེ་ཉིད་ལ་སེམས་ཡང་དང་ཡང་ཕྱིན་ཅི་འདྲུག་པར་བྱའོ། །
為捨棄對法的增益及誹謗，蘊、界等收攝而計數。收攝一切法，分別伺察，復次，心住於彼上。

གང་གི་ཚེ་བར་སྐབས་སུ་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པས་སེམས་ཤི་རོལ་དུ་རྣམ་པར་གཡེང་བར་བྱེད་པ་དེའི་ཚེ་རྣམ་པར་གཡེང་བར་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། ཉི་སྡུག་པ་ལ་སོགས་པ་བསྒོམས་པས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཞི་བར་བྱས་ཤིང་སྐྱར་ཡང་སེམས་ཤི་ལ་ཞུགས་པར་བྱའོ། །ཅི་སྡུག་པ་ལ་སོགས་པ་བསྒོམ་པའི་གོ་རིམས་འདིར་ཡི་གེ་མངས་ཀྱིས་དོགས་ཏེ་མ་བྱས་སོ། །

爾時，若心生貪等而意識散亂時，當知心散意亂，觀修不淨等。是故，止息心散意亂，復速收心而入。觀修不淨等次第，在此恐繁且止。

གང་གི་ཚེ་ལ་མི་དགའ་བར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་ཉོན་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་ལ་སྐྱེ་བས་དེ་ལ་དགའ་བ་བསྒོམ་ཞིང་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ལ་ཉེས་པར་སྐྱེ་བས་མི་དགའ་བ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱའོ། །

彼心不能生起意樂時，觀三摩地功德故，心修意樂，見意散為過失，即能止息非意樂。

ངེ་སྐྱེ་གང་གི་ཚེ་རྒྱགས་པ་དང་གཉིད་ཀྱིས་ནོན་ཏེ། དམིགས་པ་འཛིན་པ་ལ་མི་གསལ་ཞིང་སེམས་བྱིང་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་སྣང་བའི་འདུ་ཤེས་བསྒོམས་པའམ། མཚོག་ཏུ་དགའ་བའི་དངོས་པོ་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་བྱིང་བ་བསལ་ལ་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་དམ་དུ་བརྟེད་དོ། །

若由昏沉及睡眠所覆，所緣不明，心已沉沒，爾時，當修光明想，或想極可欣事及佛功德等，沉沒除已，堅持所緣。

ངེ་སྐྱེ་གང་གི་ཚེ་དེ་སྲོན་དགོད་པ་དང་རྩེ་བ་ལ་སོགས་པ་དྲན་ཞིང་བར་བར་དུ་སེམས་རྩོད་པར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིད་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་རྩོད་པ་ཞི་བར་བྱའོ། །དེ་ནས་ཡང་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་སེམས་མངོན་

པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པར་འཇུག་པ་ལ་འབད་པར་བྱའོ། །
若憶念先前之喜笑等事，見心掉舉時，應當思惟無常等諸可厭事，由此息滅掉舉心。復次，於所緣中，當勵力使心無功用。

གང་གི་ཚེ་བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་གཉིས་ཀ་དང་བྲལ་ཏེ་མཉམ་པར་འཇུག་ཅིང་སེམས་རང་གི་ངང་གིས་འབྱུང་བར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་རྩོལ་བ་སྤྲོད་དེ་བཏང་སྙོམས་སུ་བྱའོ། །གལ་ཏེ་མཉམ་པར་འཇུག་པ་ལ་རྩོལ་བ་བྱས་ན་སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་བར་འགྱུར་རོ། །
離昏沉及掉舉二者，以平等而住，見心逐漸自生時，應無功用而平等住。若為住平等而起功用，即是散亂過失。

གང་གི་ཚེ་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པར་རྗེས་འཛིན་པར་འགྱུར་བ་སེམས་འཇུག་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་རྫོགས་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ཞི་གནས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་ཙམ་དུ་ཟད་པའི་ཕྱིར་འདི་ནི་ཞི་གནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །དེའི་དམིགས་པ་ལ་ནི་ངེས་པ་མེད་དོ། །
若於所緣境不起任何功用，乃至如欲心任運轉，爾時，當知是奢摩他圓滿。奢摩他之自性，即專心一境故，此即是一切奢摩他之總相。其所緣無定。

ཞི་གནས་ཀྱི་ལམ་འདི་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཀྱང་བཤད་དེ། བཀའ་སྩལ་པ། དེ་དང་དེ་ལ་སེམས་འཇོག་གོ །རྒྱུན་དུ་འཇོག་གོ །ཟླུམ་པོ་འཇོག་གོ། ཉེ་བར་འཇོག་གོ །འདུལ་བར་བྱེད་དོ། །ཞི་བར་བྱེད་དོ། །རྣམ་པར་ཞི་བར་བྱེད་དོ། །རྩེ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་དོ། །མཉམ་པར་འཇོག་གོ་ཞེས་ཚིག་དགུ་སྨོས་སོ། །
此奢摩他之道，世尊於《般若波羅蜜多經》等中告云。世尊云：「於彼住心，續住，安住，近住，調伏，寂靜，最極

寂靜，專注一境，平等住等九種行相。」

དེ་ལ་འཇོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་འདོགས་པའོ། །རྒྱུན་དུ་འཇོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་རྒྱུན་དུ་འཇོག་པའོ། །ཉན་ཏེ་འཇོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཤེས་ནས་དེ་སྤོང་བའོ། །ཉེ་བར་འཇོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པར་གཡེང་བ་སྤངས་ནས་སྙོམ་ཞུགས་ཏེ་དམིགས་པ་ལ་རྩོལ་བ་དང་ལྡན་པ་ཉིད་དོ། །

住是心繫於所緣。續住是心常住於所緣上。安住是當知散亂而彼捨棄。近住是捨棄散亂而精進於心住所緣。

འདུལ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དགའ་བ་བསྐྱེད་པའོ། །ཞི་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པར་གཡེང་བའི་ཉེས་པ་མཐོང་ནས་མི་དགའ་བར་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད་དོ། །རྣམ་པར་ཞི་བར་བྱེད་པ་ནི་སྐུགས་པ་དང་གཉིད་ལ་སོགས་པ་ལངས་པ་རྣམས་སེལ་བའོ། ཅི་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་ནི་མདོར་བར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པས་འཇུག་པར་འབད་པར་བྱེད་པའོ། །མཉམ་པར་འཇོག་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སེམས་མཉམ་པར་གྱུར་པ་ན་བཏང་སྙོམས་སུ་བྱེད་པ་སྟེ། མཉམ་པར་འཇོག་ཅེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །ཚིག་འདི་རྣམས་ཀྱི་དོན་འདི་ནི་འཕགས་པ་བྱམས་པ་དང་། སྟོན་གྱི་མཁན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་དོ། །

མདོར་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེས་པ་དྲུག་ཡོད་དེ། ལེ་ལོ་དང་། དམིགས་པ་བརྗེད་པ་དང་། བྱིང་བ་དང་། རྟོད་པ་དང་། མི་རྩོལ་བ་དང་། རྩོལ་བའོ། །དེ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོ་སྤོང་བར་བྱེད་པ་ནི་ཡང་ལས་ཏེ། དད་པ་དང་། འདུན་པ་དང་། རྩོལ་བ་དང་། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། བན་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་དང་། སེམས་པ་དང་། བཏང་

སྟོམས་སོ། །

總之，一切三摩地的過失有六種：即懈怠、所緣忘失、昏沉、掉舉、無功用、功用。此六種過失有八種斷行對治，八種斷行即是信、願、勤、輕安、正念、正知、思、捨。

དེ་ལ་གོང་མ་བཞི་ནི་ལེ་ལོའི་གཉེན་པོ་སྟེ། འདི་ལྟར་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་དག་ལ་མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་དད་པ་རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་དེ་ལ་འདོད་པ་སྐྱེའོ། །དེ་ནས་འདོད་པས་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་མོ། །དེ་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་བྱེད་དོ། །དེ་ནས་ལུས་དང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པར་གྱུར་པས་ལེ་ལོ་སྤྲོག་སྟེ། དེ་བས་ན་དད་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་ལེ་ལོ་སྤང་བའི་ཕྱིར་བསྒོམ་མོ། །

信等前四法對治懈怠，如是信解三摩地諸功德。以此信解，諸瑜伽師，於彼生願望，生願望而發精進，以精進之力能使身心勇悍，後得輕安故，能對治懈怠。是故，為捨棄懈怠應觀修信等。

དྲན་པ་ནི་དམིགས་པ་བརྗེད་པའི་གཉེན་པོའོ། །ཤེས་བཞིན་ནི་བྱིང་བ་དང་རྒོད་པའི་གཉེན་པོ་སྟེ། དེས་བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བའི་དུས་ན་མི་རྩོལ་བ་ཉིད་པ་སྟེ། དེའི་གཉེན་པོར་སེམས་པ་བསྒོམ་མོ། །བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་རབ་ཏུ་ཞི་ཞིང་སེམས་རྣལ་དུ་འདྲུག་པ་དེའི་ཚེ་རྩོལ་བ་ཉིད་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་གཉེན་པོར་དེའི་ཚེ་བཏང་སྙོམས་བསྒོམ་མོ། །

正念對治所緣忘失。正知即對治昏沉及掉舉，因為正知能觀見昏沉及掉舉故。未止息昏沉及掉舉時，無功用即是過失，為其對治當修正思。若昏沉及掉舉已止息，心住正智

時，功用即是過失，彼時，其對治當修捨。

སྒོང་བའི་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་དང་ལྡན་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཤིན་ཏུ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་རྫུ་འཕྲུལ་ལ་སོགས་པ་ཡོན་ཏན་རྣམས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་མདོ་སྡེ་ལས་སྒོང་བའི་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་དང་ལྡན་པའི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་བསྒོམ་མོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

若具備八斷行，即能入三摩地，也能修幻術等諸功德。如是故，經中云：「當修具足八斷行之神足。」

སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་དེ་ཕྱི་ཕྱིར་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་དང་ལྡན་ཞིང་དམིགས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་ཐོབ་པས་བསམ་གཏན་དང་། གཟུགས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། རྣམ་པར་ཐར་པ་ལ་སོགས་པའི་མིང་ཐོབ་བོ། །

彼心集於一境，能復次任運，得所緣等殊勝功德故，即能證得禪定，能入無色平等，得解脫法門等名。

འདི་ལྟར་གང་གི་ཚེ་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་ཚོར་བ་དང་ལྡན་ཞིང་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་དང་། དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པར་བྱུར་པ་དེའི་ཚེ་མི་ལྷོགས་པ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། བསམ་གཏན་དང་པོའི་སྒོར་བའི་སེམས་སོ། །གང་གི་ཚེ་འདོད་པའི་སྡུག་པ་དང་། སྡིག་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་བྲལ་ཞིང་རྟོག་པ་དང་། དཔྱོད་པ་དང་། དགའ་བ་དང་། བདེ་བ་དང་ལྡན་པར་བྱུར་པ་དེའི་ཚེ་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཞེས་བྱའོ། །

如是，爾時，具足平等捨之受，具分別心及伺察力時，無所不容（能），此即是初靜慮之加行心。

爾時，已離欲樂及一切惡法，而具足分別心、觀察力、喜、樂等時，即是初靜慮。

བསམ་གཏན་དང་པོ་དེ་ཉིད་ལས་རྣོག་པ་ཙམ་མེད་པ་དེ་ནི་བསམ་གཏན་ཁྱད་པར་ཅན་ཞེས་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་རྣོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དང་བལ་ཏེ་བསམ་གཏན་དང་པོའི་སའི་སྐེད་པ་དང་བལ་བར་གྱུར་ནས་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་དང་། ནང་ཡོངས་སུ་དང་བ་དག་དང་ལྡན་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

除彼初禪定外，無任何分別心，即是殊勝禪定。

爾時，離一切分別及伺察，離初禪定之愛欲等，已具足喜樂、舒快、正信及清淨等，即是第二靜慮。

གང་གི་ཚེ་བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་སའི་སྐེད་པ་དང་བལ་བར་གྱུར་ཏེ་བདེ་བ་དང་། བཏང་སྙོམས་དང་། དན་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་དག་དང་ལྡན་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ཞེས་བྱའོ། །

離第二禪之欲，具足喜樂、平等捨、正念、正知等時，即是第三靜慮。

གང་གི་ཚེ་བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་སའི་སྐེད་པ་དང་བལ་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་ཡང་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཞིང་། བཏང་སྙོམས་དང་། དན་པ་དག་དང་ལྡན་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཞེས་བྱའོ། །

爾時，離第三禪之欲，具足非苦非樂、等捨、正念等，即是第四靜慮。

དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དང་། རྣམ་པར་ཐར་པ་དང་། ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་སོགས་པ་ཡང་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བག་གིས་སྤྱད་པར་བྱའོ། །

如是，住無色平等。具足解脫、殊勝之處等，以諸所緣及形相等分別行之。

དེ་ལྟར་དམིགས་པ་དེ་ལ་སེམས་བརྟན་པར་བྱས་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་པར་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་ཤེས་པའི་སྣང་བ་བྱུང་བས་ཀུན་ཏུ་རྟོངས་པའི་ས་བོན་ཤིན་ཏུ་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སུ་སྟེགས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བཞིན་དུ་ཉེར་དེ་འཛིན་ཙམ་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །

如是，於所緣境，心堅固已，以慧善觀察。如是，生智慧光明故，乃能永除愚癡種子。若非如此，猶如諸外道，唯依三摩地，則不能斷滅煩惱。

མདོ་སྡེ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། ཉིང་དེ་འཛིན་དེ་སྒོམ་པར་བྱེད་མོད་ཀྱི། །དེ་ནི་བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་འཇིག་མི་བྱེད། །དེ་ཡི་ཉེན་མོངས་ཕྱིར་ཞིང་རབ་འཁྱུག་སྟེ། །ལྟག་སྤྱོད་འདི་ནི་ཉིང་འཛིན་བསྒོམ་པ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

如經云：「雖修世三昧，而不離我想，其過還復起，猶如優坯迦。」

དེ་ལ་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས། ཤེས་རབ་བསྒོམ་པའི་རིམ་པ་མདོར་བཀའ་སྩལ་ཏེ། སེམས་ཙམ་ལ་ནི་རབ་བརྟེན་ནས། །ཕྱི་རོལ་དོན་ལ་མི་བརྟག་གོ །དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་དམིགས་གནས་ནས། །སེམས་ཙམ་ལས་ཀྱང་བཟློ་བར་བྱ། །སེམས་ཙམ་ལས་ནི་བཟློ་བས་སུ། །སྣང་བ་མེད་ལས་བཟློ་བར་བྱ། །སྣང་མེད་གནས་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ། །དེ་ཡིས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མཐོང་། །ཞེ་བ་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གནས། །སྨོན་ལམ་དག་གིས་རྣམ་པར་སྦྱངས། །ཡེ་ཤེས་དམ་པ་བདག་མེད་པ། །སྣང་བ་མེད་པས་མཐོང་བར་འགྱུར། །

《楞伽經》中略言觀修智慧之次第：「安住於唯心，不分別外境。住真如所緣，超過於心量。若超過心量，亦超於無相。以住無相者，彼見於大乘。行寂無功用，淨修諸大願。及我最勝智，無相故見已。」

དེ་ལ་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། །ཐོག་མར་རྣལ་འབྱོར་པས་ཚོས་གཟུགས་ཅན་གང་དག་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དུ་གཞན་དག་གིས་བརྟགས་པ་དེ་དག་ལ་ཅི་འདི་དག་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་གཞན་ཞིག་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་དེ་ལྟར་སྣང་སྟེ། རྨི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་རྟོག་པ་བཞིན་ནམ་ཞེས་དྲྭད་པར་བྱའོ། །

此意如是，瑜伽師最初伺察色等一切外境，彼等是心識？或另有他法？然而，彼心識亦是如此，如夢幻分位所見而不實。

དེ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་ཕྱི་རོལ་པ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཏུ་བཤིག་སྟེ། རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ཀྱང་ཆ་ཤས་ཀྱིས་ས་སོར་བརྟགས་ན་རྣལ་འབྱོར་པས་དོན་དེ་དག་མི་མཐོང་ངོ། །དེས་དེ་དག་མ་མཐོང་བས་འདི་སྙམ་དུ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སེམས་ཙམ་སྟེ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་དོ་སྙམ་དུ་སེམས་སོ། །

如是，「安住於唯心，不分別外境」之說，意即應斷除於色法之分別心。

དམིགས་སུ་རུང་བའི་མཚན་ཉིད་དུ་གྱུར་པ་དེ་དག་རྣམ་པར་དྲྭད་ན་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཚོས་གཟུགས་ཅན་རྣམས་རྣམ་པར་བཤིག་ནས་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་བཤིག་པར་བྱ་སྟེ།

彼等所緣之相，若如理伺察，則無所緣。是故，破了一切

色法，亦破無色之法。

དེ་ལ་སེམས་ཙམ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་གཟུང་བ་མེད་ན་འཛིན་པར་མི་རུང་སྟེ། འཛིན་པ་ནི་གཟུང་བ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སེམས་ནི་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་ལས་དབེན་ཞིང་གཉིས་སུ་མེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པར་རྟོག་པར་དབྱུང་ནས་གཉིས་སུ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད། དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་དམིགས་གནས་ནས། །སེམས་ཙམ་ལས་ཀྱང་བརྒྱ་བར་བྱ། །འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ལས་ཤིན་ཏུ་བརྒྱ་བར་བྱ་སྟེ། གཉིས་སུ་སྣང་བ་མེད་པ་གཉིས་མེད་པའི་ཤེས་པ་ལ་གནས་པར་བྱ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །

於彼，彼唯心若無所取，亦無能取，能取觀待所取而生故。是故，如理伺察心中無有所取能取，唯有無二真實，即無二之相。謂「住真如所緣，超過於心量」，是指超越能執相，即當住於無現無二智。

དེ་ལྟར་སེམས་ཙམ་ལ་བརྟས་ནས་གཉིས་སྣང་བ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ལས་ཀྱང་བརྒྱ་སྟེ། བདག་དང་གཞན་ལས་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་བརྫུན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། དེ་དག་ལས་དེ་ཡང་གྱུར་ན་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་ཡང་བདེན་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་བརྟགས་ལ་གཉིས་མེད་པའི་ཤེས་པ་དེ་ལ་ཡང་དངོས་པོར་མངོན་པར་ཞེན་པ་དོར་བར་བྱ་སྟེ། གཉིས་མེད་པའི་ཤེས་པ་སྣང་བ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཁོ་ན་ལ་གནས་པར་བྱ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །

如是言：「超過唯識，超過二無智」，是指一切法非生於自他故，能取所取皆非實有。彼等若伺察，彼一切非實有，於無二智中應捨離一切執著。彼無二智亦唯住於無有智。

དེ་ལྟར་ན་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་པ་ལ་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་གནས་པས་ཡང་དག་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚོག་ལ་ཞུགས་པས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་

ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །
如是，了知一切法無有自性而住。住於彼故，即入最殊勝正智故，已入無分別三摩地。

དེ་ལྟར་རྣལ་འབྱོར་པ་གང་གི་ཚེ་གཉིས་མེད་པའི་ཤེས་པ་སྣང་བ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ལ་གནས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ། མཐོང་བའི་ལམ་ལ་གནས་པས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མཐོང་ངོ། །
དེ་ཁོ་ན་དམ་པ་མཐོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱའོ། །
如是，瑜伽師安住於無二智無有智中時，亦安住於見道故，已見大乘法。彼見妙真實義，即是大乘見。

དེ་ཁོ་ན་དམ་པ་མཐོང་བ་དེ་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གིས་བརྟགས་ཏེ་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བཤད་ན་ཅི་ཡང་མཐོང་བ་མེད་པ་གང་ཡིན་པའོ། །དེ་སྐད་མདོ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། དོན་དམ་པ་མཐོང་བ་གང་ཞེ་ན། ཚོས་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ་མེད་པ་གང་ཡིན་པའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །
見彼妙真實，即是以慧眼觀察一切法，了悟正智光明，則無任何所見。如諸經所云：「云何見勝義諦？即是一切法無所見。」

འདིར་དེ་ལྟ་བུའི་མཐོང་བ་མེད་པ་ལ་དགོངས་ཏེ། མི་མཐོང་བ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཀྱི་མིག་བཙུམས་པ་དང་། དབུས་ལོང་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་རྒྱུན་མ་ཚང་བ་དང་། ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པས་མི་མཐོང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །
在此，彼等無真實可見故，言無見。彼非言如瞑目及生盲人等，因不具因緣或不作意而不見。

དེ་བས་ན་དངོས་པོར་མངོན་པར་ཞེན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐྲིན་ཅེ་ལོག་གི་བག་ཆགས་མ་སྤངས་པས་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ལངས་པ་བཞིན་

དུ་དངོས་པོ་ལ་སོགས་པ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་རྒ་བ་ཅན་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་ཉོན་མོངས་པའི་ཚོགས་ཡང་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རྣལ་འབྱོར་པ་མ་གྲོལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་རྒ་བ་ནི་དངོས་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཕགས་པ་བདེན་པ་གཉིས་པས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

是故，若未捨棄貪著有為法等顛倒之種子故，猶如從無想平等中復起，生起貪著有為法等根本貪欲等諸煩惱故，瑜伽師仍未得解脫。貪欲等的根本，即是貪著有為法。於《聖二諦經》中云之。

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་འཇུག་པའི་གཟུངས་ལས་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པས་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་མཚན་མ་སྤྲོང་ངོ་ཞེས་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྟགས་ན་མི་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ། དེར་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པར་དགོངས་ཀྱིས། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པ་ཙམ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་ཕོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྤངས་པ་ཙམ་གྱིས་སྤྲོང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

《佛說入無分別總持法門經》云：「心無作意故，離色等相。」以智慧觀察，則無任何所緣，彼即心無作意，而非言心無所思。非如入無想平等，唯斷無始以來貪著於色等而心中作意等。

ཐེ་ཚོམ་མ་སྤངས་པར་ནི་སྟོན་དམིགས་པའི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་མི་ནུས་ཏེ། མེ་མ་སྤངས་པར་ཚ་བ་སྤང་དུ་མི་རུང་བ་བཞིན་ནོ། །འདི་ལྟར་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྟག་པར་རྟོག་པ་འདི་དག་ཆེར་མ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་སེམས་ལས་ལག་པས་དབྱུང་ཞིང་བསལ་དུ་མི་རུང་སྟེ། ཐེ་ཚོམ་གྱི་ས་བོན་སྤང་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

若無斷除疑惑種子，則不能完全斷除貪著於所緣之色法等而作意之相。譬如若未滅火則不能滅其熱量。如是色等諸虛妄分別，不像刺等以手拔出，不能將其從心斷除，而須斷除疑惑種子。

ཞེ་ཚོམ་གྱི་ས་བོན་དེ་ཡང་རྣལ་འབྱོར་པའི་ཉེ་དེ་འཛིན་གྱི་སྣང་བ་བྱང་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་མེག་གིས་བརྟགས་ན་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་སྔར་དམིགས་པ་དམིགས་སུ་རྟེན་བའི་མཚན་ཉིད་དུ་གྱུར་པ་དེ་དག་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཐག་པ་ལ་སྦྲུལ་དུ་ཤེས་པ་བཞིན་དུ་སྣང་གི །གཞན་དུ་མ་ཡིན་ནོ། །

唯由瑜伽師生起三摩地之光明，以慧眼伺察，色等先前所緣，彼等無所緣故，能斷除疑惑種子，如同視繩子為蛇。另無餘者能斷除之疑惑種子。

དེའི་ཚེ་ཞེ་ཚོམ་གྱི་ས་བོན་དང་བལ་བས་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་མཚན་མ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་སྤོང་ནུས་པར་འགྱུར་ཏེ། གཞན་དུ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ཏེ། ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་སྣང་བ་མ་བྱུང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་མེག་གིས་མ་བལྟས་ན་སྐུན་ཁུང་ན་འདུག་པའི་མི་ལྟང་ཁྱིམ་གྱི་ནང་ན་ཡོད་པའི་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་སོམ་ཉི་ཟ་བར་གྱུར་པ་བཞིན་དུ་རྣལ་འབྱོར་པ་ཡང་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པར་སོམ་ཉི་ཟ་བ་ལྟོག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་མ་ལོག་ན་མེག་རབ་རིབ་ཀྱི་སྐྱོན་མ་བསལ་བ་བཞིན་དུ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་མི་བདེན་ལ། མངོན་པར་ཞེན་པ་འབྱུང་སྟེ་ཅིས་ཀྱང་མི་བླུགས་སོ། །

彼離疑惑種子故，能斷除色等心中作意之相。另無餘者。若非如此，若無出現三摩地之光，亦無以慧眼觀之，則如住於黑洞之人，對家中實有之瓶起疑惑，瑜伽師也於色等起疑惑而不能斷除疑惑。若彼未退轉，則如翳障眼未醫治，於色等不實，生貪著煩惱，也無法消除。

དེ་ལྟ་བས་ན་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ལག་གིས་སེམས་གཟུང་སྟེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་རལ་གྲིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལོག་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ས་བོན་གྱི་རྒྱུད་ཤེས་དེ་ལ་ཡོད་པ་བསལ་བར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཙ་བ་ནས་བྱུང་བའི་ཤིང་དག་ས་ལས་མི་སྐྱེ་བ་བཞིན་དུ་རྩ་བ་མེད་པས་ན་ལོག་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སེམས་ཀྱང་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །

如是故，以三摩地之分支，將心安住於所緣，以極細智慧之劍，將色等顛倒分別之種子的苦惱從心中應被斷除。如是作，猶如除根之木不再重生，斷除其根本故，顛倒之分別心也不再生。

དེ་བས་ན་སྤྲིན་པ་སྤོང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་གནས་དང་ལྡན་མཐོང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བར་འདྲུག་པའི་ལམ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དེ་གཉིས་ནི་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་སྐད་དུ། ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ནི་གནས་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་འཐོབ་སྟེ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་ནས་ཀྱང་ཤེས་རབ་སྤྲོམ་པར་བྱེད། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པ་འཐོབ། །ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཤུན་སུམ་ཚོགས། །ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

如是故，為斷滅諸障故，當趣入奢摩他與毗缽舍那雙運之道，世尊云：「彼二者，即正智無分別之因故」。如云：「住戒能得定，得定能修慧，由慧得淨智，智淨戒圓滿。」

འདི་ལྟར་གང་གི་ཚེ་ཞེ་གནས་ཀྱིས་དམིགས་པ་ལ་སེམས་བརྟན་པར་བྱས་པ་དེའི་ཚེ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རབ་ཏུ་བརྟགས་ན་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་འབྱུང་སྟེ། དེའི་ཚེ་སྣང་བ་བྱུང་བས་སྒྲུབ་པ་བསལ་བ་བཞིན་དུ་སྤྲིན་པ་འབྱུང་ངོ། །དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་མིག་དང་སྣང་བ་བཞིན་དུ་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བ་ལ་བན་ཆུན་མཐུན་པར་གནས་པ་ཡིན་གྱི། སྣང་བ་དང་སྒྲུབ་པ་བཞིན་དུ་མི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

如是，以奢摩他將心住於所緣中。爾時，以慧觀察，則生慧光明。如光明驅除黑暗，智滅諸障。彼二者，如同目與光，為生正智光明，互相和睦而住，非如黑暗與光明相違而住。

ཉིང་དེ་འཛིན་ནི་སྒྲུབ་པའི་ངོ་བོཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ཅི་ཞེ་ན། སེམས་རྩེ་གཅིག་པའི་མཚན་ཉིད་དོ། །དེ་ནི་མཉམ་པར་བཞག་ན་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་པའི་ཕྱིར་དེ་ཤེས་རབ་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་པ་ཡིན་གྱི། མི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

當知三摩地非冥暗之性。云何？即住心一境之相。若平等而修，則能如實了知。如是告云故，彼能隨順正慧，而非與正慧相違。

དེ་ལྟ་བས་ན་མཉམ་པར་གཞག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྟགས་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་མི་དམིགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་མི་དམིགས་པའི་དམ་པའོ། །རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱི་ཞི་གནས་སྐབས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ་འདྲ་བ་དེ་ནི་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་པ་རོལ་ཏུ་བལྟ་བར་བྱ་བ་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞི་བ་ནི་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཕྱིར་རོ། །

如是故，以平等住慧伺察，彼無所緣之一切法，即是殊勝無所緣。諸瑜伽師於奢摩他中所得之相，自然成就。彼之彼岸，無所觀故。若得寂靜，有無等一切分別相之戲論已息滅。

འདི་ལྟར་གང་གི་ཚེ་རྣལ་འབྱོར་པས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྟགས་ན་དངོས་པོའི་ངོ་བོཉིད་གང་ཡང་མི་དམིགས་པ་དེའི་ཚེ་དེ་ལ་དངོས་པོར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མི་འབྱུང་བ་ཉིད་དོ། །དངོས་

པོ་མེད་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡང་དེ་ལ་མེད་པ་ཉིད་དོ། །གལ་ཏེ་བརྒྱ་ལ་དངོས་པོ་འགའ་ཞིག་མཐོང་བར་གྱུར་ན་ནི་ཡུན་ན་ནི་བཀག་པས་དངོས་པོ་མེད་པར་རྟོག་པ་འབྱུང་ངོ། །

如是，瑜伽師以慧觀察時，法之自性無任何所緣，爾時，於彼法不生分別心。法無分別心也不可生。若見到諸法，則已滅故，即能生法無有分別心。

གང་གི་ཚེ་རྣལ་འབྱོར་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གིས་བརྟགས་ན་དུས་གསུམ་དུ་ཡང་དངོས་པོ་མི་དམིགས་པ་དེའི་ཚེ་ཅི་ཞིག་བཀག་པས་དངོས་པོ་མེད་པར་རྟོག་པར་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་གཞན་དག་ཀྱང་དེའི་ཚེ་ལ་མི་འབྱུང་བ་ཉིད་དེ། ཡོད་པ་དང་མེད་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱབ་པར་བྱེད་པ་མེད་པས་ཁྱབ་པར་བྱ་བ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ནི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་རྣལ་འབྱོར་དམ་པ་ཡིན་ཏེ།

爾時，瑜伽師以慧眼伺察，於三時中悉無所緣法，彼時彼已斷滅故，生起法無有分別心。如是，彼時其餘分別心亦不可生。有及無二分別心，攝受一切分別心故，若無能攝，亦無所攝故。彼即是無分別心的最勝瑜伽。

དེ་ལ་གནས་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་ཟུབ་པས། ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཡང་དག་པར་སྤོང་ངོ། །འདི་ལྟར་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་ནི་མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་དངོས་པོ་ལ་སོགས་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་ཚ་བ་སྟེ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཕགས་པ་བདེན་པ་གཉིས་པས་ལ་སོགས་པ་ལས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

彼瑜伽師，已斷滅一切分別心故，也已斷滅所有煩惱障及

智障。如是，謂煩惱障，即於無生無滅之法，生起有為等顛倒分別心根本種子。此說世尊於《聖二諦》等中云之。

རྣལ་འབྱོར་གོམས་པ་འདི་དང་རྗེས་པོ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པའི་ཕྱིར་དང་རྗེས་པོ་ལ་སོགས་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་མ་རིག་པའི་ངོ་བོཉིད་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པའི་རྩ་བ་སྤོང་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་རྩ་བ་བཅད་པས་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པའི་རྩ་བ་ཡང་དག་པར་སྤོང་ངོ་།།

串習此瑜伽，即能斷除一切分別心故，亦能斷除有為等顛倒無明自性即煩惱障之根本。如是故，斷除根本故，能斷除煩惱障的根本。

རྗེ་སྐད་དུ་ཡང་འཕགས་པ་བདེན་པ་གཉིས་བསྟན་པ་ལས་གསུངས་ཏེ། འཇམ་དཔལ་རྗེ་ལྟར་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་འདུལ་བར་འགྱུར། རྗེ་ལྟར་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཡིན། འཇམ་དཔལ་བྱིས་སྦྱས་པ། དོན་དམ་པར་ཤིན་ཏུ་མ་སྐྱེས་པ་དང་། མ་བྱུང་བ་དང་། དངོས་པོ་མེད་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅི་ལོག་གོ་།

《聖二諦經》中云:「妙吉祥！何能調伏諸煩惱？何能了知諸煩惱？妙吉祥言:『勝義諦中極無生無起，無性之一切法，於世俗中不實顛倒已。

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅི་ལོག་དེ་ལས་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པའོ།། ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དེ་ལས་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པའོ། །ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་ལས་བདག་ཏུ་སྒྲུ་འདོགས་པའོ། །བདག་ཏུ་སྒྲུ་འདོགས་པ་དེ་ལས་ལྟ་བ་ཀུན་ནས་ལྡང་ངོ་། །ལྟ་བ་ཀུན་ནས་ལྡང་བ་དེ་ལས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་འབྱུང་ངོ་།།

彼不正之顛倒心中，生起思惟、分別心等。彼思惟、分別心中，作不如理思惟。彼不如理思惟中，增益我執。彼增益我執中，生起諸見。彼生起之諸見中，生起諸煩惱。

ལྷའི་བུ་དོན་དམ་པར་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་ཡིན་ཏེ། ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚུལ་ལ་ཡང་དག་པ་ལ་ཡིད་བྱེད་པ་ཡང་མེད་ལ། ཡིད་བྱེད་པ་ཡང་མེད་ཅིང་། ཡིད་བྱེད་པ་ཡང་མེད་ལ་ཡང་དག་པའི་ཐེག་པ་ལ་ཞུགས་ཏེ། ཡང་དག་པའི་ཐེག་པ་ལ་ཞུགས་པ་དེ་བདག་ཏུ་སྐྱེ་འདོགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཡང་བདག་ཏུ་སྐྱེ་འདོགས་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་བུ་ཀུན་ནས་ལྡང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དོན་དམ་པར་སྙ་ངན་ལས་འདས་པར་ལྟ་བའི་བར་གྱི་ལྟ་བ་ཀུན་ནས་ལྡང་བ་ཡང་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་སྐྱེ་བ་མེད་པར་གནས་པ་དེའི་ཚེན་མོངས་པ་རྣམས་ཤིན་ཏུ་ཐུལ་བར་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་འདུལ་བ་ཞེས་བྱའོ། །

天子！若能了知勝義諦中一切法無生、無起及無性，彼即是勝義諦無顛倒。彼勝義諦非顛倒法不起思惟，亦不起分別心。彼無分別心，即入如理之道。彼入如理之道者，不增益我執。彼不增益我執者，不起諸見，乃至勝義涅槃之見亦復不起。如是，彼無生而住，即能調伏一切煩惱。此名為調伏煩惱。

ལྷའི་བུ་གང་གི་ཚེ་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སྣང་བ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་དོན་དམ་པར་ཤེག་ཏུ་སྣོང་པ་དང་། ཤེན་ཏུ་མཚན་མ་མེད་པ་དང་། ཤེན་ཏུ་དོན་མོ་མེད་པ་རབ་ཏུ་ཤེས་པ་དེའི་ཚེ་ལྷའི་བུ་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། །ལྷའི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དབེན་ན་གང་སྨྲས་གདུག་པའི་རིགས་རབ་ཏུ་ཤེས་པ་དེས་སྨྲས་གདུག་པའི་དུག་ཞེ་

བར་བྱེད་དོ། །ལྷའི་བུ་དེ་བཞིན་དུ་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་རིགས་རབ་ཏུ་ཤེས་པ་དེའི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་རབ་ཏུ་ཞི་བར་འགྱུར་རོ། །

天子！以無礙智，了知諸煩惱於勝義中極空、極無相、極無性。爾時，天子！已了知諸煩惱。天子！譬如明知毒蛇者，能解開毒蛇之毒害。天子！如是，明知煩惱者，也能斷滅諸煩惱。』」

ལྷའི་བུས་སྨྲས་པ། འཇམ་དཔལ་ཉོན་མོངས་པར་གྱུར་པ་རྣམས་ཀྱི་རིགས་གང་། འཇམ་དཔལ་གྱིས་སྨྲས་པ། ལྷའི་བུ་དོན་དམ་པར་ཤེན་ཏུ་མ་སྐྱེས་པ་དང་། མ་བྱུང་བ་དང་། དངོས་པོ་མེད་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་རིགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་ངོ། །

天子云：「妙吉祥！云何為煩惱種？」妙吉祥言：「天子！於勝義諦中無生、無現、無性之一切法起分別心，彼即是為諸煩惱種。」

དངོས་པོ་ལ་སོགས་པར་བྱིན་ཅི་འོག་པས་བྱིན་ཅི་འོག་པ་མཐའ་དག་ལ་ཁྱབ་པའི་བྱིད་ལྡང་ན་བྱིན་ཅི་འོག་ཐམས་ཅད་སློང་བར་འགྱུར་བའི་བྱིར་ཤེས་བྱ་ལ་སྒྲིབ་པ་ཡང་འདི་ཡང་དག་པར་སློང་བར་འགྱུར་ཏེ། སྒྲིབ་པ་ནི་བྱིན་ཅི་འོག་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

由於顛倒諸法等，攝遍一切顛倒故，若能捨棄彼，即能捨棄一切顛倒。是故，彼也能正確除遣智障，因為障礙即是顛倒之相。

ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་སྤངས་ན་གཞན་མེད་པའི་བྱིར་ཉི་མའི་འོད་སྤྲིན་དང་བུལ་བའི་ནམ་མཁའ་ལ་ཐམས་ཅད་དུ་ཐོགས་པ་མེད་པར་སྣང་བ་བཞིན་དུ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་འབྱུང་ངོ། །

若斷除智障，則無障礙故，譬如無雲空中，日光照明一切處，能生起清淨智光。

འདི་ལྟར་རྟམ་པར་ཤེས་པ་ནི་དངོས་པོའི་ངོ་བོཉིད་རྟོགས་པ་ཡིན་ན། དེ་ཡང་དངོས་པོ་ཉེ་བར་གནས་སུ་ཟིན་ཀྱང་གེགས་ཡོད་པས་གསལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །གེགས་མེད་པར་གྱུར་ན་ནི་མཐུའི་ཁྱད་པར་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཐོབ་པས་ཅིའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་མཐའ་དག་ངེ་ལྟར་ཤེས་པར་མི་འགྱུར། དེ་བས་ན་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་ཚུལ་གྱིས་དངོས་པོ་མཐའ་དག་ངེ་ལྟར་ཤེས་པས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཐོབ་བོ།། དེའི་ཕྱིར་འདི་ཉིད་སྒྲིབ་པ་སྤོང་བ་དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་ལམ་གྱི་མཆོག་ཡིན་ནོ། །
若如是識明者，即是了知法性。彼雖已靠近法性，但仍存障礙故，其不明。若無障礙，即得不可思議的法力故，豈不明了一切法性！如是故，以勝義及世俗諦，了知一切法性，即得一切智。是故，此即是斷障及獲證一切智的殊勝之道。

ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དེས་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཐམས་ཅད་སྤོང་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་སྒྲིབ་པ་གཉིས་ལེགས་པར་མ་སྤོངས་སོ། །
彼聲聞等道，不能盡除一切顛倒故，亦不能正斷二障。

དེ་སྐད་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། གཞན་དག་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་རྟེན་ལ་རག་ལས་པར་མཐོང་ནས་སྐྱ་བན་ལས་འདས་པའི་བློར་འགྱུར་ཏེ། ཚོས་ལ་བདག་མེད་པར་མཐོང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་དེ་དག་ལ་ཐར་པ་མེད་དོ། །བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རིགས་ཅན་ནི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པ་ལ་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བློར་འགྱུར་ཏེ། བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་འདི་ལ་ལྟ་བ་

བན་པ་ལས་བརྒྱ་པའི་ཕྱིར་བཙོན་པར་བྱའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ལམ་གཞན་གྱིས་ཐར་བར་འགྱུར་བ་མེད་པས་ཐེག་པ་གཅིག་ཏུ་ནའོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

《楞伽經》云：「餘者，見一切法由於因緣而起，謂即得涅槃智慧。無見法無我故，大慧！彼等無得解脫。大慧！證得聲聞乘之種姓，本無出離心而生出離心。大慧！為遠離顛倒邪見，應當精進！」是故，世尊告之，其餘道非能得解脫故，唯有一乘之法。

ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པའི་ལམ་བསྟན་པ་ལས་ནི་གཞུག་པ་ལ་ལྷེམ་ཡོང་དགོངས་ནས་ཁེངས་ཁེངས་དབྱང་བ་བཞིན་དུ་བསྟན་པར་ཟད་དོ། །འདི་ལྟར་འདི་དག་ནི་ཐུང་ལོ་སོགས་པའི་ཚོས་ཙམ་དུ་ཟད་དེ། བདག་མེད་པར་བསྒོམས་ནས་ཉན་ཐོས་གང་ཟག་བདག་མེད་པ་ལ་འཇུག་གོ །ཁམས་གསུམ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཙམ་དུ་བསྒོམས་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པར་སྣང་བའི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་བདག་མེད་པ་ལ་འཇུག་གོ །ཚུལ་འདིས་ནི་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཤེས་པ་དེ་ཡང་བདག་མེད་པ་ཉིད་དུ་འཇུག་པས་བདག་མེད་པ་ཉིད་མཆོག་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ལ་འཇུག་པ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྔར་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །

開示聲聞等道，為入（大乘）密意，猶如以小彎刀拔出小彎刀。如是，彼等唯有蘊等法，觀修無我，即入聲聞之人無我。觀三界唯識故，即入外境之義無我。以此理使彼無二智入無我故，即入最上無我。僅入唯識者，非入真實義也。如前所說。

འཕགས་པ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལེའུ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྲས་གཞན་ཡང་ཁམས་གསུམ་ནི་སེམས་ཙམ་དུ་རྟོགས་ཏེ། སེམས་དེ་ཡང་མཐའ་དང་དབུས་

མེད་པར་རྟོགས་སོ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། སྐྱེ་བ་དང་འཇིག་པའི་མཚན་ཉིད་མཐའ་གཉིས་དང་། གནས་པའི་མཚན་ཉིད་དབུས་མེད་པའི་ཕྱིར་སེམས་མཐའ་དང་དབུས་མེད་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གཉིས་མེད་པའི་ཤེས་པ་ལ་ཞུགས་པ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལ་ཞུགས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

《聖出世品經》中又云：「佛子！當知三界唯心，彼心亦無中邊可得。」生滅之相，即是二邊，所住之相，即是無中故，心無中邊可得。如是故，入無二智，即是入真實義。

རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་དེ་ཅིས་རྣམ་པར་དག་ཅེ་ན། སློབ་ལམ་དག་གིས་རྣམ་པར་སྦྱངས། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་གི་དོན་ལ་ལྟ་བར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སློབ་ལམ་བཏབ་པ་གང་ཡིན་པའི་སློབ་ལམ་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཕྱི་ཕྱིར་ཞེང་སྤྱི་ན་ལ་སོགས་པ་དག་ན་ལ་གོམས་པར་བྱས་པས་གནས་སྐབས་དེ་དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་དག་པར་འགྱུར་ཏེ། དེས་ཚོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་ཀྱང་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་ལ་ལྟ་བར་གོ་བཟློག་ཅིང་འཁོར་བའི་ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་གོས་པར་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་བར་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །

彼瑜伽行者之分位，以何清淨？答云：由諸願心清淨。以大悲心，觀待一切有情之事，由菩薩彼願心之力，使其串習於布施等善業故，彼分位得清淨。彼雖已了知一切法無自性，然仍觀待一切有情（顛倒），乃至隨入輪迴，亦非輪迴過失所染。

དེ་ལྟར་ལྷན་ཅིས་བྱུང་ཅིང་ཞེ་ན་ཡིན་ཞེ་ན། ཡེ་ཤེས་དམ་པ་བདག་མེད་པར། །སྣང་བ་མེད་པས་མཐོང་བར་འགྱུར། །ཞེས་འདིར་རྒྱུ་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །འདི་ལྟར་ནང་གི་ཤེས་བྱ་སྣ་བ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་པ་དམ་པ་མཆོག་ཡིན་པར་འདོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་བདག་མེད་དོ། །ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་རྣལ་འབྱོར་པས་གཉེན་མེད་

པར་སྣང་བ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་དོ། །དེ་ཡན་ཆད་བཤུ་བར་བྱ་བ་མེད་པས་ན་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའོ། །རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྣ་ཚོགས་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བས་ཞེ་བའོ། །
云何自然成就而寂靜？如云：「妙智慧無我，無有故能見。」如是，諸唯識論者，認為無二相之慧為最勝慧，彼亦是無我。瑜伽行者以無二無顯現之慧見無自性。除此之外，別無所見故，謂自然成就。離一切分別心故，即入寂靜。

གལ་ཏེ་དེ་སྐད་དེའི་ཚེ་གང་དེ་ལྟར་མཐོང་བའི་རྣལ་འབྱོར་པ་དེ་སུ་ཡོད་ཅེ་ན། བདེན་ཏེ། དོན་དམ་པར་ན་བདག་ལ་སོགས་པ་རང་དབང་ཡོད་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་གང་ཡང་མེད་དོ། །མཐོང་བ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཉེ་ལྟར་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་བ་ཙམ་གྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ན་ལྷ་སྦྱིན་ནམ་མཆོད་སྦྱིན་གྱི་ཤེས་པས་མཐོང་ངོ་ཞེས་ཐ་སྙད་འདོགས་ཏེ། བདག་ལ་སོགས་པ་ནི་གང་ཡང་མེད་དོ། །
若如是，如是見者，有何瑜伽行者？是也。勝義諦中無一瑜伽行者能見我等自在，亦無所見。雖已如此，然世俗諦中，於色等外境，生起心識。如是，隨順世間，以供神及祭祀智見已，如是名言安立。實則我等一切皆無。

དེ་བཞིན་དུ་འདིར་ཡང་གཉིས་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་སྣང་བ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཁོན་འབྱུང་བ་ནས་སྣང་བ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་ངོ་ཞེས་དེ་ལྟར་མིང་འདོགས་སོ། །ཚོས་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ཀྱི། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་རྣལ་འབྱོར་པའི་ཤེས་པ་འཁྲུལ་པ་མ་ཡིན་ནོ། །
如是，在此生起無二無對礙智，乃至以無現慧見性已，如此名言安立。勝義中一切法本無自性，然於世俗中，瑜伽

行者之識或凡夫之識等，非可不許。

དེ་སྐད་འཕགས་པ་བདེན་པ་གཉིས་བསྟན་པ་ལས་བཀའ་སྩལ་ཀྱི། དེ་དོན་དམ་པར་ཤེས་ཀྱང་དངོས་པོ་མེད་ཀྱང་ཀུན་རྫོབ་ཡང་ལམ་སྒོམ་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་དོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། སངས་རྒྱས་དང་། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་ཀྱང་ཅི་ད་བྱེ། འདི་ལྟར་གང་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱང་རྒྱུ་མེད་པ་དེ་ནི་ཀུན་རྫོབ་མི་སྐྱེ་སྟེ། རི་བོང་གི་རྭ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །

《聖二諦經》中云：「彼勝義諦中畢竟無性，然於世俗諦中隨應修習。」若非如此，為何安立彼聲聞、緣覺、菩薩、佛及凡夫等諸分位？如是，謂世俗中無因者，於世俗中亦無生，如兔角等。

གང་ལ་རྒྱུ་ཡོད་པ་དེ་དོན་དམ་པར་བརྫུན་པ་ཡིན་ཀྱང་སྐྱེ་བ་ཁོ་ན་སྟེ། སྒྱུ་མ་དང་། གཟུགས་བརྙན་དང་། བྱག་ཅ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །སྒྱུ་མ་ལ་སོགས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཡིན་ཡང་དེ་དག་བརྟག་མི་བཟོད་པས་དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་འཕྲོ་བ་ཐམས་ཅད་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

彼有因者，勝義中雖假，然唯有生。譬如幻術、影子、回聲等。幻術等於世俗中雖緣起有，然彼等經不起伺察故，勝義諦中不能轉為實有。如是故，云：一切眾生唯如幻術。

དེ་ལ་འདི་ལྟར་ཉོན་མོངས་པ་དང་ལས་སྒྲུ་མའི་དབང་གིས་སེམས་ཅན་ཀྱི་སྐྱེ་བ་སྒྲུ་མ་འབྱུང་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྡུ་ཚོགས་སྒྲུ་མའི་དབང་གིས་རྣལ་འབྱོར་བའི་ཡེ་ཤེས་སྒྲུ་མ་འབྱུང་བ་ཉིད་དོ། །དེ་སྐད་དུ། འཕགས་

པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། རབ་འབྱོར་འདི་ལྟར་ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་སྒྱུ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ལ་ལ་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྒྱུ་ལྟ་བའོ། །ལ་ལ་ནི་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྒྱུ་ལྟ་བའོ། །ལ་ལ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྱུ་ལྟ་བའོ། །ལ་ལ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྒྱུ་ལྟ་བའོ། །ལ་ལ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྱུ་ལྟ་བའོ། །ལ་ལ་ནི་ལས་ཀྱི་སྒྱུ་ལྟ་བའོ། །རབ་འབྱོར་རྣམ་གྲངས་འདིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྒྱུ་ལྟ་བ་ལྟ་བུའི་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །

於彼，如是煩惱及業即是幻因故，有情之生亦如幻生。如是，瑜伽行者之福德及智慧資糧如幻故，瑜伽行者之慧亦如幻生。如《般若波羅蜜多經》云：「須菩提！如是一切法即是幻化，有的為聲聞之化身，有的為緣覺之化身，有的為菩薩之化身，有的為如來之化身，有的為煩惱之化身，有的為業的化身。須菩提！如是故，一切法皆如化。」

རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་དང་སོ་སྐྱེ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱི་ཁྱེ་བྲག་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་སྒྱུ་མ་མཁན་བཞིན་དུ་སྒྱུ་མ་དེ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པས་བདེན་པ་ཉིད་མངོན་པར་ཞེན་པ་མེད་དོ། །དེ་བས་ན་དེ་དག་རྣལ་འབྱོར་པ་ཞེས་བྱའོ། །

此即是諸瑜伽行者與凡夫之差別，彼等如魔幻師，明知幻術故，亦不貪著為實。如是故，名即瑜伽行者。

གང་དག་བྱིས་པ་ལྟད་མོ་པ་བཞིན་དུ་དེ་ལ་བདེན་པ་ཉིད་དུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དེ་དག་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་ཕྱིར་བྱིས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་འགལ་བ་མེད་དོ། །

彼等如同愚夫觀看者，於彼執著為實者，彼等執著於顛倒故，名即是愚夫。彼等一切實不相違。

དེ་སྐད་འཕགས་པ་ཚོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དབེར་ན་སྒྱུ་

མའི་མཁན་པོ་ཞེག །སྤྲུལ་པ་ཐད་པར་བྱ་ཕྱིར་བཙོན། །དེས་ནི་སྔ་ནས་དེ་ལེགས་པས། །སྤྲུལ་པ་དེ་ལ་ཚགས་པ་མེད། །སྲིད་གསུམ་སྤྲུལ་པ་འདྲ་བར་ནི། །རྟོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཐས་པས་ཤེས། །འཕྲོ་བའི་ཆེད་དུ་གོ་བགོས་ཏེ། །འཕྲོ་བ་དེ་ཡང་སྔ་ནས་ཤེས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

《佛說法集經》云：「如世間幻師，發心度幻人，彼幻不著幻，以未曾有故，知三界如幻，發大菩提心，為度諸眾生，實知彼眾生，自身如虛空，眾生自性空。」

དེ་ལྟར་བསྒོམ་པའི་རིམ་པ་འདིས་དེ་ཁོ་ན་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་ལ་སོགས་པ་བྱུང་ན་སྔར་བསྟན་པ་བཞིན་དུ་ཞི་བར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོཉིད་མེད་པར་ཤེས་པ་ལ་བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་ལ་སོགས་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པར་ཤེས་པ་འཇུག་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་པར་འཇུག་པའི་ལམ་རྫོགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཚེ་ངེ་སྒོད་དུ་ནུས་པ་དེ་སྒོད་དུ་མོས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས་ལ་གནས་པས་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །

如是，以此修習次第實修彼真實。於彼，若出現昏沉掉舉等，應如前所說，使之止息。見所緣一切法皆無自性時，離昏沉及掉舉等，趣入無行想之識時，已圓滿奢摩他毗缽舍那雙運之道。彼時，乃至能起信解力，住信解行地，如是觀修。

དེ་ནས་ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་མ་བཅོག་པར་ལངས་ལ་འདི་སྙམ་དུ་བསམ་པར་བྱ་སྟེ། ཡང་ནི་ཆོས་འདི་དག་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་ངོ་བོཉིད་མེད་ཀྱི། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པར་བསམ་མོ། །

復次，如所隨欲，未起跏趺坐，如是思惟，此等一切法，勝義中本無自性，世俗中卻假有。

དེ་སྐད་དགོོད་མཆོག་སྤྲིན་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། རྒྱལ་སྲས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བདག་མེད་པ་ལ་མཁས་པ་ཡིན་ཞེ་ན། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་གཟུགས་ལ་སོ་སོར་རྟོག །ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་རྣམས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོ་སོར་རྟོག་སྟེ། དེ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་མི་དམིགས། ཀུན་འབྱུང་བ་མི་དམིགས། འགོག་པ་མི་དམིགས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་རྣམས་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྐྱེ་བ་མི་དམིགས་སོ། །དེ་ཡང་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པར་གནས་པའི་ཤེས་ཡིན་གྱི། ཐ་དད་པའི་ངོ་བོའི་ཀྱིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རབ་ཏུ་བྱང་ངོ། །

《寶雲經》云：「云何菩薩善解無我真理？善男子！ 菩薩摩訶薩以善正慧觀察色陰，乃至受想行識皆善觀察。如是觀察不見色生不見色集不見色滅，乃至受想行識亦不見生亦不見集亦不見滅。何以故？以真實故，不以假名世俗性故。」

བྱེ་བའི་ཐྲོ་ཅན་འདི་དག་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་དབང་གིས་འཁོར་བ་ན་ཀུན་ཏུ་འཁྱམ་ཞིང་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་དག་ཉམས་སུ་མྱོང་ངོ་སྙམ་དུ་སྨིང་རྗེ་ཆེན་པོ་མངོན་དུ་བྱས་ལ་འདི་སྙམ་དུ་བསམ་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་ནས་བདག་གིས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཐོབ་ནས་འདི་དག་ཚོས་ཉིད་ཀྱང་ཤུད་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམ་མོ། །

彼等愚夫意者，顛倒取著於無自性諸法故，生死循環無盡，遭受種種苦難而住。於此，發大悲心，如是思惟，我將證得一切智，亦將使彼等如實覺悟法性。

དེ་ནས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་མཆོད་པ་དང་བསྟོད་པ་

གསོལ་ཏེ། འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྨོན་ལམ་ཆེན་པོ་གདབ་བོ། །དེ་ནས་སྟོང་པ་ཉིད་དང་སྙིང་རྗེའི་སྙིང་པོ་ཅན་གྱི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་མཐའ་དག་སྤྱབ་པ་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ། །

復次，供養稱讚一切佛及菩薩，發普賢行願等大願。復次，勤修攝空性及悲心之布施等，積累一切福德及智慧資糧。

དེ་སྐད་འཕགས་པ་ཚོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཡང་དག་པ་རྗེ་སྟ་བ་བཞིན་དུ་མཐོང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་འཇུག་གོ །དེ་ཡང་འདི་སྐྱམ་དུ་བདག་གིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པ་རྗེ་སྟ་བ་བཞིན་དུ་མཐོང་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་འདི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ་སྐམ་དུ་སེམས་ཏེ། དེའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དེས་བསྒུལ་བས་ལྷག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། ལྷག་པའི་སེམས་དང་། ལྷག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱས་ནས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །

《佛說法集經》又云：「以如實知故，菩薩於一切眾生生大慈悲。菩薩作是思惟，我今以此如實三昧法門如實知，為令一切眾生成就，是菩薩以大慈悲心熏修。依彼大慈悲心，修持增上戒增上三昧增上慧滿足，得阿耨多羅三藐三菩提。」

ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བར་འཇུག་པ་འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་དོན་དམ་པ་མཐོང་ཡང་ཀུན་རྫོབ་མི་གཅོད་ལ། ཀུན་རྫོབ་མ་བཅད་པས་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་སྟོན་དུ་འགྲོ་ཞིང་ཅི་འོག་མེད་པ་སེམས་ཅན་ཀྱི་དོན་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་འཇུག་གོ །

慧及方便雙運，即是諸菩薩所行道。如是，雖見勝義，然

不斷世俗。未斷世俗故，大悲先行，行持非顛倒之眾生事。

དེ་སྐད་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བུ་ཆུང་སེམས་དཔའ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མཁས་པ་ཡིན་ཞེ་ན། འདི་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བསླབ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་སློབ་ཀྱང་བསླབ་པ་དེ་ཡང་མི་དམིགས། བསླབ་པའི་ལམ་ལ་ཡང་མི་དམིགས། གང་སློབ་པ་དེ་ཡང་མི་དམིགས་ཏེ། རྒྱུ་དེ་དང་རྐྱེན་དེ་དང་གཞི་དེས་ཆད་པར་ལྟ་བར་མི་ལྟུང་ངོ་ །

《寶云經》中云：「云何菩薩善知大乘？菩薩乃學一切諸佛所制戒律種種經法，究竟無餘，不得學者不得學道，不得所學一切種法，不以如是之因緣故而墮斷見。

འཕགས་པ་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱད་པ་གང་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་ལས་གང་ཅི་ལགས་པ་དང་། ངག་གི་ལས་གང་ཅི་ལགས་པ་དང་། ཡིད་ཀྱི་ལས་གང་ཅི་ལགས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཧེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟ་བས་འཛུག་པ་ལགས་སོ། །སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་སྟོན་ཏུ་འགྲོ་བ་ལགས་སོ། །སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་དབང་དུ་གྱུར་པ་ལགས་སོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྙན་པ་དང་བདེ་བར་བགྱི་བའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ལས་བྱང་བ་ལགས་སོ། །དེ་ལྟར་སྙན་པར་བགྱི་བའི་བསམ་པ་དང་ལྡན་པ་དེ་འདི་སྙམ་དུ་འདུ་ཤེས་བགྱིད་དེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པ་སྤྱན་པ་དང་བདེ་བ་སྤྱན་པའི་སྤྱན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་བདག་གིས་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ་སྙམ་པ་ལགས་སོ། །དེ་ལྟར་བོ་ཆམས་ལ་སྐྱེ་མ་ལྟ་བུར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡང་སྤྱན་ལ་ཤུང་བོ་ཡོངས་སུ་འདོར་བ་ཡང་མི་འཚལ། ཁམས་ཆམས་ལ་སྐྱལ་གདུག་པ་ལྟ་བུར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡང་སྤྱན་ལ་ཁམས་ཡོངས་སུ་འདོར་བ་ཡང་མི་འཚལ། སྐྱེ་མཆེད་ཆམས་ལ་ཐོང་སྟོང་པ་ལྟར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡང་སྤྱན་ལ་སྐྱེ་མཆེད་ཡོངས་སུ་སྤོང་བ་ཡང་མི་འཚལ། གནོད་ཀ་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་ལྟར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡང་སྤྱན་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གནོད་ཀྱི་སྐུ་ཆམ་པར་སྤྱན་པ་ཡང་མི་འདོར།

ཚོར་བ་ལ་ཆུའི་ཆུ་བུར་ལྟར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡང་སྐྱབ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བསམ་གཏན་དང་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག་པའི་བདེ་བ་སྐྱབ་པའི་སྐྱོང་བ་མི་རྟོམ་པ་ཡང་མ་ལགས། འདུ་ཤེས་ལ་སྨིག་རྒྱུ་ལྟ་བུར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡང་སྐྱབ་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་སྐྱབ་པ་མི་སྐྱབ་པ་ཡང་མ་ལགས། འདུ་བྱེད་རྨམས་ལ་ཆུ་ཤིང་ལྟར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡང་སྐྱབ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་མངོན་པར་འདུ་བཀྱི་བ་མི་སྐྱབ་པ་ཡང་མ་ལགས། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡང་སྐྱབ་ལ། ཡེ་ཤེས་ཐོག་མར་འཛིན་བའི་ལུས་དང་དག་དང་ཡིད་ཀྱིས་ལས་སྐྱབ་པ་མི་སྐྱབ་པ་ཡང་མ་ལགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱས་པར་འབྱུང་ངོ། །

《佛說法集經》又云：「何者是菩薩攝受修行？世尊！諸菩薩等所有身業口業意業，皆為利益一切眾生。大悲為首大慈增上。加護眾生得安隱樂。護法菩薩。如是深心作是思惟，隨以何行能與眾生安隱樂事，我應修行如是等行，是故則成五陰中觀。雖作此觀而能不求捨離五陰觀界如毒蛇以修於行，而心不求捨十八界。觀入如空聚落以修於行，而心不求捨十二入。如是觀色如聚沫以修於行，而心不捨成就諸佛如來色身莊嚴。觀受如泡以修於行，而心不捨成就諸佛如來禪定三昧三摩跋提諸佛妙樂。觀想如陽焰以修於行，而心不捨成就諸佛如來智慧修行。觀行如芭蕉以修於行，而心不捨成就諸佛如來妙法修行。觀識如幻以修於行，而心不捨成就智慧為首身口意業清淨修行。」等云之。

དེ་ལྟར་མདོ་སྡེ་དང་དེ་དག་ལས་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚུལ་སྐྱབ་པ་མཐའ་ཡས་པ་འབྱུང་བ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ། །འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་གནས་སྐབས་ན་ཐབས་ལ་བརྟེན་པ་མི་འབྱུང་མོད་ཀྱི། ཐབས་བརྟེན་པའི་དུས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་

སྒྲུ་མ་མཁན་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་མ་འོག་བའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་སྦྱོར་བ་དང་ཡེ་ཤེས་ལ་སྦྱོར་བའི་རྗེས་ལས་བྱང་བ་དངོས་པོའི་དོན་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཏི་ལྟ་བ་ཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཡོད་པ་ཉིད་དེ། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཟུང་དུ་འབྲེལ་པར་འཇུག་པའི་ལམ་དེ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ།།

如是，彼等佛經中，修慧及方便之道，數數云之，當如通達。於出世間之智慧中，雖不需依仗方便，但依仗方便之時，菩薩如魔幻師，未顛倒故，如修行出世間慧及修行慧後所得真實義，生起智慧，即是方便及智慧雙運之道。

འཕགས་པ་བློ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་བསམ་གཏན་མི་ཟད་པའི་སྐབས་ནས་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཟུང་དུ་འབྲེལ་པར་འཇུག་པའི་ལམ་འབྱུང་བ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ།།

《無盡意經》中云：「當知無盡禪定中能生慧及方便雙運之道。」

དེམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་འདིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་རྟག་ཏུ་གྱས་པར་ཡུན་རིང་དུ་གོམས་པར་བསྒོམས་ན་གནས་སྐབས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་བཅུ་གཉིས་སུ་འགྱུར་རོ།།

如是以次第中，菩薩常勤精觀修慧及方便，即得十二分位。

གནས་སྐབས་དེ་དག་ནི་གོང་མ་གོང་མའི་ཡོན་ཏན་གནས་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་པར་གཞག་སྟེ། མོས་པས་སྦྱོང་པའི་ས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་བར་དུའོ། །དེ་ལ་རྗེ་སྤྱིད་དུ་གང་ཟག་དང་ཚོས་ལ་བདག་མེད་པའི་དེ་ཁོ་ན་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱེད་མོད་ཀྱི། མོས་པཉིན་ཏུ་བརྟན་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དེ། བདུད་ལ་སོགས་པས་མི་བྱེད་ལ་གང་གི་ཚེ་མོས་པའི་སྟོབས་ཀོན་སྣོམ་པར་བྱེད་པ་དེའི་ཚེ་མོས་པ་བརྟན་པའི་སྐོན་མོས་པས་སྦྱོང་པའི་སངས་རྒྱས་གཞག་གོ།།

彼等分位，住上上功德故，從勝解信地至佛地，安立分位。於彼，雖不能證得人無我及法無我之真實法性，然信解極為堅固，魔鬼等皆不能分散其信解。唯以信解之力觀修之時，信解堅固故，名為勝解信地（喜行地）

ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཡིན་མོད་ཀྱི། བྱེས་པའི་ཕོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་ཏེ་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་། གཟུགས་དང་། རྣམ་པར་ཐར་པ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྲངས་མེད་པ་དག་དང་ལྡན་པ་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །

住於此地之菩薩，雖也是凡夫俗子，但與一切愚夫貧者優勝，隨應各具三摩地、陀羅尼、解脫、神通等無數功德，《寶雲經》中云之。

འདི་ཉིད་ཐ་མ་དང་། འབྲིང་དང་། རབ་དང་། རབ་ཀྱི་མཆོག་གི་གནས་སྐབས་བཞེས་དེས་པར་འབྱེད་པའི་ཚ་དང་མཐུན་པ་བཞིར་རྣམ་པར་གཞག་སྟེ། འདི་ལྟར་གང་གི་ཚེ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་རྣམ་པར་འཇིག་པ་ན་ཤེས་པའི་སྣང་བ་ཆུང་ཟད་གསལ་བ་བྱུང་བ་དེའི་ཚེ་དེས་པར་འབྱེད་པའི་ཚ་དང་མཐུན་པ་དོ་བར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་ཟེག་པ་ཆེན་པོ་འདི་ནང་སྣང་བ་སོང་བ་ཐོབ་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཞེས་བྱའོ། །

此地中安立下、中、上、上上等四種抉擇之分。如是，若斷滅外境之義，能生微明智光之時，即為暖位。大乘法中，謂彼明得三摩地。

གང་གི་ཚེ་ཤེས་པའི་སྣང་བ་དེ་ཉིད་འབྲིང་ཙམ་དུ་གསལ་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་དེས་པར་འབྱེད་པའི་ཚ་དང་མཐུན་པ་རྩེ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །སྣང་བ་མཆོད་པའི་ཉིད་དེ་འཛིན་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་དེ་ཉིད་ཆས་གསལ་བར་གྱུར་ཏེ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མི་སྣང་བའི་

ཤེས་པའི་སྣང་བ་བྱང་བ་དེའི་ཚེ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཙམ་ལ་གནས་པའི་ཐིར་དེས་བར་འབྱེད་པའི་ཚ་དང་མཐུན་པ་བཟོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཐོག་མས་གཅིག་ལ་ཞུགས་པའི་ཉེ་དེ་འཇིན་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། གཟུང་བའི་རྣམ་པ་མི་དམིགས་པར་ཞུགས་པའི་ཐིར་རོ། །

彼識光變為中明之時，即至彼四位中的頂位，亦名謂明增三摩地。彼成最明之光，生起外境無有識時，唯住於識故，即至彼四位中的忍位，無有所著之所緣故，亦名謂入一方三摩地。

གང་གི་ཚེ་འཇིན་པའི་རྣམ་པ་དང་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཡང་རྣམ་པར་འཇིག་པ་དེའི་ཚེ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་ཚོས་ཀྱི་མཆོག་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་མ་ཐག་པའི་ཉེ་དེ་འཇིན་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། དེ་མ་ཐག་ཁོ་ནར་དེ་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པའི་ཐིར་རོ། །དེའི་བར་དུ་ནི་མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས་ཡིན་ནོ། །ས་གཞན་དག་ནི་མངོར་ན་ཡན་ལག་བཅུ་གཅིག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་སྒོ་ནས་རྣམ་པར་གཞག་གོ། །

與能取相無二之識亦已息滅時，即至彼四位中的世間第一法。於剎那間入法性故，亦名謂剎那三摩地。至此為喜行地。其餘地即可分為分十一分位而說之。

དེ་ལས་དང་པོར་ནི་ཐོག་མར་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་བདག་མེད་པའི་དེ་ཁོ་ན་རྗོགས་པའི་ཡན་ལག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ལས་རྣམ་པར་གཞག་སྟེ། འདི་ལྟར་གང་གི་ཚེ་ཚོས་ཀྱི་མཆོག་གི་མདུག་ཐོགས་ཁོ་ནར་ཆོས་ཐམས་ཅད་དོ་ཤེའི་མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་བྱེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ཐོག་མ་བྱང་བ་དེའི་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་དག་པའི་ཉིན་སྐྱོན་མེད་པ་ལ་ཞུགས་པས་མཐོང་བའི་ལམ་སྐྱེས་པའི་ཐིར་ས་དང་པོར་ཆུད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་དེ་ཁོ་ན་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པས་འདི་ལ་ཐོག་མར་ཁོང་དུ་ཆུད་པའི་ཐིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་རབ་ཏུ་

དགའ་བ་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་ས་དེ་རབ་ཏུ་དགའ་བ་ཞེས་བྱའོ། །ས་དེར་མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་བརྒྱ་ཅུ་བཅུ་གཉིས་སྤོང་ངོ། །

彼之初，先以了知人及法無我之實義，安立諸地。如是，唯於世間第一法之末，能得一切法皆性空之智，初次生起極明離世間離一切戲論，彼時，菩薩入正確無誤之道故，生起見道而入第一地。如是故，未曾得到之真實法性，現已通達故，菩薩生大歡喜，是故最初名極喜地。彼地能見性故，斷滅一百一十二種煩惱。

ས་ལྷག་མ་རྣམས་ནི་བསྒོམ་པའི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ། དེ་དག་ཀྱང་བསྒོམས་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་ཁམས་གསུམ་པའི་ཉོན་མོངས་པ་བཅུ་དྲུག་སྤོང་ངོ། །ས་དེར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཉིད་རྟོགས་པས་བདག་གི་དོན་དང་འཇུ་བར་གཞན་གྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱའོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེས་ཁོ་ན་ཁོང་དུ་ཆུད་ཀྱང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བ་ཆ་ཤས་ཀྱི་རྣམས་ལ་ཤེས་བཞིན་དུ་གནས་པར་བྱེད་མི་ནུས་པ་དེ་སྙིད་དུ་ས་དང་པོའོ། །

諸餘地觀修道之實性，觀修彼等故，能斷滅三界一十六種煩惱。彼地，菩薩證得一切法界故，能自利利他平等而行，故說增上施波羅蜜多。

彼菩薩雖了知真實法性，乃至不能明知微細毀犯垢染而安住故，即是第一地。

གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ས་གཉིས་པར་རྣམ་པར་གཞག་གོ །དེ་བས་ན་ས་དེ་ལ་ལྷུང་བའི་འཕྲལ་པ་ཆ་ཤས་ཀྱང་ཉ་མི་སྙོད་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཤ་ངོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཤིན་ནོ། །འཚལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དྲི་མ་ཐམས་

ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ས་དེ་དྲི་མ་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །ལྷུང་བའི་འབྲུལ་པ་ཆ་ཤུ་བ་རྣམས་ལ་ཉེས་བཞིན་དུ་གནས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །རྗེ་སྲིད་དུ་འཇིག་རྟེན་པའི་ཉོང་ངེ་འཛིན་མཐའ་དག་ལ་སློམས་པར་འཇུག་པ་དང་། རྣམ་ཐོས་བཞིན་དོན་ཀུན་ཏུ་འཛིན་མི་ནུས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ས་གཉིས་པ་ཁོ་ནའོ། །

彼時，彼之一切功德圓滿故，即作第二地。如是故，遠離一切微細犯戒染垢，故說增上戒波羅蜜多。遠離一切犯戒垢染故，此名即離垢地。

明知微細毀犯垢染而住，乃至不能等捨世間一切三摩地，並如是掌握所聞之義之前，即是第二地。

གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཚེ་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ས་གསུམ་པར་རྣམ་པར་གཞག་གོ །ས་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐོས་པ་གཟུང་བའི་ཕྱིར་དང་། འཇིག་རྟེན་པའི་ཉོང་ངེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་སྤྱད་པའི་ཕྱིར་སྤྱ་གསལ་ཐམས་ཅད་བཟོད་པས་ན་བཟོད་པའི་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཤེས་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །ཉོང་ངེ་འཛིན་དེ་དག་ཐོབ་པས་ས་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཚད་མེད་པ་བྱེད་པས་འོད་བྱེད་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་འཇིག་རྟེན་པའི་ཉོང་ངེ་འཛིན་མཐའ་དག་ཐོབ་ཀྱང་ཇི་སྲིད་དུ་ལྷུང་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་ལན་མང་དུ་གནས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་དང་སློམས་པར་འཇུག་པའི་སེམས་བཏང་སློམས་སུ་བྱེད་མི་ནུས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ས་གསུམ་པའོ། །

彼時，彼之一切功德圓滿時，即是第三地者。彼地，菩薩為受持所聞之義，修行世間一切三摩地故，能忍一切困苦，故說增上忍波羅蜜多。證得彼等三摩地，能發出世間之無量智光，故名即發光地。

彼雖得世間一切三摩地，但乃至不能以廣修所得之菩提分

法，多遍安住或等捨法及平等心以前，即是第三地。

གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཚེ་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ན་བཞེ་པར་རྣམ་པར་གཞག་གོ །ས་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་དག་དང་ཡིད་ཀྱི་བརྩོན་པ་ལས་ཡང་དག་པར་བརླབ་བའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀྱིས་གནས་པས་ན་བཅོན་འགྲུས་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཤིན་ཏུ་ཤོགས་ཀྱང་ཞེས་བྱའོ། །ས་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ཤིང་མཐའ་དག་སྲེག་པར་ནུས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འོད་འཕྲོ་བ་ཤིན་ཏུ་བྱང་བས་འོད་འཕྲོ་བ་ཅན་ཞེས་བྱའོ། །

彼時，彼之一切功德圓滿具足之時，當作第四地。彼地，菩薩為無間斷地超越語、意之業故，善修諸菩提分法，故說增上精進波羅蜜多。彼地所得菩提分法，能燒諸煩惱薪如火焰，故名即焰慧地。

དེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱིས་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་གནས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །རྗེས་སྦིད་དུ་བདེན་པ་རྣམས་བསྒོམ་པ་ན་འཁོར་བ་ལ་མི་ཕྱོགས་པ་དང་། སྡུ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་ལས་སེམས་བཟློག་སྟེ། ཐབས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་བསྒོམ་མི་ནུས་པ་དེ་སྦིད་དུ་ས་བཞེ་པའོ། །

彼地，無間斷地修行諸菩提分法而住，乃至不能觀修諸諦時不向生死而從現前涅槃中返心，並方便所攝的菩提分法以前，即是第四地。

གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཚེ་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ས་ལྔ་པར་རྣམ་པར་གཞག་གོ ཅེ་བས་ན་ས་དེ་ལ་ཐབས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་བསྒོམ་པ་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་སྦྱང་བར་དཀའ་བས་ན་ཤིན་ཏུ་སྦྱང་དཀའ་བ་ཞེས་བྱའོ། །ས་དེ་ལ་བདེན་པའི་རྣམ་པ་སྒོམ་པ་ལན་མང་དུ་བྱེད་པས་བསམ་གཏན་གྱི་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་

པ་ཚེན་ཏུ་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཐབས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱིས་ལན་མང་དུ་གནས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །དེ་སྲིད་དུ་འཁོར་བར་འཇུག་པ་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པས་སྐྱོ་བ་དང་ལྡན་པས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱིས་མཚན་མ་མེད་པར་གནས་པ་ལ་མཉམ་པར་འཇོག་མི་ནུས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ས་ལྔ་པའོ། །

彼之一切功德圓滿具足之時，即當作第五地。如是故，彼地圓滿觀修方便所攝之彼菩提分法，即極難得到故，名謂極難勝地。彼地，多修諸諦相，故說增上定波羅蜜多。

彼地多修方便所攝的菩提分法，乃至於將流入輪迴時不能以厭離分別心將心續置於無相中以前，即是第五地。

གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཚེ་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ས་དྲུག་པར་རྣམ་པར་གཞག་གོ །རས་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སྒོམ་པས་གནས་པས་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཤིན་ཏུ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཤིན་ཏུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ས་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་མངོན་དུ་གྱུར་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་མཚན་མ་མེད་པར་གནས་པ་ཐོབ་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །རྗེ་སྲིད་དུ་སྐབས་མེད་པར་མཚན་མ་མེད་པར་གནས་པ་ལ་མཉམ་པར་འཇོག་མི་ནུས་པ་དེ་སྲིད་དུས་བྱ་པའོ། །

彼時，彼之一切功德圓滿具足之時，即當作第六地。彼地，菩薩觀修緣起，故說增上慧波羅蜜多。如是故，增上慧波羅蜜多故，彼地名為證得一切佛法的現前地。

彼亦獲證無相住，乃至不能於無間無相中平等住以前，即是第六地。

གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཚེ་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ས་བདུན་པར་རྣམ་པར་

གཞག་གོ །ས་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཚན་མ་ཐམས་ཅད་མཚན་མ་མེད་པར་ཤོང་ངོ་ཆུད་ལ་མཚན་མར་བྱས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་འགོག་པར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་བས་ན་ས་དེ་ལ་ཐབས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཤིན་ཏུ་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །ས་འདི་ལྟུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ལམ་དང་འབྲེལ་པའི་ཕྱིར་ཤིན་ཏུ་རིང་ངུ་སོང་བས་རིང་ངུ་སོང་བ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་སྐབས་མེད་པ་མཚན་མ་མེད་པ་ལ་གནས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །དེ་ཇི་སྲིད་ངུ་ལྟུན་གྱིས་གྲུབ་པས་འཇུག་པའི་མཚན་མ་མེད་པར་གནས་པ་ལ་མཉམ་པར་འཇོག་མི་ནུས་པ་དེ་སྲིད་ངུ་ས་བདུན་པའོ། །

彼時，彼之一切功德圓滿具足之時，即當作第七地。彼地，菩薩了知一切相皆無相，亦不捨棄名言之相。如是故，彼地增上方便波羅蜜多。此地與自然成就道共相鄰接故，因遠行故，即名謂遠行地。

彼能安住於無間無相中，乃至不能於自然成就而入之無相中平等而住以前，此地仍是第七地。

གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཚེ་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ས་བརྒྱད་པར་རྣམ་པར་གཞག་གོ །ས་དེ་ལ་ལྟུན་གྱིས་གྲུབ་པར་དག་བའི་ཕྱོགས་ལ་སྦྱོར་བས་ན་སྨོན་ལམ་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཤིན་ཏུ་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །མཚན་མ་མེད་པ་ལ་རྩོལ་བས་མི་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དེ་མི་གཡོ་བ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟུན་གྱིས་གྲུབ་པར་མཚན་མ་མེད་པ་ལ་གནས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །ཇི་སྲིད་ངུ་རྣམ་གངས་དང་། འཇུ་བའི་ཚོགས་ལས་སོགས་པའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ངུ་ཆོས་སྐྱོན་པ་ལ་དབང་བསྒྲུང་བར་མི་ནུས་པ་དེ་སྲིད་ངུ་ས་བརྒྱད་པའོ། །

彼時，彼之一切功德圓滿具足之時，即當作第八地。彼地自然成就善行，故說增上願波羅蜜多。彼地勤修於無相，不動搖故，即名謂不動地。

彼地能夠在自然成就之無相中安住，乃至不能於一切時中以數量、概念等分別相開示佛法以前，即是第八地。

གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཚེ་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ན་དགུ་པར་རྣམ་པར་གཞག་གོ །ས་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པའི་ཁྱད་པར་ཐོབ་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པས་ན་སྟོབས་ཀྱི་ཝ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཤིན་ཏུ་ཤེས་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཚོས་སྟོན་པ་ལ་མཁས་པའི་ཕྱིར་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ལེགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ས་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞི་ཐོབ་པ་ཡང་ཡིན་ནོ། །རྗེ་སྲིད་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དང་འཁོར་དང་། སྤྲུལ་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་པ་དང་། ཚོས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འོངས་སྤྱད་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་མི་ནུས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ས་དགུ་པའོ། །
彼時，彼之一切功德圓滿具足之時，即當作第九地。彼地，菩薩得最勝無礙智故，具足慧力，故說增上力波羅蜜多。一切時善說諸法故，證得無罪智慧之力故，即名謂善慧地。彼亦得最勝四無礙智，乃至不能向佛界、隨眾、化身等開示一切法，不能使彼等圓滿受用佛法，不能度化一切眾生故，即是第九地。

གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཚེ་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ན་བཅུ་པར་རྣམ་པར་གཞག་གོ །དེ་ལ་སྤྲུལ་པ་ལ་སོགས་པས་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱ་བ་ལ་མཁས་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཝ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཤིན་ཏུ་ཤེས་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་ཚོས་སྟོན་པའི་སྨིན་རྣམས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐའ་ཡས་པ་རྣམས་སུ་ཚོས་ཀྱི་ཆར་འབེབས་པས་ན་ཚོས་ཀྱི་སྨིན་ཞེས་བྱའོ། །
彼時，彼之一切功德圓滿具足之時，即當作第十地。彼地，

菩薩善作化身等度化一切有情，故說慧波羅蜜多極為增上。彼於無邊一切世界，以大法雲降妙法之雨，故說此名為法雲地。

གཞན་ཡང་ཟུང་འོ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ས་རྣམ་པར་གཞག་པ་ཡོད་དེ། ཡི་གེ་མངས་ཀྱིས་དོགས་ནས་མ་བྱིས་སོ། །དེས་སྨྲལ་པ་ལ་སོགས་པའི་དབང་ཐོབ་ཀྱང་ཇི་སྲིད་དུ་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཆགས་པ་མེད་པ་དང་། ཐོགས་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་བསྒྲེད་པར་མི་ནུས་པ་དེ་སྲིད་དུ་ས་བཅུ་པའོ། །གང་གི་ཚེ་ནུས་པ་དེའི་ཚེ་ཡན་ལག་དེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་རྣམ་པར་གཞག་གོ །ས་རྣམ་པར་གཞག་པ་འདི་ནི་འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལས་བསྟན་ཏོ། །

另有以清淨五蘊等，安立諸地分位者，此處恐文繁且止。彼雖已作化身等悉得自在，然不能生起一切時不貪著一切知識之無著智慧故，即是第十地。圓滿具足彼等一切功德時，即當作佛地。此等諸地分位於《解深密經》中云之。

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་འདི་ནི་ཟུན་སྲུམ་ཚོགས་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐའ་དག་རང་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་འདི་ལས་གོང་ན་རྣམ་པ་གཞན་མེད་པས་དེ་ཡན་ཆད་ས་རྣམ་པར་གཞག་པ་མེད་དོ། །

此佛地，因具足一切勝相，圓滿一切功德，已達邊際故，除此地外，別無勝上分位。

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་དེའི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཕྱོགས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་བརྗོད་པ་ནི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མི་སྨྲོད་ན་བདག་འཇུ་བས་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས།

彼佛地之功德無量無邊故，諸佛亦不能行其所有功德，我等豈能行矣！

ཇི་སྐད་དུ། འཕགས་པ་སྡོང་པོ་བཀོད་པ་ལས་ཀྱང་། ཤིན་ཏུ་བརྟགས་ཀྱང་རང་བྱུང་གི །ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱི་ཐོག་མཐའ། །མི་རྟོག་སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་ནི། །ཆོས་རྣམས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་བོ། །ཞེས་བཀའ་སྩལ་པ་ལྟ་བུའོ། །

《華嚴經》中又云：「佛世尊自然智觀自證知故，亦即一分未能窮盡故，佛及佛法不可思議。」

མདོར་འདི་ཙམ་ཞིག་བརྗོད་པར་ནུས་ཏེ། བདག་དང་གཞན་གྱི་དོན་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པ་ཉེས་པ་མ་ལུས་པ་བསལ་བའི་མཐར་ཐུག་པ་བརྙེས་ནས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཚོས་ཀྱི་སྐུ་ལ་བཞུགས་ཏེ། འོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པ་དང་སྤྲུལ་པའི་སྐུས་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་དོན་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་མཛད་ཅིང་འཁོར་བ་རྗེ་སྟེད་བར་བཞུགས་སོ། །

我今敢以讚說此略論，廣行自利他利二事，普盡一切邊際，除淨一切罪過，得此究竟果位，諸佛世尊住於法身，以報身化身廣行一切眾生之事，乃至住於輪迴。

དེ་ལྟ་བས་ན་རྟོག་པ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་གནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ལ་དད་པ་བསྐྱེད་ལ་དེ་དག་གི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་བསྔགས་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རབ་ཏུ་འབད་པར་བྱའོ། །སྐུ་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ནི་ཡི་གེ་མངས་ཀྱིས་དོགས་ཏེ་མ་བྱེས་སོ། །

如是故，諸具妄想者，生信一切功德之源諸世尊。為修行彼等之一切功德，一切時精進於此。

三身之分類等義，此處恐文繁且止。

མདོ་སྡེ་དག་གི་ཚུལ་བྱིས་ལུགས་མཐུན་པ། །རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱི་ལམ་འདི་ལེགས་བཤད་པས། །བདག་གིས་བསོད་ནམས་མི་ཚུང་གང་ཐོབ་དེས། །འཇིག་བ་ཤེས་ཞན་སྨོན་མཚོག་སྙུང་ཐོབ་ཤོག །སའི་མངའ་བདག་དཔལ་ལྡན་བཙན་པོས་བཀའ་སྩལ་ནས་ཀ་མ་ལ་ཤིླ་ལས་བསྟོམ་པའི་རིམ་པ་མདོར་བསྡུས་པ་འདི་བགྱིས་སོ། །བསྟོམ་རིམ་དང་པོ་རྫོགས་སོ།། །།

如契一切佛經之義，善說此佛子之道故，願以我之所得福德，使愚昧眾生得智慧！奉一國之主吉祥天贊普之命，由蓮花戒撰此簡略修習次第，《修習次第初篇》業已圓滿。

རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཛྙཱ་ན་མཏི་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ།། །།

天竺堪布橋迦瓦瑪及大譯師僧智軍，梵譯藏且抉擇。

བསྒོམ་རིམ་བར་པ། | 修習次第中篇

རྒྱ་གར་སྐད་དུ། སྦྷ་བ་ན་ཀ་མ།
梵文云：跋瓦納乍瑪

བོད་སྐད་དུ། བསྒོམ་པའི་རིམ་པ།
藏語云：修習次第論

འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །
向文殊童子敬禮！

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་ཚུལ་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྒོམ་པའི་རིམ་པ་མདོར་བཤད་དོ། །འདི་ལ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཤིན་ཏུ་མྱུར་དུ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་ཏོགས་པ་དང་ལྡན་པས་དེ་ཐོབ་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་རྣམས་དང་རྐྱེན་རྣམས་ལ་མངོན་པར་བརྩོན་པར་བྱའོ། །
茲略述諸隨大乘經藏軌理者之修持次第。於此，欲極速現證一切智者，當具尋思並精進於能得彼之眾因緣。

འདི་ལྟར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་འདི་ནི་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་འབྱུང་བར་མི་རུང་སྟེ། ཐམས་ཅད་ཀྱང་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་འབྱུང་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །
如是，此一切智，不可無因生。若非，於一切時中一切皆成一切智，將成合理故。

ལྷོས་པ་མེད་པར་འབྱུང་ན་ནི་གང་དུ་ཡང་ཐོགས་པར་མི་རུང་སྟེ། གང་གིས་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ལ་ལར་བརྒྱ་ལམ་ན་འགའ་ཞིག་འབྱུང་དུ་ཟད་པས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ནི་རྒྱུ་ལ་ལྷོས་པ་ཁོན་ཡིན་ནོ། །

若無觀待而生，則任何法皆不應有阻礙，如是，一切不成一切智。如是故，時而有成就者故，謂諸法唯觀待於因。

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་ཡང་ལ་ལར་བརྒྱ་ལམ་ན་འགའ་ཞིག་འགྱུར་ཏེ། དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་མ་ཡིན། གནས་ཐམས་ཅད་དུ་མ་ཡིན། ཐམས་ཅད་ཀྱང་མ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལ་སྣོས་པར་དེས་སོ། །རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དེ་དག་གི་ནང་ན་ས་ཀོན་ཅིང་མ་ཚང་བ་མེད་པ་རྣམས་བསྟེན་པར་བྱའོ། །

時而亦有將成就一切智者，但非一切時、一切處，亦非一切故，彼必定觀待因與緣。彼等因緣中，當依諸無謬、無不齊全之因。

རྒྱུ་ནོར་བ་ལ་ནན་ཏན་བྱས་ན་ནི་ཡུན་ཤིན་ཏུ་རིང་པོ་ཞིག་གིས་ཀྱང་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་འཐོབ་པ་མེད་དོ། །དཔེར་ན་རྭ་ལས་འོ་མ་བཞོ་བ་བཞིན་ནོ། །རྒྱུ་མཐའ་དག་མ་སྡུད་པ་ལས་ཀྱང་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་མེད་དེ། ས་བོན་ལ་སོགས་པ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་མེད་ན་སྡུ་ཀུ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུ་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་འབྲས་བུ་དེ་འདོད་པས་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་མ་ཚོར་བ་དང་མཐའ་དག་ལ་བསྟེན་པར་བྱའོ། །

འབྲས་བུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དེ་དག་གང་ཞེ་ན། སྒྲས་པ། བདག་ལྟ་བུ་དམྱས་ལོང་དང་འབྲས་དེ་དག་བསྟེན་པར་མི་ནུས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉིད་ཀྱིས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་ཏེ་སྐད་བཀའ་བ་དེ་བཞིན་དུ་བདག་གིས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་དོ། །

一切智果位之因緣，彼等為何耶？言道：雖我等猶如天生盲故，無法開示彼等，然世尊現證圓滿已，對諸所化機所宣者，我亦將以世尊語作宣說。

བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེར་བཀའ་སྩལ་པ། གསང་བ་པའི་བདག་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་སྙིང་རྗེའི་རྩ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། ཐབས་ཀྱིས་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཐོབ་པར་འདོད་པས་སྙིང་རྗེ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་། ཐབས་དང་གསུམ་པོ་འདི་དག་ལ་བསླབ་པར་བྱའོ། །

於彼，世尊曾告曰：「秘密主！彼一切智之智慧，是由大悲根本生，是由菩提心因生，是以方便臻至究竟。」是故，若欲證得一切智，當學悲心、菩提心及方便，此等三者。

སྙིང་རྗེས་བསྐྱེད་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མངོན་པར་གདོན་པའི་ཕྱིར་ངེས་པར་དམ་འཆའ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ནས་བདག་ཉིད་ལ་ལྟ་བ་བསལ་ནས་ཤིན་ཏུ་བྱ་དཀའ་ཞིང་རྒྱུན་མི་འཆད་ལ་ཡུན་རིང་པོར་བསྟུབས་པའི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ལ་གྱས་པར་འཇུག་གོ །དེ་ཞུགས་ནས་ངེས་པར་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་སྒྲུབ་བོ། །

若生悲心，諸菩薩為現前拔濟一切有情故，定成誓盟。復次，除我見已，將恭敬趣入，極艱難行，必無間斷，長時間修習福德與智慧資糧。即入彼已，定修圓滿福德資糧。

ཚོགས་རྣམས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ལག་ཏུ་ཐོབ་པ་དང་འབྲེལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་སྙིང་རྗེ་ཞེས་ཡིན་པས་དེ་ནི་ཐོག་མ་ཅོ་ནར་གོམས་པར་བྱའོ། །

若圓諸資糧，則如於掌中證得一切智。是故，一切智之根本，唯有悲心，當由最初即修彼。

ཆོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཆོས་རབ་ཏུ་མང་པོ་ལ་བསླབ་པར་མི་བགྱིའོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཆོས་གཅིག་རབ་ཏུ་གཟུང་ཞིང་རབ་ཏུ་རྟོགས་པར་བགྱིས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དེའི་ལག་མཐིལ་དུ་མཆིས་པ་ལགས་སོ། །ཆོས་གཅིག་པོ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །

《佛說法集經》亦云：「世尊！菩薩不須修學多法。世尊！菩薩若受持一法善知一法，餘一切諸佛法，自然如在掌中。世尊！何者是一法？所謂大悲。」

སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པས་ན་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་རང་གི་དོན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མཐའ་དག་བརྙེས་ཀྱང་སེམས་ཅན་ཀྱི་ཁམས་མཐར་ཐུག་པའི་བར་དུ་བཞུགས་པར་མངའ་དོ། །

諸佛世尊，若以大悲心遍攝持，已獲一切自利圓滿，乃至一切情界盡前，常住於世。

ཉན་ཐོས་བཞིན་དུ་སྐྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་གྲོང་ཁྱེར་ཤིན་ཏུ་ཞི་བར་ཡང་འཇུག་པར་མི་མངའ་དེ། སེམས་ཅན་ལ་གཟིགས་ནས་སྐྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་གྲོང་ཁྱེར་ཞི་བ་དེ་ལྷགས་ཀྱི་ཁང་པ་འབར་བ་བཞིན་དུ་ཐག་རིང་དུ་སྤོང་བས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་མི་གནས་པའི་སྐྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་རྒྱུ་ནི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

又不似聲聞者入涅槃城最極寂靜中，而觀照有情，遠離涅槃城，如離焰鐵屋。是故，諸世尊之無住涅槃因，乃彼大悲心。

དེ་ལ་སྙིང་རྗེ་བསྒོམ་པའི་རིམ་པ་དེ་དང་པོ་འཇུག་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཐོག་མར་དེ་ཞེག་བཏང་སྙོམས་བསྒོམས་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་པ་དང་། ཁོང་ཁྲོ་བ་བསལ་ཏེ་སྙོམས་པའི་སེམས་ཉིད་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་ནི་འདོད་སྤྲུག་བསྔལ་བ་ནི་མི་འདོད་ལ། ཐོག་མ་མེད་པ་ཅན་གྱི་འཁོར་བ་ན་སེམས་ཅན་གང་ལན་བརྒྱར་བདག་གི་གཉེན་དུ་མ་གྱུར་པ་དེ་གང་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་དུ་ཡོངས་སུ་བསམ་ཞིང་། འདི་ལ་བྱེ་བྲག་ཅི་ཞིག་ཡོད་ན་ལ་ལ་ལ་ནི་རྗེས་སུ་ཆགས། ལ་ལ་ལ་ནི་ཁོང་ཁྲོ་བར་གྱུར་པས་དེ་ལྟ་བས་ན་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་སྙོམས་པ་ཉིད་བྱུང་སྙམ་དུ་དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་བྱ་ཞིང་བར་མའི་ཚོགས་ནས་བརྩམས་ཏེ། མཇའ་བཞིས་དང་དབྱ་ལ་ཡང་སེམས་སྙོམས་པ་ཉིད་དུ་བསྒོམ་མོ། །དེ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་སྙོམས་པ་ཉིད་དུ་བསྒྲུབས་ནས་བྱམས་པ་བསྒོམ་མོ། །བྱམས་པའི་ཆུས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་བརླན་ཏེ་གསེར་ཡོད་པའི་ས་གཞི་བཞིན་དུ་བྱས་ལ་སྙིང་རྗེའི་ས་བོན་བཏབ་ན་བདེ་བླག་ཏུ་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་སུ་རྒྱས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ནས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་བྱམས་པས་བསྒོས་ནས་སྙིང་རྗེ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །

於彼，修持悲心次第，由最初始行。起初，暫修平等捨故，於諸有情，當除貪或嗔，成就平等心。思惟一切有情，皆欲安樂，不欲痛苦。無始輪迴中，無一有情，未曾百次生為我親人，周遍思之。此若具分支，或有於之生貪，或有起嗔。是故，我當以平等心，對待諸有情。如是作意，先由中庸者始行，亦於親敵，修平等心。復次，於一切有情，先修平等心，再修慈愛。以慈愛之水，潤澤內心相續，如濕潤田，次下悲種易於增廣，故心相續以慈薰習，次應修悲。

སྡིང་རྗེ་དེ་ནི་སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་བ་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་དེ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་ནོ། །ཁམས་གསུམ་པའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཉིད་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་ཅི་རིགས་པར་ཤེགས་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་བ་དག་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དེ་བསྟོམ་པར་བྱ་སྟེ།

彼悲心，即欲一切痛苦有情遠離痛苦之希冀相。三界一切有情，隨其所應，皆以三苦相，受極痛苦。是故，當於一切有情修彼也。

འདི་ལྟར་རེ་ཞིག་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་པའི་སེམས་ཅན་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་རྒྱུན་མི་འཆད་ཅིང་ཡུན་རིང་ལ་ཚ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཆུ་བོར་བྱིང་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཡི་དགས་རྣམས་ཀྱང་ཐལ་ཆེར་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་པའི་བཀྲེས་པ་དང་སྐོམ་པའི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་སེམས་བསྐམས་པའི་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་སྤྱོད་ངོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དུད་འགྲོ་རྣམས་ཀྱང་གཅིག་ལ་གཅིག་ཟ་བ་དང་། ཁྲོ་བ་དང་། གསོད་པ་དང་། རྣམ་པར་འཚེ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་རྣམ་པ་མང་པོ་སྤྱོད་བ་ཁོ་ནར་སྣང་ངོ་། །མི་རྣམས་ཀྱང་འདོད་པ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བས་ཡོངས་ནས་གཅིག་ལ་གཅིག་འཁུ་བ་དང་། གནོད་པ་བྱེད་པ་དང་། སྡུག་པ་དང་བྲལ་བ་དང་། མི་སྡུག་པ་དང་ཕྲད་པ་དང་། དབུལ་ཕོངས་ལས་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཉམས་སུ་སྤྱོང་བར་སྣང་ངོ་། །གང་དག་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་ཉོན་མོངས་པས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་སེམས་དཀྲིས་པ་དག་དང་། གང་དག་ལྟ་བ་ངན་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་གཟིང་གཟིང་བར་གྱུར་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་པ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པས་གང་དག་ལྟ་ངན་པ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ཉིད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ཉིད་ཀྱིས་སྡུག་བསྔལ་བ་དག་སྟེ། ལངས་པ་ན་སྤྱོད་པའི་ལྟ་བ་དེ་དག་ནི་རྟག་ཆ་ཉེ་བ་དང་ལྡན་པ་ལ་སོགས་པའི་འཇིག་པ་སྟེ་སྡུ་ངན་གྱིས་སེམས་ལ་གནོད་ཅིང་ལྟ་ངན་ཏུ་ཡི་དགས་ཀྱི་ནང་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཆེན་པོ་ཉམས་སུ་སྤྱོང་ངོ་།

如是，世尊曾告曰：「一時，彼等地獄之眾有情，無間斷長時中，唯沉溺於熾熱等諸種苦河中。」亦曾告曰：「如是餓鬼眾，多數感受難以堪忍，饑渴之苦火，枯乾極苦之身軀。」旁生眾亦如是，唯感相互吞噬、嗔怒、廝殺、傷害等苦。人眾亦如是，感受遍求不得，相互仇恨、傷害、愛別離、怨憎會、貧困等無量苦。由貪著等諸煩惱纏蔽心，或被諸惡見所擾亂，彼一切皆是痛苦之因。是故，如處斷崖，唯是極苦。欲界諸天，亦被壞苦所苦惱。諸享欲天神，彼等常感受死歿及墮落等恐怖，憂鬱御心，云何安樂？

འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ཉིད་ནི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུད་གཞན་གྱི་དབང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་། སྐད་ཅིག་ངེ་ངེ་ལ་འཇིག་པའི་ངང་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད་དེ། འཇོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པ་ཡིན་ནོ། །

行苦，乃業與煩惱之性相，隨他轉之體性，一一剎那自然壞滅之性相，周遍一切眾生。

དེ་བས་ན་འཇོ་བ་མཐའ་དག་ནི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་མེ་ལྕེ་འབར་བའི་ནང་དུ་ཞུགས་པ་ཡིན་པར་བལྟས་ལ། རྗེ་ལྟར་བདག་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པ་ལྟར་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་དང་འདྲའོ་སྙམ་དུ་བསམ་ཞིང་། ཀྱེ་མ་ཀྱི་རྟག་བདག་ལ་སྡུག་བའི་སེམས་ཅན་འདི་དག་སྡུག་བསྔལ་ན་སྡུག་བསྔལ་དེ་ལས་རྗེ་ལྟར་ཐར་བར་བྱ་ཞེས་བདག་ཉིད་སྡུག་བསྔལ་བ་བཞིན་དུ་བྱེད་ཅིང་དེ་དང་བྲལ་བར་འདོད་པའི་རྣམ་པའི་སྨིང་རྗེ་དེས་ཀྱང་དེ་འཛིན་ལ་འདུག་ཀྱང་རུང་། སྤྱོད་ལམ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་རུང་སྟེ། དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བསྒོམ་པར་བྱ་སྟེ།

如是故，一切眾生，皆住苦火焰燃中見已。如是作意思惟，

如我不欲苦，所有他人亦皆同。嗚呼！疼愛我之此等痛苦有情，如何從彼痛苦中脫離？如同自己受苦，且以欲離彼之行相以彼，或住於三摩地，或於一切修道中。當於一切時，為諸有情觀修。

ཐོག་མ་ཁོ་ནར་མཛའ་བཤེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མས་ལ་རྟེ་སྐད་སློས་པའི་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཉམས་སུ་མྱོང་བར་མཐོང་བས་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་སེམས་ཅན་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྱེ་བྲག་མེད་པར་མཐོང་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་གི་གཉེན་དུ་གྱུར་པ་ཁོ་ནའོ་སྙམ་དུ་ཡོངས་སུ་བསམ་ཞིང་བར་མའི་ཡོན་ཏན་མས་ལ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་དེ་ལ་མཛའ་བཤེས་ཀྱི་ཡོན་བཞིན་དུ་སྙིང་རྗེ་དེ་མཉམ་པར་ཞུགས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ལ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །

གང་གི་ཚེ་བྱ་ཆུང་དུ་སྙིང་དུ་སྡུག་པ་སྡུག་བསྔལ་བར་གྱུར་པའི་མ་བཞིན་དུ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་བ་ལས་འདོན་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པའི་སྙིང་རྗེ་དེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་མཉམ་པར་ཞུགས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་རྗོགས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་མིང་ཡང་འཐོབ་པོ། །

其時，猶如愛兒受苦之慈母，自感極苦，欲拔出苦之行相，悲心自然流露。於彼一切有情，平等而住，彼時，即稱圓滿矣，亦得大悲心之名。

བྱམས་པ་བསྒོམ་པ་ནི་མཛའ་བཤེས་ཀྱི་ཡོན་ལ་ཐོག་མར་བྱས་ནས་བདེ་བ་དང་ཐད་

པར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་སྟེ། རེམ་གྱིས་ཐ་མལ་པ་དང་དགྲ་ལ་ཡང་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་དེ་སྙིང་རྗེ་གོམས་པར་བྱས་ནས། རེམ་གྱིས་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་མངོན་པར་འདོན་པར་འདོད་པ་རང་གི་ངང་གིས་འབྱུང་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །

修習慈心，最初由親友修起，欲彼過樂之行相。當逐次於中庸及怨敵修習。如是，串習彼悲心，逐漸希欲現前拔濟所有有情，將自然生起。

དེས་ན་རྩ་བའི་སྙིང་རྗེ་གོམས་པར་བྱས་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཀུན་རྫོབ་དང་། དོན་དམ་པའོ། །

如是故，修習根本悲心已，當修菩提心。彼菩提心，行相有二：世俗及勝義。

དེ་ལ་ཀུན་རྫོབ་པ་ནི་སྙིང་རྗེས་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་མངོན་པར་འདོན་པར་དམ་བཅས་ནས་འགྲོ་བ་ལ་བན་གདགས་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུར་ཅིག་སྙམ་དུ་ཟླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད་པའི་རྣམ་པས་སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལེའུ་ལས་བསྟན་པའི་ཚོ་གা་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པ་ལ་གནས་པ་མཁས་པ་ཤ་ངོལ་པོ་ལས་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཀུན་རྫོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་ནས་དོན་དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་འབད་པར་བྱའོ། །དོན་དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་སྟོས་པ་མཐའ་དག་དང་བལ་བ། ཤིན་ཏུ་གསལ་བ། དོན་དམ་པའི་སྤྲོད་ཡུལ། དེ་མ་མེད་པ། མི་གཡོ་བ། ཆུང་མེད་པའི་མར་མེའི་རྒྱུན་ལྟར་མི་གཡོ་བའོ། །དེ་འབྱུག་པ་ནི་རྟག་ཏུ་གྱུར་པར་ཡུན་རིང་དུ་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་རྣལ་འབྱོར་གོམས་པར་བྱས་པ་ལས་འབྱུང་ངོ།

彼世俗，謂許誓以悲心，現前拔濟一切有情，為饒益眾生

故，心願獲證佛位，且以欲求無上正等圓滿菩提之行相，初發起心。如《戒品》所示之儀軌，當由安住菩薩戒之餘智者處發心。如是，即發世俗菩提心，為發勝義菩提心故當勵力。彼勝義菩提心，謂出世間盡離諸戲論，極其光明、勝義所行境、無垢、不動、宛如無風處的酥油燈之光明不動搖。彼由恒時恭敬，長時修習奢摩他、毗缽舍那瑜伽而成就。

འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། བྱམས་པ་གང་ཡང་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་འམ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འམ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དགེ་བའི་ཚོས་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །
如《聖解深密經》云：「復次善男子！ 一切聲聞及如來等，所有世間及出世間一切善法，當知皆是此奢摩他毗缽舍那所得之果。」

དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པའི་ཕྱིར་རྣལ་འབྱོར་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ངེས་པར་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་བསྟེན་པར་བྱ་སྟེ། འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་དེ་ཉིད་ལས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཇི་སྐད་དུ་ངས་ཉན་ཐོས་རྣམས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཀྱང་ངེ་འཛིན་རྣམ་པ་དུ་མ་བསྟན་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གིས་བསྡུས་པར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །
彼二品能攝一切三摩地故，諸瑜伽師一切時中定當依奢摩他、毗缽舍那。如《聖解深密經》中世尊告曰：「如我所示，

任何聲聞眾、菩薩眾、如來眾之三摩地諸行相，當知一切皆為奢摩他與毗缽舍那所攝。」

ཞེ་གནས་ཙམ་འབའ་ཞིག་གོམས་པར་བྱས་པས་ནི་རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་མི་སྤོང་གི །དེ་ཞིག་ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པར་གནོན་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་བྱུང་བ་མེད་པར་བག་ལ་ཉལ་ལེགས་པར་ཚོམས་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་བག་ལ་ཉལ་ལེགས་པར་ཚོམས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་དེ་ཉིད་ལས་བསམ་གཏན་གྱིས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་རྣམ་པར་གནོན་ཏོ། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་བག་ལ་ཉལ་ལེགས་པར་འཇོམས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །
若唯修奢摩他，諸瑜伽師唯能暫伏煩惱現行，而不能斷障。若無智慧之光，則不能善滅隨眠故，無法善滅隨眠。是故，《聖解深密經》云：「由靜慮故永伏煩惱，由般若故永害隨眠。」

འཕགས་པ་ཉིང་དེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་། ཉིང་དེ་འཛིན་དེ་སྐོམ་པར་བྱེད་མོད་ཀྱི། །དེ་ནི་རྟག་ཏུ་འདུ་ཤེས་འཇིག་མི་བྱེད། །དེ་ནི་ཉོན་མོངས་ཕྱིར་ཞེང་རབ་ཏུ་འཕྲོགས། །ལྷག་སྤྱོད་འདི་ན་ཉིང་དེ་འཛིན་བསྐོམ་པ་བཞིན། །གལ་ཏེ་ཚོས་ལ་བདག་མེད་སོ་སོར་རྟོག །སོ་སོར་དེ་བརྟགས་གལ་ཏེ་བསྐོམ་པ་ནི། །དེ་ཉིད་སྙངས་འདས་ཐོབ་འབྲས་བུའི་རྒྱུ། །རྒྱུ་གཞན་གང་ཡིན་དེས་ནི་ཞེ་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
《月燈三昧經》亦云：「雖修世三昧，而不離我想。其過還復起，猶如優坯迦。若修彼無我，於中生欣樂。是涅槃樂因，非感世間法。」

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་ལས་ཀྱང་། གང་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་ཀྱི་ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གངས་འདི་མ་ཐོས། འཕགས་པའི་ཚོས་འདུལ་བ་མ་ཐོས་པར་ཉིང་དེ་འཛིན་

ཅམ་བྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་ནི་ང་རྒྱལ་གྱི་དབང་གིས་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་དུ་ལྷུང་ཞིང་། སྐྱེ་བ་དང་། རྒ་བ་དང་། ན་བ་དང་། འཆི་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་འདོན་པ་དང་། སྨྲག་བསྲལ་བ་དང་། ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། འཁྲུག་པ་ལས་ཡོངས་སུ་མི་གྲོལ། འཇོ་བ་དུག་གི་འཁོར་བ་ལས་ཡོངས་སུ་མི་གྲོལ། སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཤུང་བོ་ལས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་མི་གྲོལ་ཏེ། དེ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་འདི་སྐད་ཅེས། གཞན་ལ་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ཐོས་པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་འགྲུང་རོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

《菩薩藏經》亦云：「未曾聽聞大菩薩藏微妙法門，又不聽聞聖法律教，但於三摩地中生知足想，當知是人以慢力故起增上慢。我說是人不能解脫生老病死愁歎憂苦諸熱惱等。既不脫諸熱惱等苦，豈得脫彼五門生死為之沉溺流轉不息。是諸眾生實非解脫，而便自謂我已解脫，實未離苦，而便自謂出離眾苦。是故如來依是人故，如實說法。若能從他隨順聽聞，是則解脫諸老死等。」

དེ་ལྟ་བས་ན་སྒྲིབ་པ་མཐའ་དག་སྤངས་ནས་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བར་འདོད་པས་ཞི་གནས་ལ་གནས་ཤིང་ཤེས་རབ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །དེ་སྐད་དུ། འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་ནི་གནས་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་སྟེ། །ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་ནས་ཀྱང་ཤེས་རབ་སྒོམ་པར་བྱེད། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པ་འཐོབ། །ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཤུན་སུམ་ཚོགས། །ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

如是故，欲斷諸障礙，生起遍淨慧，當住奢摩他，當修妙慧。《聖寶積經》亦云：「住戒能得定，得定能修慧，由慧得淨智，智淨戒圓滿。」

འཕགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་དད་པ་བསྟོམ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། རིགས་ཀྱི་བུ་ཤེས་རབ་ལ་ཉེ་བར་མི་གནས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་དད་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་རྗེ་ལྟར་ཡང་འབྱུང་བར་ང་མི་སྨྲའོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་རྣམ་གྲངས་འདིས་ཀྱང་འདི་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་དད་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འབྱུང་བ་གང་ཅི་ཡང་རུང་། དེ་ཐམས་ཅད་ནི་རྣམ་པར་མ་གཡེངས་པའི་སེམས་ཀྱིས་དོན་དང་ཆོས་ཡང་དག་པར་བསམས་པ་ལས་བྱུང་བར་རིག་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
《聖大乘修信經》亦云：「善男子！若諸菩薩不住於慧，我不說彼能信大乘、能生大乘。善男子！以此法數，如是，菩薩信大乘，成為大乘，皆可也。當知彼一切，皆以無散心，正思義及法而出生。」

ཞེ་གནས་དང་བླ་བའི་ལྷག་མཐོང་འབའ་ཞིག་གིས་ནི་རྣལ་འབྱོར་པའི་སེམས་ཡུལ་རྣམས་ལ་རྣམ་པར་གཡེང་བར་འགྱུར་གྱི། རླུང་གི་ནང་ན་འདུག་པའི་མར་མེ་བཞིན་དུ་བརྟན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མི་འབྱུང་སྟེ། དེ་ལྟ་བས་ན་གཉིས་ཀ་དང་འདྲ་བར་བསྟེན་པར་བྱའོ། །
唯依離奢摩他之毗缽舍那，將使得瑜伽師之心境渙散，如風中的酥油燈，將不堅穩。以是故，不生極明智慧光。如是故，當兩者平等修習。

དེའི་ཕྱིར་འཕགས་པ་ཡོངས་སུ་སྨྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་མི་མཐོང་སྟེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཤེས་ཆེ་བའི་ཕྱིར་དང་། ཤེས་རབ་ཆུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་མཐོང་མོད་ཀྱི་མི་གསལ་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཆེ་བའི་ཕྱིར་དང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཆུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ནི་ཐམས་ཅད་གཟིགས་ཏེ། ཞེ་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་མཉམ་པར་སྦྱོར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ།

彼故，《聖大般涅槃經》亦云：「諸聲聞眾，不見如來種，三摩地極強故，智慧微劣故。諸菩薩眾，雖見然不明，智慧強烈故，三摩地微劣故。如來遍照一切，因奢摩他及毗缽舍那相應故。」

ཞེ་གནས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ནི་མར་མེ་རླུང་གིས་མ་བསྐྱོད་པ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སྐྱེད་རྣམས་ཀྱིས་མེམས་གཡོ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ལྷག་མཐོང་གིས་ནི་ལྟ་བ་ངན་པའི་དྲི་མ་མཐའ་དག་སྤངས་པས་གཞན་དག་གིས་མི་ཕྱེད་དེ། ཟླ་བ་སྒྲོན་མའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། ཞེ་གནས་སྟོབས་ཀྱིས་གཡོ་བ་མེད་པར་འགྱུར། །ལྷག་མཐོང་གིས་ནི་དེ་དང་འབྲེལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གཉིས་ཀ་ལ་རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱས་པར་གནས་སོ། །དེ་ལ་ཐོག་མར་ཇི་ཞེག་རྣལ་འབྱོར་པས་གང་གིས་བདེ་བར་སྒྲུབ་དུ་ཞེ་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་འབྲེལ་པར་འགྱུར་བ་ཞེ་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་ཚོགས་ལ་བསྟེན་པར་བྱའོ། །

以奢摩他之力，如燈不為風動，心不為虛妄分別心之風所動搖。以毗缽舍那力，盡斷惡見垢，不為諸餘所乖離。如《月燈經》所云：「奢摩他力得調伏，毗缽舍那山不動」故當住彼二而行瑜伽。

於彼最初，一時瑜伽師為順利、迅速成辦奢摩他及毗缽舍那，當漸依奢摩他及毗缽舍那資糧。

དེ་ལ་ཞེ་གནས་ཀྱི་ཚོགས་གང་ཞེ་ན། མཐུན་པའི་ཡུལ་ན་གནས་པ་དང་། འདོད་པ་ཆུང་བ་དང་། ཚོག་ཤེས་པ་དང་། བྱ་བ་མང་དོ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་དང་། འདོད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པའོ། །

於彼，何謂奢摩他資糧？謂住隨順處、少欲、知足、盡斷諸雜務、尸羅清淨、盡斷貪等妄念。

དེ་ལ་ཡོན་ཏན་ལྔ་དག་དང་ལྡན་པ་ནི་མཐུན་པའི་ཡུལ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གོས་དང་ཟས་ལ་སོགས་པ་ཚེགས་མེད་པར་རྙེད་པའི་ཕྱིར་རྙེད་སླ་བ་དང་། སྡུག་བསྔལ་སྣུན་པ་དང་དབྱ་ལ་སོགས་པ་མི་གནས་པའི་ཕྱིར་གནས་བཟང་བ་དང་། ནད་མེད་པའི་ས་ཡིན་པས་ས་བཟང་བ་དང་། བྱོགས་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པ་ལྟ་བ་མཚུངས་པ་ཡིན་པས་བྱོགས་བཟང་བ་དང་། ཉིན་མོ་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་དག་གིས་མ་གང་བའི་ཕྱིར་དང་། མཚན་མོ་སྒྲ་ཆུང་བའི་ཕྱིར་ལེགས་པར་ལྡན་པའོ། །འདོད་པ་ཆུང་བ་གང་ཞེ་ན། ཆོས་གོས་ལ་སོགས་པ་བཟང་པོ་འམ་མང་པོ་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པ་མེད་པའོ། །ཆོག་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། ཆོས་གོས་ལ་སོགས་པ་ངན་ངོན་ཙམ་རྙེད་པས་རྟག་ཏུ་ཆོག་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །བྱ་བ་མང་པོ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པ་གང་ཞེ་ན། ཉོ་ཚོང་ལ་སོགས་པ་ལས་ངན་པ་ཡོངས་སུ་སྤང་བ་དང་། ཁྱིམ་པ་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་གང་དག་ཏུ་ཅང་སློས་འདྲིན་བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་སྤང་བ་དང་། སྨན་བྱེད་པ་སྐར་མ་རྩི་བ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་སྤངས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །

於彼，具五功德者，當知隨順處。謂無艱行而能得衣食等故，名易得；謂無凶惡眾生及怨敵等所居住故，名處所賢善；非引生疾病之地故，名地土賢善；友伴具戒見同故，名伴友賢善；日無多人，夜靜聲寂故，名善妙相。何謂少欲？謂無增上貪著眾多上妙衣等事。何謂知足？謂僅得粗敝法衣等而常能知足。何謂盡斷諸雜務？謂盡斷買賣等惡事，盡斷在家及出家眾過於親近、行醫、星算等。

ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་གང་ཞེ་ན། སྤྱོམ་པ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་རང་བཞིན་དང་བཅས་པའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་པའི་བསླབ་པའི་གཞི་མི་འདྲལ་བ་དང་། བག་མེད་པར་རལ་ན་ཡང་སྐྱེན་པ་སྐྱེན་པ་འབྱོད་པས་ཆོས་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་དང་། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྤྱོམ་པ་ལ་ཤམ་པ་བཅོས་སུ་མི་རུང་བར་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཡང་འབྱོད་པ་དང་ལྡན་པ་དང་། ཕྱི་མི་བྱ་བའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་དང་། སེམས་གང་གིས་ལས་དེ་བྱས་པའི་སེམས་

དེ་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཕྱིར་རམ། ཚོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གོམས་པའི་ཕྱིར་དེའི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ། །དེ་ནི་འཕགས་པ་མ་སྐྱེས་དགྲའི་འགྱོད་པ་བསལ་བ་ལས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་བས་ན་དེ་འགྱོད་པ་མེད་པར་བྱས་ལ་སྡོམ་པ་ལ་མངོན་པར་བརྩེན་པར་བྱའོ། །འདོད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་ཚེ་འདི་དང་ཚེ་ཕྱི་མ་ལ་ཉེས་དམིགས་རྣམ་པ་མང་པོར་འཇུག་པར་ཡིད་ལ་བྱས་ལ་དེ་དག་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྤང་བར་བྱའོ། །

何謂尸羅清淨？謂於二戒，皆不應犯性罪遮罪破壞學處；放逸彼時，速生追悔如法悔除；謂聲聞戒中，他勝罪不准還淨，然若彼亦具追悔心，且具後不再犯之心，分別觀察以何心造彼業，彼心無自性故，修一切法無自性故，當說其戒，唯是清淨。由聖者未生怨之追悔清淨，而當了知。是故，當精勤修無彼追悔者。作意貪等，於此世、後世眾過患，斷尋思彼。

རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་འཁོར་བ་པའི་དངོས་པོ་སྡུག་པའམ་མི་སྡུག་པ་ཡང་རྣང་སྟེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་རྣམ་པར་འཇིག་པའི་ཚོས་ཅན་མི་བརྟན་པ་སྟེ། གདོན་མི་ཟ་བར་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དང་བདག་དེང་པོར་མི་ཐོགས་པར་འབྱུང་བར་གྱུར་ན། བདག་དེ་ལ་ཅི་ཞེག་ལྟག་པར་ཆགས་པ་ལ་སོགས་པར་འགྱུར་སྙམ་དུ་བསྒོམས་པས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་སྤང་བར་བྱའོ། །

同樣，生死輪迴之愛、非愛等事，皆是壞滅法，毫不堅固。彼等定不久與我分離故，又何於彼起貪著等，如是思惟而修習故，斷除一切尋思。

ལྟག་མཐོང་གི་ཚོགས་གང་ཞེ་ན། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། མང་དུ་ཐོས་པ་ཡོངས་

སུ་བཙལ་བ་དང་། ཚུལ་བཞིན་སེམས་པའོ། །དེ་ལ་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ཏེ་ལྟ་བུ་ལ་བརྟེན་པར་བྱ་ཞེ་ན། གང་མང་དུ་ཐོས་པ་དང་། ཚིག་གསལ་བ་དང་། སྙིང་རྗེ་དང་ལྡན་པ་དང་། སྐྱོ་བ་བཟོད་པའོ། །དེ་ལ་མང་དུ་ཐོས་པ་ཡོངས་སུ་བཙལ་བ་གང་ཞེ་ན། གང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་པོ་དེས་བཞི་དོན་དང་དྲང་བའི་དོན་ལ་གུས་པར་བྱས་ཤིང་ཤིན་ཏུ་ཉན་པ་སྟེ། འདི་ལྟར་འཕགས་པ་དགོངས་པ་དེས་པར་འགྲེལ་པ་ལས། འཕགས་པའི་གཏམ་འདོད་པ་བཞིན་དུ་མ་ཐོས་པ་ནི་ལྟག་མཐོང་གི་གེགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དེ་ཉིད་ལས་ལྟག་མཐོང་ནི་ཐོས་པ་དང་བསམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕགས་པ་སྤེད་མེད་ཀྱི་བུས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། ཐོས་པ་དང་ལྡན་པ་ནི་ཤེས་རབ་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

云何毗缽舍那資糧？謂依聖士夫、遍尋多聞、如理思惟。當依何等聖士夫？謂多聞、詞明、具悲心、忍厭倦者。於彼，何謂遍尋多聞？謂凡世尊所宣之十二部契經，了義或不了義者，恭敬諦聽。似此，《聖解深密經》云：「於諸聖教不得隨欲，是毗缽舍那障。」彼經云：「毗缽舍那，是由聞思所成正見清淨因生。」《聖無愛子請問經》亦云：「具聞生智慧，具慧息煩惱。」

ཚུལ་བཞིན་བསམ་པ་གང་ཞེ་ན། གང་དེས་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་དང་དྲང་བའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་ལ་སོགས་པ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐེ་ཚོམ་མེད་ན་བསྒོམ་པ་ལ་གཅིག་ཏུ་དེས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ཐེ་ཚོམ་གྱི་འཕྲང་མོ་ཆུག་པའི་ཐག་པ་ལ་འདུག་པ་ནི་ལམ་ཁ་བྲག་གི་མདོར་ཕྱིན་པའི་མི་ལྟར་གང་དུ་ཡང་གཅིག་ཏུ་དེས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །

云何如理思惟？謂了義經藏及不了義經藏等，當善抉擇。如是，菩薩若無疑，將於所修緣得專一決定解。若非如是，住於疑處，則如乘車抵岔路口人，不得專一決定解。

རྣལ་འབྱོར་པས་ནི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཉ་དང་ཤ་ལ་སོགས་པ་སྤང་ཞིང་མི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཟས་ཚོད་ཟིན་པར་བཟའ་བར་བྱའོ །དེ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞི་གནས་དང་ལྡན་པའི་ཚོགས་མཐའ་དག་བསགས་པ་དེས་བསྒོམ་པ་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ །

瑜伽師於一切時中，當斷魚肉等，非不相順，定量而食。似此，菩薩積聚所有奢摩他與毗缽舍那資糧，當以彼入修。

དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པས་བསྒོམ་པའི་དུས་ན་ཐོག་མར་བྱ་བ་ཅི་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱས་ལ། བཤང་གཅི་བྱས་ནས་སྤྱིའི་ཚེར་མ་མེད་པ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ས་གཞི་ཞིང་ཐག་རིང་། འགྲོ་བ་མཐའ་དག་མངོན་པར་གདོན་པའི་བསམ་པ་ཅན་གྱིས་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་མངོན་དུ་བྱས་ལ། ཐོག་མར་བཙུན་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡན་ལག་ལྔ་བྱག་བྱས་ནས། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐུ་གཟུགས་རི་མོ་ལ་སོགས་པ་མདུན་དུ་གཞག་གམ་གཞན་དུ་ཡང་རུང་སྟེ། དེ་དག་ལ་ཅི་ནུས་ཀྱིས་མཆོད་པ་དང་བསྟོད་པ་བྱས་ལ་རང་གི་སྡིག་པ་བཤགས་ནས་འཕགས་པ་མཐའ་དག་གི་བསོད་ནམས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བར་བྱས་ལ།

於彼，瑜伽師正修時，最初為圓滿諸所有事，行大小便已，於無雜聲荊棘之意樂處，如是作意思惟，我當安置一切有情於菩提心要。且以欲現前拔濟所有眾生之意，大悲心現行，五體投地，頂禮十方一切佛菩薩眾已，於面前，盛設

佛菩薩之畫像等，或餘者亦可。於彼，盡力供獻、讚頌、懺悔己罪、隨喜所有眾生善行。

སྐྱབ་ཀྱིན་ཏུ་འཇམ་པོ་བའེ་བ་ལ་རྡེ་བཙུན་ནམ་པར་སྣང་མངོད་ཀྱི་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་ལྟ་བུའམ། སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་ཕྱེད་དུ་ཡང་རུང་སྟེ། མིག་ཏ་ཅང་ཡང་མི་དབྱེ། ཏ་ཅང་ཡང་མི་གཟུམ་པར་སྣའི་རྩེ་མོར་གཏད་ཅིང་། ལུས་ཏ་ཅང་ཡང་མི་སྐུ། ཏ་ཅང་ཡང་མི་དགྱེ་བར་བྱང་པོར་བསྲངས་ལ་བྷན་པ་ནང་དུ་གཞག་སྟེ་འདུག་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་ཐུག་པ་མཉམ་པར་གཞག་ལ་མགོ་མི་མཐོ་མི་དམའ་ཞིང་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་མ་ཡོ་བར་གཞག་སྟེ་སྣ་ནས་ལྟེ་བའི་བར་བྱང་པོར་གཞག་གོ །ས་དང་མཚུ་ཡང་ཐ་མལ་པར་གཞག་གོ །ལྟེ་ཡང་ཡ་སོའི་བྱང་དུ་གཞར་རོ། །དབུགས་ཕྱི་ནང་དུ་རླུ་བ་ཡང་སྐྲ་ཅན་དང་། རྨས་པ་ཅན་དང་། དབུགས་རྐོད་པ་ཅན་དུ་མི་བཏང་གི །ཅི་ནས་ཀྱང་མི་ཚོར་བར་དལ་བུ་དལ་བུས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་དབུགས་ནང་དུ་རྒྱབ་པ་དང་ཕྱི་ཐ་བྱུང་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ། །
於極柔軟舒適墊上，雙足結至尊毗盧遮那佛之全跏趺，或半跏趺亦可。眼勿太張，亦勿太閉，垂注鼻端。身勿太彎，亦勿太仰，端身筆直，當內住正念而坐。復次，雙肩平衡，頭勿太低太高，且勿偏下方。從鼻至臍，端直而住。齒唇自然而住，舌抵上牙齦，氣息內外游走，勿令出聲，或粗猛或不調。務必令出息、入息無感覺，徐徐任運而轉，當如是作。

དེ་ལ་ཐོག་མར་རེག་ཞེ་གནས་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཞེ་གནས་ནང་དུ་དམིགས་པ་ལ་རྒྱུན་དུ་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་ལ་དགའ་བ་དང་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ཉིད་ལ་གནས་པ་ནི་ཞེ་གནས་ཞེས་བྱའོ། །ཞེ་གནས་དེ་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་ཚེ་དེ་ཁོ་ན་ལ་རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལྷག་མཐོང་

ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལས་ཇི་སྐད་དུ། ཞེ་གནས་ནི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་ཉིད་དོ། །ལྷག་མཐོང་ནི་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

於彼最初，當暫修習奢摩他。外境散亂，即止息已，於恒常自然趣入所緣，安住於具歡喜輕安之心，即是名奢摩他。由安住奢摩他時，思擇真實，是名毗缽舍那。如《聖寶雲經》所云：「奢摩他乃心一境性，毗缽舍那乃正分別尋思。」

འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཇི་ལྟར་ཞི་གནས་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བར་བགྱིད་པ་དང་། ལྷག་མཐོང་ལ་མཁས་པ་ལགས། བཀའ་སྩལ་པ། བྱམས་པ་ངས་ཚོས་གདགས་པ་རྣམ་པར་གཞག་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། མདོའི་སྡེ་དང་། དབྱངས་ཀྱིས་བསྙད་པའི་སྡེ་དང་། ལུང་དུ་བསྟན་པའི་སྡེ་དང་། ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་སྡེ་དང་། ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་སྡེ་དང་། གླེང་གཞིའི་སྡེ་དང་། རྟོགས་པ་བརྗོད་པའི་སྡེ་དང་། དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་སྡེ་དང་། སྐྱེས་པ་རབས་ཀྱི་སྡེ་དང་། ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་དང་། རྨད་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྡེ་དང་། གཏན་ལ་ཕབ་པར་བསྟན་པའི་སྡེ་གང་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་བཤད་པ་དེ་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ལེགས་པར་ཐོས། ལེགས་པར་གཟུང་། ཁ་ཅོན་བྱང་བར་བྱས། ཡིད་ཀྱིས་ལེགས་པར་བརྟགས། མཐོང་བས་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱས་ནས་དེ་གཅིག་ལུ་དབེན་པར་འདུག་སྟེ་ནང་ཡང་དག་བཞག་ནས་ཇི་ལྟར་ལེགས་པར་བསམས་པའི་ཚོས་དེ་དག་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་སེམས་གང་གིས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་སེམས་དེ་ནང་དུ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ཡིད་ལ་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཞུགས་ཤིང་དེ་ལ་ལན་མང་དུ་གནས་པ་དེ་ལ་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཞི་གནས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞི་གནས་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ལུས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དེ་ཐོབ་ནས་དེ་ཉིད་ལ་གནས་ཏེ། སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཡེང་བ་སྤངས་ནས་ཇི་ལྟར་ཐོས་པ་དང་བསམས་པའི་ཚོས་དེ་དག་ཉིད་ནང་ཏུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྤྲོད་ཡུལ་

གཟུགས་བརྟན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད། མོས་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་སྐྱོང་ཡུལ་གཟུགས་བརྟན་དེ་དག་ལ་ཤེས་བྱའི་དོན་དེ་ཟམ་པར་འབྱེད་པ་དང་། རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་དང་། ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་དང་། ཡོངས་སུ་དཔྱོད་པ་དང་། བཟོད་པ་དང་། འདོད་པ་དང་། བྱ་བག་འབྱེད་པ་དང་། ལྟ་བ་དང་། རྟོག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལྟག་མཐོང་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྟག་མཐོང་ལ་མཁས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

《聖解深密經》云：「世尊！云何菩薩依是四種奢摩他毗缽舍那所緣境事，能求奢摩他能善毗缽舍那？佛告慈氏菩薩曰：善男子！如我為諸菩薩所說法假安立。所謂契經應誦記別諷誦自說因緣譬喻本事，本生方廣希法論議，菩薩於此善聽善受，言善通利，意善尋思，見善通達，即於如所善思惟法，獨處空閒作意思惟，復即於此能思惟心。內心相續作意思惟。如是正行多安住故，起身輕安及心輕安，是名奢摩他。如是菩薩能求奢摩他，彼由獲得身心輕安為所依故，即於如所善思惟法，內三摩地所行影像，觀察勝解捨離心相，即於如是三摩地影像所知義中。能正思擇最極思擇，周遍尋思周遍伺察。若忍若樂若慧若見若觀，是名毗缽舍那，如是菩薩能善毗缽舍那。」

དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པ་ཞི་གནས་མངོན་པར་བསྒྲུབ་པར་འདོད་པས་ཐོག་མར་རེ་ཞིག་མདོའི་སྡེ་དང་། དབྱངས་ཀྱིས་བསྙད་པའི་སྡེ་ལ་སོགས་པ་གསུང་རབ་མཐའ་དག་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་གཞོལ་བ། དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་བབ་པ། དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་འབབ་པའོ་ཞེས་ཐམས་ཅད་བསྡུས་ཏེ་ལ་སེམས་ཉེ་བར་གཞག་པར་བྱའོ། །རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་རྣམ་པ་ཇི་ཙམ་གྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པར་གྱུར་པ་ཤུད་པོ་ལ་སོགས་པ་དེ་ལ་སེམས་ཉེ་བར་གཞག་

པར་བྱའོ། །རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ནི་ལྷར་མཐོང་བ་དང་། ནི་ལྷར་ཐོས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གཟུགས་ལ་སེམས་གཞག་པར་བྱ་སྟེ། འཕགས་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལས་ནི་སྣང་ངོ། གསེར་ཀྱི་ཁ་དོག་ལྟ་བུའི་སྐུ་ལུས་ཀྱིས། །འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་ཀུན་དུ་མཛེས་པ་སྟེ། །དམིགས་པ་དེ་ལ་གང་གིས་སེམས་འཛུག་པ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་མཉམ་གཞག་ཅེས་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་གང་ལ་འདོད་པའི་དམིགས་པ་དེ་ལ་སེམས་བཞག་ནས་དེ་ཉིད་ལ་ཕྱིར་ཞིང་རྒྱུན་དུ་སེམས་གཞག་པར་བྱའོ། །

於彼，瑜伽師欲成辦奢摩他，最初應安住於契經、應頌等所有經藏，專注真如，抉擇真如，謂抉擇真如，即總攝一切，心應近住於彼。乃至一法能攝持一切法，心應近住於彼蘊等。當專一住心於如所觀察，如所聽聞之佛身像。如《月燈三昧經》云:「得如來身紫金色，一切端妙為世親。緣於如是心安住，乃名得定之菩薩。」如是於隨欲所緣安住心已，後即於此等住其心。

དེ་ལ་ཉེ་བར་གཞག་ནས་སེམས་ལ་འདི་ལྟར་དྲྭད་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་དམིགས་པ་ལེགས་པར་འཛིན་ཏམ། འོན་ཏེ་བྱིང་བམ། འོན་ཏེ་ཕྱི་རོལ་ཀྱི་ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་འཕྱང་བས་རྣམ་པར་གཡེངས་སམ་སྙམ་དུ་བརྟག་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་གལ་ཏེ་རྒྱགས་པ་དང་གཉིད་ཀྱིས་མོན་ནས་སེམས་བྱིང་བམ། བྱིང་དུ་དོགས་པ་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ། མཆོག་ཏུ་དགའ་བའི་དངོས་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གཟུགས་ལ་སོགས་པའམ། སྣང་བའི་འདུ་ཤེས་ཡིད་ལ་བྱའོ། །དེ་ནས་བྱིང་བ་ཞེ་བར་བྱས་ནས་ཅི་ནས་ཀྱང་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་སེམས་ཀྱིས་དམིགས་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མཐོང་བར་གྱུར་པ་དེ་ལྟར་བྱའོ། །

於彼，近住心而如是觀察，於何所緣心善持耶？或為沉沒耶？或為外散耶？於彼，若為昏瞶或睡眠所蔽，已沉沒或觀見疑似沉沒時，當作意極喜事物，如佛身像等，或光明

想。復次，除沉沒已，必將於彼所緣，心極明並觀見，當如是作。

གང་གི་ཚེ་དམྱས་ལོང་ལྟ་བུའམ། མི་སྣན་པར་ཞུགས་པ་ལྟ་བུའམ་མིག་བཙུམས་པ་ལྟ་བུར་སེམས་ཀྱིས་དམིགས་པ་ཤེན་ཏུ་གསལ་བར་མི་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་བྱིང་བར་གྱུར་པར་དེག་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་བྱི་རོལ་གྱི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་དེ་དག་གི་ཡོན་ཏན་རྟོག་པས་རྒྱུག་པའི་བྱིར་རམ། གཞན་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སམ། སྤྲོན་སྤྱོང་བའི་ཡུལ་ལ་འདོད་པས་སེམས་རྩོད་པའམ་རྩོད་དུ་དོགས་པར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡིད་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་ཉིད་ལ་བྱའོ། །དེ་ནས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཞེ་བར་བྱས་ནས་དྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་གྱི་ཐག་པས་ཡིད་ཀྱི་ཀླང་པོ་ཆེ་དམིགས་པའི་སྤྱོད་པོ་དེ་ཉིད་ལ་གདགས་པར་བྱའོ། །

若如盲人，或如人進入暗室，或如閉目，其心不能明見所緣，應知爾時已成沉沒。其時，馳散於外境色等，而尋思彼等功德故，或作意餘事，或欲求昔曾經歷境故，心已掉舉或觀見疑似掉舉，彼時當如是作意，諸行無常、行苦等，令厭離事。復次，息渙散已，以正念正知繩索，拴意大象於彼所緣樹幹上。

གང་གི་ཚེ་བྱིང་བ་དང་རྩོད་པ་མེད་པར་གྱུར་ཏེ། དམིགས་པ་དེ་ལ་སེམས་རྣལ་དུ་འདྲུག་པར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་ནི་ལྷོད་ལ་བཏང་སྙོམས་སུ་བྱ་ཞིང་། དེའི་ཚེ་རྗེ་སྲིད་འདོད་ཀྱི་བར་དུ་འདུག་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཞི་གནས་གོམས་པར་བྱས་པ་དེའི་ལུས་ལ་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པར་གྱུར་པ་དང་། རྗེ་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་དམིགས་པ་ལ་སེམས་རང་དབང་དུ་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་བླང་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་ཞི་གནས་བླང་ནས་ལྷག་མཐོང་པར་བྱ་ཚུལ་ཇི་

བཀའ་ཐམས་ཅད་ནི་ལེགས་པར་གསུངས་པ་སྟེ། མངོན་སུམ་མམ་བརྒྱད་པས་དེ་ཁོ་ན་མངོན་སུམ་དུ་གསལ་བར་བྱེད་པ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ལ་གཞོལ་བ་ཉིད་དོ། །

若見心俱無沉掉，見於所緣境心正直住，爾時當放鬆功用修習等捨，如欲而住。如是修習奢摩他者，若時生起身心輕安，如其所欲心於所緣獲得自在，當知爾時已成奢摩他。成辦奢摩他已，次當修毗缽舍那。當如是思惟，世尊之一切言教皆是善說，或有現前顯示真實，或有間接趣入真實。

དེ་ཁོ་ན་ཤེས་ན་སྣང་བ་བྱང་བས་སྒྲིབ་པ་བསལ་བ་བཞིན་དུ་ལྟ་བའི་དུབ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞི་གནས་ཙམ་གྱིས་ནི་ཡེ་ཤེས་དག་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་སྒྲིབ་པའི་སྒྲིབ་པ་ཡང་མི་འགྱུར་གྱི། ཤེས་རབ་ཀྱིས་ནི་དེ་ཁོ་ན་ལེགས་པར་བསྒོམས་ན་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར། ཤེས་རབ་ཁོ་ནས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པར་འགྱུར།

若知真實，便能永離一切見網，如光明便除黑暗。唯以奢摩他，智不能淨亦不能遣諸障黑暗。若以智慧善修真實，即能淨智，唯以慧能證真實。

ཤེས་རབ་ཁོ་ནས་སྒྲིབ་པ་ཡང་དག་པར་སྤོང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་བདག་གིས་ཞི་གནས་ལ་གནས་ཏེ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དེ་ཁོ་ན་ཡོངས་སུ་བཙལ་བར་བྱའི། ཞི་གནས་ཙམ་གྱིས་ནི་ཆོག་པར་འཛིན་པར་མི་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམ་མོ། །

唯以智慧能正斷諸障，如是故，我當住奢摩他以智慧遍求真實，不應唯由奢摩他而便生喜足。

དེ་ཁོ་ན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། གང་དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་དང་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དེ། དེ་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པས་རྟོགས་པར་འགྱུར་གྱི། གཞན་གྱིས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལས།

བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོཉིད་མ་མཆིས་པ་ཉིད་ཡ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་གང་གིས་འཇིན་པ་ལགས། སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ཨེས་རབ་ཀྱི་ཡ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པས་འཇིན་ཏོ་ཞེས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཞེ་གནས་ལ་གནས་ཏེ་ཨེས་རབ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །

云何真實？謂於勝義中一切法由補特伽羅及法二我空性。彼又以慧波羅蜜多所證，非以餘者通達。如《聖解深密經》云：「世尊！菩薩以何等波羅蜜多，取一切法無自性性？佛告觀自在菩薩曰。善男子！以般若波羅蜜多，能取諸法無自性性。」如是故，住奢摩他已，當修毗缽舍那。

དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པས་འདི་ལྟར་རྣམ་པར་སྦྱང་པར་བྱ་སྟེ། གང་ཟག་ནི་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ལས་གྱུད་ན་མི་དམིགས་སོ། །གང་ཟག་ནི་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ནི་མི་རྟག་པ་དང་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གང་ཟག་ནི་རྟག་པ་དང་། གཅིག་ཏུའི་ངོ་བོ་ཡིན་པར་གཞན་དག་གིས་བརྟགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་དམ་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མི་རུང་བའི་གང་ཟག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་པར་མི་རུང་སྟེ། དངོས་པོ་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ང་དང་བདེ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་འཁྲུལ་པ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

於彼，瑜伽師當如是伺察：補特伽羅，除蘊、界、入處外，別無所緣。補特伽羅，非蘊等性。彼諸蘊等，是無常及眾多性故。謂補特伽羅是常或獨一性，以餘尋思故，彼自性或餘者不可詮說之補特伽羅實事不可有，因法無餘實事相故。如是故，如說世間我或謂我，此等唯錯亂識。當伺察之。

ཆོས་ལ་བདག་མེད་པ་ཡང་འདི་ལྟར་བསྟོམ་པར་བྱ་སྟེ། ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མདོར་བསྡུ་ན་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་། སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་དང་། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དོ། །དེ་ལ་ཕུང་པོ་དང་། སྐྱེ་མཆེད་དང་། ཁམས་དང་གཟུགས་ཅན་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་དོན་དམ་པར་ན་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལས་གྱུད་ན་མེད་དེ། དེ་དག་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཏུ་བཤིག་ལ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་རྣམས་ཀྱང་ཆ་ཤས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་སོ་སོར་བརྟགས་ན་ངོ་བོ་ཉིད་ངེས་པར་གཟུང་ངུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

當如是修法無我，簡言之，法指五蘊、十二入處、十八界等。其中，任何蘊、入處、界、色等，於勝義中不於心相外另有。彼等碎極微塵，諸極微塵，若分別觀察，其支分自性，定無所得故。

དེ་ལྟ་བས་ན་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་དབང་གིས་རྨི་ལམ་ན་དམིགས་པའི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་སྣང་བ་བཞིན་དུ་བྱེས་པ་རྣམས་ལ་སེམས་ཉིད་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་རོལ་དུ་ཚད་པ་བཞིན་དུ་སྣང་གི །དོན་དམ་པར་ན་འདི་ལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ནི་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལས་གྱུད་ན་མེད་དོ་ཞེས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

103

彼應如是思惟：此三界唯心也。彼如是思惟所有法，皆唯心。知已，於彼分別尋思，即稱分別思擇一切法之自性。分別思惟心性，當如是伺察彼。

དོན་དམ་པར་ན་སེམས་ཀྱང་བདེན་པར་མི་རྟང་སྟེ། གང་གི་ཚེ་བརྟུན་པའི་དོ་བོ་ཉིད་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་འཇིན་པའི་སེམས་ཉིད་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྣང་བ་དེའི་ཚེ་དེ་བདེན་པ་ཉིད་དུ་གལ་ཏེ་འགྱུར། རྫི་ལྟར་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་བརྟུན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཀྱང་དེ་ལས་གྱུད་ན་མེད་པས་བརྟུན་པ་ཉིད་དོ། །
勝義上心識也非實有。執虛假體性之色等形相，於心中出現諸種行相時，彼豈能成為是實諦？如色等虛假故，心亦不於彼外另有，故是虛假。

རྫི་ལྟར་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཡིན་པས་གཅིག་དང་དུ་མའི་དོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཀྱང་དེ་ལས་གྱུད་ན་མེད་པའི་ཕྱིར་གཅིག་དང་དུ་མའི་དོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སེམས་ནི་སྣ་མ་ལ་སོགས་པའི་དོ་བོ་ཉིད་ལྟ་བུ་ཁོ་ནའོ།། སེམས་རྫི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་དུ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྣ་མ་ལ་སོགས་པའི་དོ་བོ་ཉིད་ལྟ་བུ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་དཔྱོད་དོ། །
猶如色等具諸行相，自性非一亦非多。如是，不於彼心外另有故，自性非一亦非多。是故，心之自性，唯如幻等。如心一般，當觀諸法自性，唯如幻化等。

དེས་དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སེམས་ཀྱི་དོ་བོ་ཉིད་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་ན་དོན་དམ་པར་སེམས་ནི་ནང་དུ་ཡང་མི་དམིགས། ཕྱི་རོལ་དུ་ཡང་མི་དམིགས། གཉིས་ཀ་མེད་པར་ཡང་མི་དམིགས། འདས་པའི་སེམས་ཀྱང་མི་དམིགས། མ་འོངས་པ་ཡང་མི་དམིགས། ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་མི་དམིགས་སོ། །སེམས་སྐྱེ་བའི་ཚེ་ཡང་གང་ནས་ཀྱང་མི་འོང་། འགག་པའི་

ཚེ་ཡང་གང་དུ་ཡང་མི་འཚོལ་སྟེ། སེམས་ནི་གཟུང་དུ་མེད་པ། བརྟན་དུ་མེད་པ། གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའོ། །

彼如是以慧分別思擇心之自性，於勝義上，心不見於內，又不見於外，亦不見無二。不見過去心，亦不見未來心，又不見現在心。心生時不來，滅時不去故，心既無可持，也無可閱示，非有色也。

བརྟན་དུ་མེད་ཅིང་གཟུང་དུ་མེད་ལ་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཅི་འདྲ་ཞེ་ན། འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པ་ལས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཁོད་སྣང་སེམས་ནི་ཡོངས་སུ་བཙལ་ན་མི་རྙེད་དོ། །གང་མ་རྙེད་པ་དེ་མི་དམིགས་སོ། །གང་མི་དམིགས་པ་དེ་འདས་པ་ཡང་མ་ཡིན། མ་འོངས་པ་ཡང་མ་ཡིན། ད་ལྟར་བྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་ངོ་། །དེས་དེ་ལྟར་བརྟགས་ན་སེམས་ཀྱི་དང་པོ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། ཐ་མ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་། བར་མ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ་། །ཇི་ལྟར་སེམས་ལ་མཐའ་དང་དབུས་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མཐའ་དང་དབུས་མེད་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་དོ། །དེས་དེ་ལྟར་སེམས་མཐའ་དང་དབུས་མེད་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་ནས་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཡང་མི་དམིགས་སོ། །

彼無可闡示、無可持、非有色，彼自性何耶？如《聖寶積經》云：「如是迦葉！求是心相而不可得，若不可得則非過去未來現在，若非過去未來現在則出三世。」謂方廣也。以彼如是思擇，心之初不見為正，最終不見為正，中間不見為正。正如心無邊際無中央，當知諸法亦無邊際無中央。如是，彼了知心無邊際無中央已，不見任何心之自性。

སེམས་གང་གི་ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་དེ་ཡང་སྟོང་པར་རྟོགས་སོ། །དེ་རྟོགས་པས་སེམས་ཀྱིས་རྣམ་པར་བསྒྲུབས་པའི་ངོ་བོཉིད་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོཉིད་ཀྱང་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ། །དེས་དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོཉིད་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མ་མཐོང་བས་གཟུགས་རྟག་གོ་ཞེའམ། མི་རྟག་གོ་ཞེའམ། སྟོང་ངོ་ཞེའམ། མི་སྟོང་ངོ་ཞེའམ། ཟག་པ་དང་བཅས་པའོ་ཞེའམ། ཟག་པ་མེད་པའོ་ཞེའམ། བྱུང་བའོ་ཞེའམ། མ་བྱུང་བའོ་ཞེའམ། ཡོད་པའོ་ཞེའམ། མེད་པའོ་ཞེས་རྟོག་པར་མི་བྱེད་དོ། །

遍尋思心者，彼亦通達空性。通達彼故，不見色等心相所安立之自性為真實。如是，彼以智慧不見諸法自性故，於色法不起常、無常、空、不空、有漏、無漏、生、未生、有、無等分別。

ངེ་ཤེར་གཟུགས་ལ་རྟོག་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་ལ་ཡང་རྟོག་པར་མི་བྱེད་དེ། ཚོས་ཅན་མ་གྲུབ་ན་དེའི་བྱེ་བྲག་རྣམས་ཀྱང་མི་འགྲུབ་པས་དེ་ལ་རྟོག་པར་གཟ་ལ་འགྱུར། དེས་དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་པར་དཔྱད་དངོས་པོ་གང་གི་ཚེ་རྣལ་འབྱོར་པས་དངོས་པོ་གང་གི་ངོ་བོཉིད་དོན་དམ་པར་ངེས་པར་མི་འཛིན་པ་དེའི་ཚེ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་འཇུག་གོ། །ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོཉིད་མེད་པ་ཉིད་ཀྱང་རྟོགས་སོ། །

如是，不思擇色，也不思擇受、想、行、識。法若不成立，彼之諸相 (只數) 亦不成立故，焉能於彼思擇乎。彼如是以慧伺察，其時，彼瑜伽師，於勝義上，定不執任何實事自性。彼時，即入無分別三摩地，亦通達諸法無自性。

གང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དངོས་པོའི་ངོ་བོཉིད་སོ་སོར་བརྟགས་ནས་མི་བསྒོམ་གྱི། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་སྤོང་བ་ཙམ་འབའ་ཞིག་སྒོམ་པར་བྱེད་པ་དེའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནམ་

ཡང་མི་ལྡོག་ཅིང་ངོ་བོའི་ངང་ལེད་པ་ཉིད་རྟོགས་པར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཉིད་ལས་ཡང་དག་པ་རྗེ་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཤེས་པའི་མེ་བྱང་ན་གཙོབོའི་གཙོབས་པའི་མེ་བཞིན་དུ་རྟོག་པའི་ཤེའི་སྲེག་གོ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

若未以智慧分別思擇自性並實修，而唯斷除作意而修習，彼終將不能滅除虛妄分別，且不通達無自性，因無慧光明故。世尊告曰：「譬如兩木相磨便有火生還燒是木，如是迦葉！真實觀故生聖智慧，聖智生已還燒實觀。」

འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དེ་ལྟར་སྒོམ་ལ་མཁས་པ་དེ་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་བྱའོ་སྙམ་པ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་བསྒོམ་པ་ལ་རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱེད་དོ། །དེ་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་བསྒོམ་པ་མང་བས་གནས་གང་དང་གང་དུ། ལེམས་འཛོ་ཞིང་ལེམས་མངོན་པར་དགའ་བའི་གནས་དེ་དང་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོངས་སུ་བཙལ་ན་སྟོང་པར་རྟོགས་སོ། །ལེམས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་བརྟགས་ན་སྟོང་པར་རྟོགས་སོ། །ལེམས་གང་གིས་རྟོགས་པ་དེ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀུན་ཏུ་བཙལ་ན་སྟོང་པར་རྟོགས་ཏེ། དེ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པས་མཚན་མ་མེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་འཇུག་གོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །འདིས་ནི་ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་སྤོན་དུ་གཏོང་བ་ཉིད་མཚན་མ་མེད་པ་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་བསྟན་ཏོ། །

《聖寶雲經》亦云：「能染汙心而善知之，為滅一切諸戲論故，多修於空而入禪定。以調其心如是修空，於此境界隨心著處，當尋是處求其體性遂無所有。無所有故通達於空。所緣之境及能緣心並須觀察，作觀察已，心境二法悉無所有而通達空，通達空故為修無相。」以此開示，周遍尋思，即能入現前無相中。

ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཡོངས་སུ་སྤོང་བ་ཙམ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་མི་དཔྱོད་པར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཉིད་དུ་འཇུག་པ་མི་སྲིད་པར་ཤེན་ཏུ་གསལ་བར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་དེ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡང་དག་པ་རྗེ་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བརྟགས་ནས་བསམ་གཏན་བྱེད་ཀྱི། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་གནས་ནས་བསམ་གཏན་མི་བྱེད་ཅིང་། འཇིག་རྟེན་འདི་དང་འཇིག་རྟེན་པ་རྣམ་ཀྱི་བར་ལ་གནས་ནས་བསམ་གཏན་མི་བྱེད་དེ། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་མི་གནས་པའི་བསམ་གཏན་པ་ཞེས་བྱའོ། །

僅斷除作意，而未伺察慧之實性，則未入無分別性，在此明示。

如是以彼慧伺察色等實事自性已，當修靜慮。然若住色等時，不修靜慮，即住此世及彼世之間，不唯修靜慮，因彼諸色等無所緣故。以是故，稱無住靜慮。

ཤེས་རབ་ཀྱི་དངོས་པོ་མཐའ་དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་ནས་གང་གི་ཕྱིར་མི་དམིགས་པར་བསམ་གཏན་བྱེད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་མཆོག་གི་བསམ་གཏན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་དང་། འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་ལས་བསྟན་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་བདག་མེད་པ་དེ་ལྟར་ཁོ་ན་ལ་ཞུགས་པ་དེ་ཡོངས་སུ་བརྟག་པར་བྱ་བ་བལྟ་བར་བྱ་བ་གཞན་མེད་པས་རྟོག་པ་དང་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པ། བརྗོད་པ་མེད་པ་དང་གཅིག་ཏུ་སྐྱར་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ཤེན་ཏུ་གསལ་བར་བསྟོམ་ཞིང་འདུག་པར་བྱའོ། །དེར་གནས་ནས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་རྣམ་པར་མི་གཡེང་བར་བྱའོ། །

伺察慧之一切法之自性，因無所緣而修靜慮故，稱勝慧靜慮。如《聖虛空藏經》及《聖寶髻經》等所闡示。

如是，趣入補特伽羅與法無我之真實義，並無彼周遍思擇及觀察對象故，離分別及伺察，無可言詮，專一作意，自然而入，現前無造作。是故，極為明了，安住修習真實義。心當持續住彼而勿渙散。

གང་གི་ཚེ་བར་སྐབས་སུ་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པས་སེམས་ཀྱི་རོལ་དུ་རྣམ་པར་གཡེང་བ་དེའི་ཚེ་རྣམ་པར་གཡེངས་པ་ཚོར་བར་བྱས་ལ་སྐྱེ་དུ་མི་སྲུག་པ་བསྒོམ་པ་ལ་སོགས་པས་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཞི་བར་བྱས་ནས་སྐྱེ་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་སེམས་ཀྱིར་ཞིང་འཇུག་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་དེ་ལ་སེམས་མངོན་པར་མི་དགའ་བར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བས་དེ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །རྣམ་པར་གཡེང་བ་ལ་ཉེས་པར་མཐོང་བས་ཀྱང་མི་དགའ་བ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱའོ། །

其間，因貪欲等，心散於外，彼時，當覺受心已渙散，速修不淨觀等，止息渙散，迅速收心，並再趣入真實義。若見心不樂於彼，彼時，當觀三摩地功德，修歡喜於彼，見渙散為過患，亦當止息不樂。

ངེ་སྐྱེ་རྒྱས་པ་དང་གཉིད་ཀྱིས་ནོན་ཏེ་རྒྱུ་བ་མི་གསལ་བས་སེམས་བྱིང་བམ་བྱིང་དུ་དོགས་པར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་གོང་མ་བཞིན་དུ་མཚོག་ཏུ་དགའ་བའི་དངོས་པོ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སྐྱེ་དུ་བྱིང་བ་ཞི་བར་བྱས་ལ། ཡང་དམིགས་པ་དེ་ཁོ་ན་དེ་ཉིད་ཤིན་ཏུ་དམ་པོར་གཟུང་བར་བྱའོ། །ངེ་སྐྱེ་གང་གི་ཚེ་སྤྲོན་བགད་པ་དང་། རྟེས་པ་རྟེས་སུ་ངན་པས་སྐབས་སུ་སེམས་འཕྱང་བའམ་རྒོད་དུ་དོགས་པར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་གོང་མ་བཞིན་དུ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་ཡིད་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་དངོས་པོ་ཡིད་ལ་བྱས་ལ་གཡེང་བ་ཞི་བར་བྱ་ཞིང་། དེ་ནས་ཡང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སེམས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པར་འཇུག་པར་འབད་པར་བྱའོ། །

若為昏沉或困睡所制，運思不清，見心沉沒，或恐其沉沒，彼時，應如前作意，心想極喜之事故，停止沉沒，並嚴持所緣真實義。若隨念先前嬉笑、玩戲故，見心掉舉，或恐成掉舉，彼時，應如前作意，觀修無常等厭離事，令息渙散。復次，心無造作而觀修真實義，精進趣入。

ངེ་སྐྱེ་གང་གི་ཚེ་བྱིང་བ་དང་རྙོད་པ་དང་བྲལ་བར་གྱུར་ནས་མཉམ་པར་ཞུགས་ཏེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སེམས་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཚེ་རྩོལ་བ་སློད་དེ་བཏང་སྙོམས་སུ་བྱའོ། །གལ་ཏེ་སེམས་མཉམ་པར་ཞུགས་པ་ལ་བརྩལ་བ་བྱས་ན་དེའི་ཚེ་སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་བར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་སེམས་བྱིང་བར་གྱུར་པ་ལ་བརྩལ་བར་མ་བྱས་ན་དེའི་ཚེ་ཤིན་ཏུ་བྱིང་བས་ལྷག་མཐོང་མེད་དེ། སེམས་དམུས་ལོང་བཞིན་དུ་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སེམས་བྱིང་བར་གྱུར་ན་བརྩལ་བར་བྱའོ། །མཉམ་པར་གྱུར་ན་བརྩལ་བར་མི་བྱའོ། །

已離沉昏與掉舉，平等而住，心已自然趣入真實義時，當釋放功用，住平等捨。心平等住時，若起功用，彼時，心將渙散。若心已沉沒，而未起功用，彼時，極沉沒故，無有毗缽舍那，心如天生盲。是故，若心沉沒，當起功用，若心平衡，勿起功用。

གང་གི་ཚེ་ལྷག་མཐོང་བསྒོམས་པས་ཤེས་རབ་ཀྱིན་ཏུ་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་ཆུང་བས་མར་མེ་རླུང་ལ་བཞིན་དུ་སེམས་གཡོ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ཁོ་ན་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་བས་ན་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །ཞི་གནས་ཀྱི་ཤེས་ཆེ་བར་གྱུར་ན་ཡང་ཤེས་རབ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་གཉིས་ཀ་མཉམ་དུ་འཇུག་པའི་ཚེ་ལུས་དང་སེམས་ལ་གནོན་པར་མ་གྱུར་ཀྱི་

བར་དུ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པར་གནས་པར་བྱའོ། །
若修習毗缽舍那，智慧極增強，彼時，奢摩他微弱故，宛如風中燈，心將動搖。彼故，無法明見真實。如是故，當修奢摩他。若奢摩他增強，則當修智慧。若時，二者俱入時，乃至於無損身與心，當無造作而安住。

ལུས་ལ་སོགས་པ་ལ་གནོད་པར་གྱུར་ན་དེའི་བར་སྐབས་སུ་འཇིག་རྟེན་མཐའ་དག་སྒྱུ་མ་དང་། སྨིག་རྒྱུ་དང་། རྨི་ལམ་དང་། ཆུ་ཟླ་དང་། མིག་ཡོར་ལྟ་བུར་ལྟ་ཞིང་འདི་སྙམ་དུ་བསམ་པར་བྱ་སྟེ། སེམས་ཅན་འདི་དག་ནི་ཚོས་ཟབ་མོ་འདི་ལྟ་བུ་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པས་འཁོར་བ་ན་ཀུན་དུ་ཉོན་མོངས་པར་གྱུར་ཀྱིས། བདག་གིས་ཅི་ནས་ཀྱང་དེ་དག་ཚོས་ཉིད་དེ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམ་ཞིང་། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མངོན་དུ་བྱའོ། །དེ་ནས་ངལ་བསོ་ལ། ཡང་དེ་བཞིན་དུ་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྣང་བ་མེད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ། །ཡང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྐྱོ་བར་གྱུར་ན་དེ་བཞིན་དུ་ངལ་གསོ་བར་བྱའོ། །
若身等受損時，當觀諸世間，如幻化、陽焰、夢境、水月、光影，如是作意思惟，此等有情，未悟如此奧妙之法故，於輪迴遂成染汙。應作意思惟，我必將悟解彼等法性，現行大悲及菩提心。次憩息之，又當如是，趣入諸法無相三摩地。又若心極厭倦，當如前憩息。

འདི་ནི་ཞི་གནས་དང་སྦྱོག་མཐོང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་པར་འཇུག་པའི་ལམ་སྟེ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་དང་། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་བཟུགས་བརྟན་ལ་དམིགས་པའོ། །དེ་ལྟར་རྣལ་འབྱོར་པས་རིམ་པ་འདིས་ཆུ་ཚོད་གཅིག་གམ། མེལ་ཚེ་ཐུན་བྱེད་དམ། ཐུན་གཅིག་གམ། ཇི་སྲིད་འདོད་ཀྱི་བར་དུ་དེ་ཁོ་ན་བསྒོམ་ཞིང་འདུག་པར་བྱའོ། །འདི་ནི་དོན་དབ་ཏུ་རྣལ་

པར་འབྱེད་པའི་བསམ་གཏན་ཏེ། འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་བསྡུན་ཏོ། །
此乃奢摩他及毗缽舍那雙運之道，即是以分別或無分別影像為所緣。如是，瑜伽師以此次第，於一小時或巡夜半座、或一座間，乃至所欲，正坐而修真實義。此乃善揀擇義靜慮，是《聖楞伽經》所闡示。

དེ་ནས་འདོད་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་ལངས་ཏེ་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་མ་བཞིག་པར་འདི་སྙམ་དུ་ཚོས་འདི་དག་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་དུ་ཟིན་ཀྱང་། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་རྣམ་པར་གནས་པ་ཉིད་དོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ལས་དང་འབྲས་བུ་འབྱེལ་པ་ལ་སོགས་པ་ངེ་ལྟར་རྣམ་པར་གནས་པར་འགྱུར། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་། དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ། །དམ་པའི་དོན་དུ་རང་བཞིན་མེད། །ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །
於是，由三摩地起心，不解跏趺坐，作如是思惟：此等諸法，勝義上雖無自性，然世俗上卻住其行相。若非如是，業果關係等，云何安住？世尊亦曰：「世俗實事生，勝義無自性。」

སེམས་ཅན་བྱིས་པའི་བློ་ཅན་འདི་དག་ནི་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ཡོད་པ་ལ་སོགས་པ་སྒྲོ་འདོགས་པས་ཆོས་ཐྱོན་ཅེ་ལོག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཡུན་རིང་པོར་འཁོར་བའི་འཁོར་ལོ་ན་ཡོངས་སུ་འཐྱམས་པས་བདག་གིས་ཅི་ནས་ཀྱང་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཟློ་ན་མེད་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ་ལ། དེ་དག་ཚོས་ཉིད་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམས་ལ། དེ་ནས་དལ་བུས་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་བཞིག་སྟེ་ཐྱོགས་བཅུ་ན་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱག་བྱས་ལ། དེ་དག་ལ་མཆོད་པ་དང་བསྟོད་པ་བྱས་ནས། འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྨོན་ལམ་རྒྱ་ཆེན་པོ་གདབ་བོ། །

如是作意思惟：此等愚夫有情，增益無自性諸事像為有，故心顛倒。長久於輪迴中流轉故，我定要積累無上福德資糧和智慧資糧，現證一切智果位。復次，使彼等了悟法性。於是，緩緩解跏趺坐，致禮十方一切佛菩薩眾，供養讚頌彼等已，念誦《普賢行願品》等廣願文。

དེ་ནས་སྟོང་པ་ཉིད་དང་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྐྱོང་པོ་ཅན་སྒྲིན་པ་ལ་སོགས་པ་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་མཐའ་དག་བསྒྲུབ་པ་ལ་མངོན་པར་བརྩོན་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་གྱུར་ན་བསམ་གཏན་དེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་མངོན་པར་བསྒྲུབ་པའི་བསམ་གཏན་བྱེད་དོ། །དེ་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་གང་ཞེ་ན། གང་སྒྲིན་པ་དང་མ་བྱལ་བ། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་མ་བྱལ་བ། བཟོད་པ་དང་མ་བྱལ་བ། བརྩོན་འགྲུས་དང་མ་བྱལ་བ། བསམ་གཏན་དང་མ་བྱལ་བ། ཤེས་རབ་དང་མ་བྱལ་བ། ཐབས་དང་མ་བྱལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་བཀའ་སྩལ་པ་ལྟ་བུའོ། །

復次，當勤修空性及大悲心要訣，即修持布施等，成辦所有福德智慧資糧。如是，彼靜慮即現前成辦具一切殊勝性空。《聖寶髻經》云：「是菩薩具足成就大慈大悲一切空行禪，云何名為具一切空？若能不觀布施、持戒、忍辱、精進、禪定、智慧方便。」謂如廣示。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཞིང་དང་། ལུས་དང་། གཡོག་འཁོར་མང་པོ་ལ་སོགས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་བྱུང་བའི་

ཐབས་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་དགེ་བ་ངེས་པར་བསྟེན་པར་བྱ་དགོས་སོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཞིང་ལ་སོགས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་གང་བཀའ་སྩལ་པ་དེ་གང་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐབས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་བས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་ཐབས་ཀྱིས་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དེའི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐབས་ལ་ཡང་བསྟེན་པར་བྱའི། སྟོང་པ་ཉིད་འབའ་ཞིག་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

菩薩當依周遍成熟一切有情，圓滿淨土、身軀、眾僕眷等方便，布施等善行。若非如是，謂諸佛淨土圓滿，彼是何果耶？如是故，具足一切殊勝遍知之智，彼具布施等方便而圓滿。世尊告曰：「彼遍知之智，以方便臻至究竟。」以是故，菩薩亦當依施等方便，而非唯空性。

དེ་སྐད་དུ་འཕགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་བསྡུས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། བྱམས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཐ་ངོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་པ་འདི་ནི་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱིར་ཡིན་ན། དེ་ལ་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་འདི་སྐད་དུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཐ་ངོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཁོ་ན་ལ་བསླབ་པར་བྱའི། ཐ་ངོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ཞེག་བྱ་ཞེར་ཞེང་། དེ་དག་ཐ་ངོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་གཞན་དག་ལ་ཡང་སུན་འབྱིན་པར་སེམས་སོ། །མ་ཐམ་པ་འདི་ཇི་སྙམ་དུ་སེམས། ཀ་ཤི་ཀའི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་ཤུག་ངོན་ཀྱི་ཕྱིར་རང་གི་ཤ་ལ་ཁྲག་ལ་བྱིན་པ་དེ་ཤེས་རབ་འཆལ་བ་ཡིན་ནམ། བྱམས་པས་གསོལ་བ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། བྱམས་པ་ང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱད་པ་སྤྱོད་པ་ན་ཐ་ངོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་དང་ལྡན་པའི་དགེ་བའི་ཚ་བ་གང་དག་བསགས་པའི་དགེ་བའི་ཚ་བ་དེ་དག་གིས་གནོད་པར་གྱུར་ཏམ། བྱམས་པས་གསོལ་བ། བཅོམ་ལྡན་

འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། མ་ཟམ་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས། བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་བཟོད་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་བསམ་གཏན་གྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ། བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་ན། དེ་ལ་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་འདི་སྐད་དུ་ཚུལ་གཅིག་ཁོ་ནས་བྱང་ཆུབ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་སོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་དག་ནི་སྨྱོད་པ་ཡོངས་སུ་མ་དག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་ངོ། །

如《聖方廣攝諸法經》亦云:「菩薩如是具足修行六波羅蜜，乃能成就無上菩提。彼愚癡人信己自執作如是說：菩薩惟學般若波羅蜜，勿學餘波羅蜜，以般若波羅蜜最殊勝故。作是說者是義不然。何以故？阿逸多！往昔迦屍迦王學菩薩時，捨所愛身頭目髓腦，爾時此王豈無智慧？彌勒白佛言：世尊！誠如聖說實有智慧。佛告阿逸多，我從昔來經無量時，具足修行六波羅蜜。若不具修六波羅蜜，終不得成無上菩提。如是，世尊！佛告阿逸多：如汝所說，我曾往昔於六十劫，行檀波羅蜜、尸羅波羅蜜、羼提波羅蜜、毗梨耶波羅蜜、禪那波羅蜜、般若波羅蜜，各六十劫。彼愚癡人妄作是說，唯修一般若波羅蜜得成菩提。無有是處。彼懷空見故作如是不淨說法。」等廣說。

ཐབས་དང་བལ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་རབ་འབའ་ཞིག་ནི་ཉན་ཐོས་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་བྱེད་མི་ནུས་ཀྱི། ཐབས་ཀྱིས་བསྟངས་ན་ནུས་པར་འགྱུར་ཏེ། འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། འོད་སྲུངས་འདི་ལྟ་སྟེ་དེ་ལེར་

ན་བློན་པོས་ཟིན་པའི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་དགོས་པ་ཐམས་ཅད་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཤེས་རབ་ཐབས་མཁས་པས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ་དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་ཐམས་ཅད་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

若離方便，唯以菩薩之智，則如聲聞，無法成辦佛事。若以方便利濟，則能成之。如《聖寶積經》云：「迦葉！譬如有大國王，以臣力故能辦國事，菩薩智慧亦復如是，方便力故，皆能成辦一切佛事。」

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་གྱི་ལྟ་བ་ཡང་གཞན། སྒྲ་ཉོན་ཅན་དང་། ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་ལམ་གྱི་ལྟ་བ་ཡང་གཞན་ཏེ། འདི་ལྟར་སྒྲ་ཉོན་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལམ་གྱི་ལྟ་བ་ནི་བདག་ལ་སོགས་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉམ་ཆུང་ངོ་། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་བས་ཐབས་དང་མི་ལྡན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་བས་ན་དེ་དག་གཅིག་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་འདས་པ་ལ་གཞོལ་བར་འགྱུར་རོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ནི་ཤེས་རབ་དང་ཐབས་དང་ལྡན་པར་འདོད་དེ། དེ་བས་ན་དེ་དག་མི་གནས་པའི་སྡུག་བསྔལ་འདས་པ་ལ་གཞོལ་བར་འགྱུར་རོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ནི་ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པར་འདོད་དེ། དེས་ན་མི་གནས་པའི་སྡུག་བསྔལ་འདས་པ་ཐོབ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ནི་འཁོར་བར་མི་ལྡུང་ལ། ཐབས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ནི་སྡུག་བསྔལ་འདས་པར་མི་ལྡུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

諸菩薩之道見為異者，外道、聲聞眾之道亦見為異者。如是諸外道之道見，自性等顛倒故，遠離一切智道，故彼等不得解脫。聲聞眾離大悲心故，不具方便。是故，彼等獨自趣入涅槃。諸菩薩道，具足智慧及方便。以是故，彼等趣入無住涅槃。諸菩薩道，具足智慧及方便。是故，彼能

證得無住涅槃。以智慧力不墮輪迴，以方便力不墮涅槃故。

དེ་བས་ན་འཕགས་པ་གཡ་གོའི་རི་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ནི་མདོར་བསྡུ་ན་འདི་གཉིས་ཏེ། གཉིས་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་བོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །འཕགས་པ་དཔལ་མཆོག་དང་པོ་ལས་ཀྱང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཐབས་ལ་མཁས་པ་ནི་ཕ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འཆིང་བ་ནི་གང་། ཐར་པ་ནི་གང་ཞེ་ན། ཐབས་མེད་པར་སྤྱད་པར་འཛིན་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འཆིང་བའོ། །ཐབས་ཀྱིས་སྤྱད་པའི་འཛིན་བར་འཛིན་བ་ནི་ཐར་པའོ། །ཤེས་རབ་མེད་པར་སྤྱད་པར་འཛིན་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འཆིང་བའོ། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྤྱད་པའི་འཛིན་བར་འཛིན་བ་ནི་ཐར་པའོ། །ཐབས་ཀྱིས་མ་ཟིན་པའི་ཤེས་རབ་ནི་འཆིང་བའོ། །ཐབས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་ཤེས་རབ་ནི་ཐར་པའོ། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་མ་ཟིན་པའི་ཐབས་ནི་འཆིང་བའོ། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟིན་པའི་ཐབས་ནི་ཐར་པའོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

如是故，《伽耶山頂經》云：「總攝菩薩道為此二，何為二耶？即方便及智慧。」《聖吉祥第一勝經》亦云：「般若波羅蜜多是母，善巧方便是父。」《聖維摩詰所說經》亦云：「何為菩薩之繫縛？何為解脫？謂無方便，遍執入輪迴；是菩薩之繫縛，以方便入輪迴之眾生是解脫。無智慧遍執入輪迴，是菩薩之繫縛；以智慧入輪迴之眾生是解脫。未以方便攝持之智慧是繫縛，以方便攝持之智慧是解脫。未以智慧攝持之方便是繫縛；以智慧攝持之方便是解脫。」謂廣為教敕。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཤེས་རབ་ཙམ་བསྟེན་ན་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་འདོད་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་ལྟུང་ངམ་ཞེ་ན། མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པས་བློ་ལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཐབས་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་རབ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འཆིང་བའོ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ལྟགས་པས་ཉེན་པ་ལ་མི་བསྟེན་པ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཤེན་ཅེ་ལོག་གི་ལྟག་པ་ཙམ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཐབས་དང་བཅས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་བསྟེན་པར་བྱའི། ཉན་ཐོས་བཞིན་དུ་མངོན་དུ་ནི་མི་བྱ་སྟེ།

若菩薩唯依智慧，將墮入聲聞所求之涅槃。是故，如同繫縛，不得無住涅槃，故謂「離方便之智慧，是菩薩之繫縛」。以是故，猶如由寒風受寒者要依火，菩薩唯為斷除增上顛倒故，當以具方便之智依於空性，而勿如聲聞行。

འཕགས་པ་ཆོས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་མི་ལ་ལ་ཞིག་མེ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པར་གྱུར་ཏེ། །དེ་མེ་དེ་ལ་བསྟེ་སྐང་བྱེད། ཟླ་མར་བྱེད་ཀྱང་དེ་འདི་སྙམ་དུ་བདག་གིས་མེ་དེ་ལ་བསྟེ་སྐང་བྱས། ཟླ་མར་བྱས། རི་མོར་བྱས་ཀྱང་འདི་ལ་ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་གཟུང་བར་བྱའོ་སྙམ་དུ་མི་སེམས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞི་དེ་ལས་བདག་ལ་ལུས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་བའམ། སེམས་ཀྱི་ཡིད་མི་བདེ་བར་འགྱུར་དུ་ཡོང་སྙམ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ལས་འདས་པའི་བསམ་པ་ཅན་ཡང་ཡིན་ལ་སྡུག་བསྔལ་ལས་འདས་པ་མངོན་སུམ་དུ་ཡང་མི་བྱེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞི་དེ་ལས་བདག་བྱང་ཆུབ་ལས་ཕྱིར་ལྡོག་པར་འགྱུར་དུ་ཡོང་སྙམ་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་པ་ལྟ་བུའོ། །

《聖十法經》云：「善男子！譬如有人奉事於火。彼事火已，尊重敬順善將護之。而不生於如是之心：我供養火，尊重讚歎善將護故，二手捉之。何以故？彼人作念，勿令我身

由此因緣身苦心惱。善男子！菩薩摩訶薩雖心順向涅槃，心潤向涅槃，心潤向涅槃流，心正取向涅槃，順向涅槃岸，而彼菩薩不證涅槃。何以故？菩薩思惟，勿令我身以此因緣退菩提智。」

ཐབས་ཅམ་འབའ་ཞིག་བསྟེན་ན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་ས་ལས་མི་འདའ་བས་ཤིན་ཏུ་བཅིངས་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཤེས་རབ་དང་བཅས་པའི་ཐབས་བསྟེན་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་སྔགས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པའི་དུག་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་པ་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་བསྒོམས་ན་བདུད་རྩིར་འགྱུར་ན། རང་བཞིན་གྱིས་མངོན་པར་མཐོ་བའི་འབྲས་བུ་ཅན་སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་གང་ཡིན་པ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཏེ། འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། འོད་སྲུངས་འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་སྔགས་དང་སྨན་གྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པའི་དུག་གིས་ནི་འཆི་བར་བྱེད་མི་ནུས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པས་ཀྱང་ལོག་པར་ལྟུང་བར་བྱེད་མི་ནུས་སོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

僅依方便，菩薩不能超越異位凡夫地，唯成極繫縛。以是故，當依具智慧之方便。譬如以咒遍攝之毒，諸菩薩以具足智慧而修習，諸雜染亦將成甘露。如是故，能自然成就善果之布施等善行，更何況呢！《聖寶積經》云：「迦葉！譬如咒術藥力毒不害人，菩薩結毒亦復如是，智慧力故不墮惡道。」

དེ་ལྟ་བས་ན་གང་གི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐབས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འཁོར་བ་མི་འདོར་བ་དེའི་ཕྱིར་སྐྱ་བརྒྱ་ལས་འདས་པར་མི་ལྟུང་ངོ། །གང་གི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་

ཀྱིས་དམིགས་པ་མཐའ་དག་སྤོང་བ་དེའི་ཕྱིར་འཁོར་བར་མི་ལྡུང་སྟེ། དེ་བས་ན་མི་གནས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཉིད་འཐོབ་བོ། །དེ་བས་ན་འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ལས་ཀྱང་། དེ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཤེས་པས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་སྤོང་ཞིང་ཐབས་ཤེས་ཀྱིས་ཤེས་པས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་ངོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

如是故，菩薩以方便力不棄輪迴，故不墮涅槃。以智慧力盡斷所緣，故不墮輪迴。是故，證得無住涅槃，即是佛。故《聖虛空藏經》亦云：「菩薩以智慧捨一切結使，以方便智不捨一切眾生。」

འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་ཤིན་ཏུ་མི་སྐྱོགས་པ་དང་། འདུ་བྱེད་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཤིན་ཏུ་མི་སྐྱོགས་པ་ནི་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་དམ་མ་བསྟན་ཏེ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་འདོད་པས་ཤེས་རབ་དང་ཐབས་གཉིས་ཀ་བསྟེན་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་བསྒོམ་པའི་གནས་སྐབས་སམ། ཤིན་ཏུ་མཉམ་པར་གཞག་པའི་གནས་སྐབས་ན་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐབས་ལ་བརྟེན་པ་མི་འབྱུང་ངམ་ཞེན་ཀྱང་། དེ་ལ་སྒོམ་བ་དང་དེའི་རྗེས་ལས་བྱང་བའི་ཤེས་རབ་གང་ཡང་བྱང་བ་དེའི་ཚེ་ཐབས་ལ་བརྟེན་པ་འབྱུང་བ་ཉིད་དེ། དེའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་དང་ཐབས་གཉིས་ཅག་ཅར་འཇུག་གོ། །

《聖解深密經》亦云：「我終不說一向棄背利益眾生事者，一向棄背發起諸行所作者，當坐道場能得阿耨多羅三藐三菩提。」以是故，欲證成佛故，當依智慧方便二者。於彼，修出世間慧時，或極平等住時，雖未依施等方便，然於彼加行及之後任何所生之慧，彼亦依方便而生。是故，當齊

入智慧方便二者。

གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་ཐབས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བར་འཇུག་པའི་ལམ་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟ་བའི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་བསྟེན་པ་དང་། ལངས་པའི་ཐབས་ཀྱི་དུས་ན་ཡང་སྒྱུ་མ་མཁན་བཞིན་དུ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ཁོ་ནའི་སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་པ་སྟེ། འཕགས་པ་བློ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པ་ལས་ཇི་སྐད་དུ། དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐབས་ནི་གང་། ཤེས་རབ་མངོན་པར་སྤྱད་པ་ནི་གང་ཞེ་ན། གང་གི་ཕྱིར་མཉམ་པར་གཞག་པ་ན་སེམས་ཅན་ལ་ལྟ་བས་ན་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་ཉེ་བར་འཇོག་པ་དེ་ནི་དེའི་ཐབས་སོ། །གང་གི་ཕྱིར་ཞི་བ་དང་རབ་ཏུ་ཞི་བར་སྣོམས་པར་འཇུག་པ་དེ་ནི་དེའི་ཤེས་རབ་བོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་བཀའ་སྩལ་པ་ལྟ་བུའོ། །

復次，諸菩薩所入之智慧方便雙運道，即是此道。以大悲觀照，遍攝一切有情，故依出世間道。行方便時，亦如幻師，唯依無顛倒之施等。如《聖無盡意菩薩品》云：「於彼，何為菩薩方便？何為現證慧？為其住於平等時，觀照有情故，心近住大悲所緣，彼即方便。為其平等趣入寂靜與最極寂靜，彼即智慧。」

བདུད་བཏུལ་བའི་ལེའུ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། གཞན་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ཡང་དག་ཤུལ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཤེས་པས་མངོན་པར་བརྩོན་པར་ཡང་མི་བྱེད་ལ། ཐབས་ཀྱི་ཤེས་པས་དགེ་བའི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་སྤྱད་པར་ཡང་སྤྱོད་བ་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཤེས་པས་བདག་མེད་པ་དང་། སེམས་ཅན་མེད་པ་དང་། སྲོག་མེད་པ་དང་། གསོ་བ་མེད་པ་དང་། གང་ཟག་མེད་པར་ཡང་སྤྱོད་ལ། ཐབས་ཀྱི་ཤེས་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ཡང་སྤྱོད་བ་གང་ཡིན་པའོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་ངོ་། །

《伏魔品》亦云：「復次，諸菩薩之正加行，即以智慧之知，非現前精進。以方便之解，攝一切善法，又以加行及慧之解，修無我、無有情、無性命、無撫育、無補特伽羅等。以方便之解，修習成熟一切有情。」

འཕགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་སྡུད་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་། དཔེར་ན་སྒྱུ་མའི་མཁན་པོ་ཞེག །སྒྱུ་པ་ཐར་པར་བྱ་ཕྱིར་བཙོན། །དེས་ནི་སྦྱ་ནས་དེ་ཤེས་པས། །སྒྱུ་པ་དེ་ལ་ཆགས་པ་མེད། །སྲིད་གསུམ་སྒྱུ་པ་འདྲ་བར་ནི། །རྟོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཁས་པས་ཤེས། །འགྲོ་བའི་ཆེད་དུ་གོ་བགོས་ཏེ། །འགྲོ་བ་དེ་ལྟར་སྦྱ་ནས་ཤེས། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་། ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་ཁོན་སྒྲུབ་པའི་དབང་དུ་མངོན་ཞེན་པ་ཡིན་པ་ལ། བསམ་པ་སྙིང་རྗེ་ལས་འདས་པ་ལ་གནས་པ་ཡང་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

《佛說法集經》亦云：「如世間幻師，發心度幻人，彼幻不著幻，以未曾有故，知三界如幻，發大菩提心，為度諸眾生，實知彼眾生，自身如虛空，眾生自性空。」又告曰：「諸菩薩唯如理修習智慧與方便，彼加行住輪迴，意樂住涅槃。」

དེ་ལྟར་སྟོང་པ་ཉིད་དང་སྟེང་རྩེ་ཆེན་པོའི་སྟེང་པོ་ཅན་ཟབ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྟོས་པའི་སྨོན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཐབས་གོམས་པར་བྱས་ལ། དོན་དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་སྔ་མ་བཞིན་དུ་རྟག་པར་དུས་དུས་སུ་ཞེ་གནས་དང་ལྡན་མེད་གི་སྨོན་པ་ལ་ཅི་ནུས་སུ་བསྒོམ་པར་བྱ་སྟེ། འཕགས་པ་སྨོན་ཡུལ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་མདོ་ལས། གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་སེམས་ཅན་ཀྱི་དོན་བྱེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཐན་ཡོན་རྣམ་དུ་བསྔགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཉེ་བར་གནས་པའི་ཏན་པས་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་གོམས་པར་བྱའོ། །

如是，修空性與大悲心要者，串習無上正等圓滿菩提所攝之布施等方便。為發勝義菩提心，如前者時常修習修奢摩他及毗缽舍那加行。《聖清淨所行境經》云：「如所宣示，諸菩薩於一切時際行有情利益之功德，如是，近住者隨念故，當一切時中串習善巧方便。」

དེ་ལྟར་སྦྱིང་རྗེ་དང་། ཐབས་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གོམས་པར་བྱས་པ་དེ་ཚེ་འདི་ལ་གདོན་མི་ཟ་བར་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་ཏེ། དེས་ན་རྨི་ལམ་ན་རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མཐོང་བར་འགྱུར། རྨི་ལམ་བཟང་པོ་གཞན་དག་ཀྱང་རྨི་བར་འགྱུར། ལྷ་རྣམས་ཀྱང་ཡི་རངས་ནས་སྐྱང་བ་བྱེད་པར་འགྱུར། སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་ཡང་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་སོགས་པར་འགྱུར། ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་དང་། གནས་བབ་ལེན་ཀྱང་བྱང་བར་འགྱུར། དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་མང་བར་འགྱུར། སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ལ་སྡུག་པར་འགྱུར། ལུས་ལ་ཡང་ནད་ཀྱིས་མི་ཐེབས་པར་འགྱུར། སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་ཀྱི་མཚོག་ཀྱང་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དེས་ན་མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་ཐོབ་བོ། །

如是串習悲心、方便、菩提心，彼時，此必成殊勝。如是故，時常夢見佛菩薩，亦將夢及諸餘吉夢。諸天神亦將喜悅而護衛，於每剎那間亦能積聚廣大福智資糧，將淨除煩惱障及極縛。於一切時中能安樂，意多喜悅，眾所歡喜，身不罹病，得殊勝心堪能性。以是故，將得先知等殊勝功德。

དེ་ནས་རྗེ་འཛུལ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐའ་ཡས་པ་དག་ཏུ་སོང་ནས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ལ་མཆོད་པ་བྱེད་དོ། །དེ་དག་ལ་ཚེས་ཀྱང་ཉན་

ཏོ། །འཆི་བའི་དུས་ཀྱི་ཚེ་ན་ཡང་གདོན་མི་ཟ་བར་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ། །ཚེ་རབས་གཞན་ན་ཡང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་མི་འབྲལ་བའི་ཡུལ་དང་ཁྱད་པར་བའི་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། དེས་ན་འབད་མི་དགོས་པར་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་དོ། །ལོངས་སྤྱོད་ཆེ་བ་དང་། གཡོག་འཁོར་མང་བར་འགྱུར་རོ། །ཤེས་རབ་རྣོ་བས་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་ཡང་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཚེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་ཚེ་རབས་དན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡན་ཡོན་ཚད་མེད་པ་མདོ་གཞན་དག་ལས་བྱུང་བ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ། །

復次，以神通力，赴往無量世界，供養諸佛世尊，聽聞彼等法。臨命終時，亦必見諸佛及菩薩眾。餘生世中，亦將生於不離諸佛及菩薩殊勝處，尤生於尊貴家庭中。以是故，無需劬勞，而能圓滿福智資糧，也能受用富饒、僕眷眾多。聰明穎慧故，成熟眾多有情，能憶宿世，其餘無量利益，當從其餘經典知曉。

དེས་དེ་ལྟར་སྨིང་རྗེ་དང་། ཐབས་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རྟག་ཏུ་གྱས་པར་ཡུན་རིང་དུ་བསྒོམས་ན་རིམ་གྱིས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་སྐད་ཅིག་འབྱུང་བས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་གཙུབ་ཤིང་གཙུབས་པའི་མེ་བཞིན་དུ་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་བསྒོམ་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པར་གྱུར་ནས་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་རྟོག་པའི་དྲ་བ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བ། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སྤྲོས་པ་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་རྟོགས་པ། དེ་མ་མེད་ཅིང་མི་གཡོ་ལ་མར་མེ་རླུང་མེད་པར་བཞག་པ་བཞིན་དུ་མི་གཡོ་བ་ཚད་མར་གྱུར་པ། ཚོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ་བྱེད་པ་མཐོང་བའི་ལམ་གྱིས་བསྟུས་པ་དོན་དམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དབྱུང་ངོ་། །

如是，常敬仰並修習悲心、方便、菩提心。漸次，出現極淨心相續之剎那，而圓滿成熟故，猶如鑽木取火，修習真實義，臻至最究竟，出世間智遠離所有虛妄分別網，明了無戲論之法界，無垢不動，如無風燭，成就無量不動搖。諸法無我之體性，見道所攝，現證真實，能生勝義菩提心體性。

དེ་བྱང་ནས་དངོས་པོའི་མཐའ་ལ་དམིགས་པ་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་སུ་སྐྱེས་པ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་མེད་པ་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན། འཇིག་རྟེན་གྱི་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལས་འོག་པ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཆོས་ཉིད་དང་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་རྟོགས་པ་ལ་གནས་པ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་དང་པོ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཙན་ཡོན་དེ་རྒྱས་པར་ས་བཅུ་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ།།

彼出生，即已趣入緣念法邊際性中，生於如來種姓中，入於菩薩無過行中，由世間眾生中退出，安住於通達菩薩法性及法界中，證得菩薩初地。彼廣大功德，當由《十地經》等了解之。

འདི་ནི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དམིགས་པའི་བསམ་གཏན་དེ་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་བསྟན་ཏེ། འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྤྲོས་པ་མེད་པ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཉིད་ལ་འཇུག་པའོ། །མོས་པས་སྤྱོད་པའི་ས་ལ་ནི་མོས་པའི་དབང་གིས་འཇུག་པར་རྣམ་པར་གཞག་གི །མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཡེ་ཤེས་དེ་བྱང་བར་གྱུར་ན་ནི་མངོན་དུ་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ།

此乃緣念真如性之靜慮，由《聖楞伽經》中所說。此即入

菩薩眾之無戲論無分別性中。於信解地，以信解力趣入安立信解行地中，非由造作趣入。若生彼智，即現前趣入。

དེ་ལྟར་ས་དང་པོར་ཞུགས་པ་དེ་ཕྱི་ས་བསྟོམ་པའི་ལམ་ལ་འཇུག་ཅིང་ལས་འདས་པ་དང་། དེའི་རྗེས་ལ་ཐོབ་པའི་ཡེ་ཤེས་གཉིས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་དང་། ཐབས་བསྟོམས་པས་རིམ་གྱིས་བསྟོམ་པས་སྦྱང་བར་བྱ་བའི་སྒྲིབ་པ་བསགས་པ་ཕྲ་བ་བས་ཀྱང་ཆེས་ཕྲ་བ་བྱང་བའི་ཕྱིར་དང་། ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གོང་མ་གོང་མ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ས་འོག་མ་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བར་ལ་ཞུགས་ནས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚོར་འཇུག་ཅིང་དགོས་པ་ཡོངས་སུ་འགྲུབ་པའི་དམིགས་པ་ཡང་འཐོབ་སྟེ། འདི་ལྟར་རིམ་པ་ཁོ་ནར་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་དག་པར་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། །འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། རིམ་ཀྱིས་ས་གོང་མ་གོང་མ་རྣམས་སུ་གསེར་ལྟ་བུར་སེམས་རྣམ་པར་སྦྱོང་ལ་བློ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

如是，彼趣入初地者於後修之道中，以出世間及彼後得智二，修習智慧方便故，漸次修習，即能淨除曾積聚之微細及更微細等所淨障，為證上上殊勝功德故，淨治諸下地，乃至入位如來智，併入一切智海，也獲得所作成辦之所緣。僅以此次第，能遷淨心相續。《聖楞伽經》亦曾告示。《聖解深密經》亦云：「漸次於彼後後地中，如煉金法陶煉其心，乃至證得阿耨多羅三藐三菩提。」

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚོར་ཞུགས་པ་ན་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ལྟ་བུར་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་ཉེ་བར་འཚོ་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཡུང་པོ་དང་ནི་ལྡན། སྟོན་གྱི་སྨོན་ལམ་གྱི་

འབྲས་བུ་ཡོད་པར་ནི་མངོན། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་རང་བཞིན་དུ་ནི་འགྱུར། ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཐབས་སྣ་ཚོགས་དག་དང་ལྡན། སྨྱལ་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དག་གིས་འཁོར་མ་ལུས་པའི་དོན་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ནི་མངོན། ཡོན་ཏན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་མ་ལུས་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པར་ནི་གྲུར། བག་ཆགས་དང་བཅས་པའི་ཉེས་པའི་དྲི་མ་མཐའ་དག་བསལ་ནས། སེམས་ཅན་ཀྱི་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་པར་བཞུགས་པ་ཡིན་པར་རྟོགས་པ་དང་ལྡན་པས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་གི་འབྱུང་གནས་ལ་དད་པ་བསྐྱེད་ལ་ཡོན་ཏན་དེ་ཡོངས་སུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འབད་པར་བྱའོ། །

若趣入一切智海，猶如如意寶，具足長養一切有情之功德聚，令有往昔所願果，成大悲心性，具諸任運之方便，以無量化身行無邊眾生事，功德圓滿盡無遺，成就最上究竟，盡除習氣等過失垢，入於究竟有情界，具足證悟，虔信佛世尊所有功德源處。

為圓滿成辦彼功德故，自當勵力於一切。

དེ་བས་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདི་སྐད་དུ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་སྙིང་རྗེའི་རྩ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། ཐབས་ཀྱིས་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

以是故，世尊曰：「彼一切智之智慧，是由大悲根本生，是由菩提心因生，是以方便臻至究竟。」

དམ་པ་ཐུགས་དོགས་ལ་སོགས་དྲི་མ་ཐག་བསྲེངས་པ། །ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱིས་མི་ངོམས་ཆུ་ཡི་མཚོ་འཕྲོ་དང་། །རྣམ་པར་ཕྱེ་ནས་ལེགས་པར་བཤད་རྣམས་འཛིན་བྱེད་དེ། །ངང་པ་རབ་དགའ་ཆུ་ལས་འོ་མ་ལེན་པ་བཞིན། །དེ་ལྟ་བས་ན་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །ཕྱོགས་ལྷུང་

དཀྱགས་ཡིད་རིང་སྤོངས་ལ། །བྱེས་པ་ལས་ཀྱང་ལེགས་བཤད་པ། །ཐམས་ཅད་ཟློང་པ་ཁོ་ནར་བྱ། །དེ་ལྟར་དབུ་མའི་ལམ་བཤད་པས། །བདག་གིས་བསོད་ནམས་གང་ཐོབ་པ།། དེ་ཡིས་སྐྱེ་བོ་མ་ལུས་པ། །དབུ་མའི་ལམ་ནི་ཐོབ་པར་ཤོག །བསྟོམ་པའི་རིམ་པ་ཕྲ་རྒྱ་ཆ་ལ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་ལས་བར་དུ་མངོད་པ་རྫོགས་སོ།། །།

聖者遠離嫉妒等污垢，以諸功德無厭猶如海，

分別宣說妙法令眾持，如喜天鵝湖中取乳汁。

是故眾多善賢者，斷除偏見之紛擾，

愚者善說之法中，一切唯當受持之。

如是宣說中道義，願我所得之資糧，

彼能令一切眾生，悉皆證得中道義。

游方僧蓮花戒所撰《修習次第中篇》業已圓滿。

རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཨཱཙཱརྻ་ཤཱནྟ་རཀྵི་ཏ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།། །།

天竺堪布橋迦瓦瑪及譯師僧智軍梵譯藏且抉擇。

བསྒོམ་རིམ་ཕ་མ། | 修習次第後篇

རྒྱ་གར་སྐད་དུ། སྦྱ་བ་ན་ཀ་མ།
梵文云：跋瓦納乍瑪

བོད་སྐད་དུ། བསྒོམ་པའི་རིམ་པ།
藏語云：修習次第論

འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། |
向文殊童子敬禮！

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྡེའི་ཚུལ་ལ་ཞུགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱིར་བསྒོམ་པའི་རིམ་པ་མདོར་བརྗོད་པར་བྱའོ། |
為諸隨大乘經藏軌理者，茲略述修習次第。

དེ་ལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐ་དད་པ་ཚད་མེད་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟན་དུ་ཟིན་ཀྱང་། ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གཉིས་ཀྱིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་པ་འདུག་པའི་ལམ་དེ་ཉིད་བརྗོད་པར་བྱའོ། |
於彼，世尊雖云諸菩薩入禪之道無數，然奢摩他、毗缽舍那二者遍及一切禪定故，茲略述彼奢摩他、毗缽舍那雙運之道。

བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། སྐྱེ་བ་དོ་ཡི་ལྷག་མཐོང་དང་། ཞི་གནས་ཀོ་མས་པར་བྱས་ན་ནི། ཐོགས་ངན་ལེན་གྱི་འཆིང་བ་དང་། ཤཙ་མའི་འཆིང་བ་རྣམ་གྲོལ་འགྱུར། ཞེས་སོ། ཏེ་ལྟ་བས་ན་སྒོམ་པ་མཐའ་དག་སྤོང་བར་འདོད་པས་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་བསྒོམ་པར་བྱའོ། |

世尊云：「眾生為相縛，及為粗重縛，要勤修止觀，爾乃得解脫。」如是故，欲捨棄一切障蔽，故將修行奢摩他、毗缽舍那。

ཞེ་གནས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ནི་མར་མེ་རླུང་མེད་པ་ན་གནས་པ་བཞིན་དུ་དམིགས་པ་ལས་སེམས་མི་གཡོ་བར་འགྱུར་རོ། །ལྷག་མཐོང་གིས་ཐུན་པར་ཉེ་མཁར་བ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་རྟོགས་པས་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་འབྱུང་སྟེ། སྒྲིབ་པ་མཐའ་དག་སྤོང་བར་འགྱུར་རོ། །
若具奢摩他力，如同無風處之酥油燈，其心不動搖。若具毗缽舍那，如同陽光驅除黑暗，了悟法之真實性故，能生起智光而斷除一切障蔽。

དེ་ལྟ་བས་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱི་དམིགས་པའི་དངོས་པོ་བཞི་བསྟན་ཏེ། རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་གཟུགས་བརྙན་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་གཟུགས་བརྙན་དང་། དངོས་པོའི་མཐའ་དང་། དགོས་པ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའོ། །དེ་ལ་ཞི་གནས་ཀྱིས་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཟུགས་བརྙན་གང་ཡིན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་མོས་ནས་དམིགས་པ་སྟེ། དེ་ནི་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་གཟུགས་བརྙན་ཞེས་བྱའོ། །
是故，世尊開示瑜伽行者之四（所緣）法，即無分別影像、有分別影像、事邊際性、所作成辦。於彼，奢摩他因喜樂於如佛像等一切法之影像而成所緣，彼即是無分別影像。

དེ་ལ་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པས་ན་དེ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཇི་སྙེད་ཐོས་པ་དང་ཇི་སྙེད་ཟིན་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་བརྙན་ལ་མོས་ཏེ་དམིགས་པས་ན་གཟུགས་བརྙན་ཞེས་བྱའོ། །རྣལ་འབྱོར་པས་དེ་ཁོ་ནའི་དོན་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་

ཕྱིར་གང་གི་ཚེ་ལྷག་མཐོང་གིས་གཟུགས་བརྙན་དེ་ཉིད་ལ་སྟོང་པ་དེའི་ཚེ་ལྷག་མཐོང་གི་མཚན་ཉིད་དེ་ཁོ་ན་ལ་རྟོགས་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དེ་ན་ཡོད་པས་ན་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་གཟུགས་བརྙན་ཞེས་བྱའོ། །

於彼，真實義無有妄想故，彼稱為無分別。喜樂於如是聞到或得到之諸法之影像而成所緣故，稱之為影像。瑜伽行者為證悟真實義，以毗缽舍那修習彼影像時，毗缽舍那之相了悟真實義之念想仍存於彼，故稱之為有分別影像。

རྣལ་འབྱོར་པ་གཟུགས་བརྙན་དེ་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་རྟོག་པས་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཁོང་དུ་ཆུད་དེ། བདག་གི་བཞིན་གྱི་གཟུགས་མེ་ལོང་གི་ནང་དུ་བྱང་བ་ལ་བརྟགས་ན་བདག་གི་བཞིན་ལ་མེ་སྣུག་བ་ལ་སོགས་པ་མངོན་པ་བཞིན་ནོ། །གང་གི་ཚེ་དངོས་པོའི་མཐའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་རྟོག་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་དངོས་པོའི་མཐའ་ལྟོང་དུ་ཆུད་པས་ན་ས་དང་པོ་ལ་དངོས་པོའི་མཐའ་ལ་དམིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

瑜伽行者將伺察彼影像之自性故，能如實了知一切法之自性，如觀察鏡子中顯現之我臉的影像，則能顯現我臉之不美等。其時，思惟法之真際相之自性時，則能了悟法之真際故，稱為於第一地所緣法邊際性。

དེས་ན་སྨན་བཅུད་ཀྱིས་ལེན་ཟ་བ་བཞིན་དུ་བསྒོམ་པའི་ལམ་གྱིས་ས་ལྷག་མ་རྣམས་སུ་རིམ་གྱིས་ཤིན་ཏུ་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་སྐད་ཅིག་བྱང་བས་གནས་གྱུར་ནས། གང་གི་ཚེ་སྒྲིབ་པ་མ་ལུས་པ་སྤངས་པའི་མཚན་ཉིད་དགོས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་དགོས་པ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ལ་དམིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

是故，如服藥之精華，以修行之道，於諸餘地中逐次生起

極為清淨之剎那，此時捨棄一切障蔽之相，得已圓滿故，稱之為於佛地彼智所作成辦所緣。

དེ་ལྟ་བུ་འདིས་ཅི་བསྟན་པ་ཡིན་ཞེ་ན། ཞེ་གཉིས་དང་ལྡན་པའོ་ཞེས་བཤད་ཅིག་ཤོས་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། དེས་སྤྲིན་པ་མཐའ་དག་སྤོང་བའི་མཚན་ཉིད་དགོས་པ་ཡོངས་སུ་བྱང་བ་འཐོབ་བོ། །དེ་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་བས་ན་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཐོབ་པར་འདོད་པས་ཞེ་གཉིས་དང་ལྡན་པ་ལ་སློབ་པར་བྱའོ། །གང་དེ་གཉིས་ལ་མི་སློབ་པ་དེ་དག་ནི་དངོས་པོའི་མཐའ་ཡང་མི་རྟོགས། དགོས་པ་ཡོངས་སུ་བྱང་བར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ། །

此能指何耶？串習奢摩他、毗缽舍那故，能了悟法邊際性。彼能得到捨棄一切障蔽之相而所作成辦，彼即是佛。是故，若欲得佛位，就要修習奢摩他、毗缽舍那。不修彼二者，不能了悟法邊際性，也不能所作成辦。

དེ་ལ་མདོར་ན་ཞེ་གཉིས་ནི་སེམས་རྩེ་གཅིག་པ་ཉིད་དོ། །ལྷག་མཐོང་ནི་ཡང་དག་པ་ལ་རྟོག་པའོ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལ་སོགས་པ་ལས་ཞེ་གཉིས་དང་ལྡན་མཐོང་གི་མཚན་ཉིད་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པས་ཞེ་གཉིས་དང་ལྡན་མཐོང་གི་ཚོགས་ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་གནས་པ་དེས་སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་དེ། བྱང་ཆུབ་ཀུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་སྒོམ་པ་ལ་སྦྱར་བར་བྱའོ། །

彼於略說，奢摩他即是集心於一境，毗缽舍那即是正思惟，世尊於《寶雲經》等中宣說奢摩他、毗缽舍那之相。於彼，瑜伽行者以清淨戒律，住於奢摩他、毗缽舍那之資糧，彼為有情生起大悲心，發菩提心而聞、思、修。

དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པས་སྒོམ་པའི་དུས་ན་ཐོག་མར་བྱ་བ་ཅི་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱས་ལ། བཤང་གཅི་བྱས་ལ་སྤྲའི་ཚེར་མ་མེད་པ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཞིང་སྟབས་སུ་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྙིང་པོ་ལ་དགོད་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་ཡོངས་སུ་བསམ་ཞིང་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གདོན་པའི་བསམ་པ་ཅན་གྱི་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་མངོན་དུ་བྱས་ལ། ཞིག་པ་བཅུ་ན་འཁྲུག་པའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡན་ལག་ལྔས་ཕྱག་བྱས་ལ། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐུ་གཟུགས་རི་མོ་ལ་སོགས་པ་མདུན་དུ་བཞག་གམ། གཞན་དུ་ཡང་རུང་སྟེ་དག་ལ་ཅི་ནུས་ཀྱིས་མཆོད་པ་དང་བསྟོད་པ་བྱས་ལ། རང་གི་སྡིག་པ་བཤགས་ནས་འཕྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་བསོད་ནམས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་བྱས་ནས།

於彼，瑜伽師正修時，最初為圓滿諸所有事，行大小便已，於無雜聲荊棘之意樂處，如是作意思惟：「我當安置一切有情與菩提心要。」且以欲現前拔濟所有眾生之意，令大悲心現行。五體投地，頂禮十方一切佛菩薩眾已，於面前盛設佛菩薩之畫像等，或餘者亦可。於彼等，盡力供獻、讚頌、懺悔己罪、隨喜所有眾生善行。

སྐྱབས་ཤིན་ཏུ་འཇམ་པ་བདེ་བ་ལ་རྗེ་བཙུན་ཆོམ་པར་སྣང་མངའ་ཀྱི་སྐྱེལ་མོ་ཀླད་ལྟུང་ལྟེམ་སྐྱེལ་མོ་ཀླད་བྱེད་དུ་ཡང་རུང་སྟེ། མིག་ཀ་ཅང་མི་དབྱེ། ཀ་ཅང་མི་འཇུམས་པར་སྣའི་རྩེ་མོར་གཏད་ཅིང་། ལུས་ཀ་ཅང་ཡང་མི་སྒུ་ཀ་ཅང་ཡང་མི་དགྱེ་བར་དྲང་པོར་བསྲངས་ལ་དན་པ་ནང་དུ་གཞག་སྟེ་འདུག་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་ཐུག་པ་མཉམ་པར་གཞག་ལ་མགོ་མི་མཐོ་མི་དམའ་ཞིང་ཐོག་གཅིག་ཏུ་མི་ཡོ་བར་བཞག་སྟེ་སྣ་དང་ལྟེ་བ་དང་ཚོར་གཞག་གོ །རོ་དང་མཆུ་ཡང་ཐ་མལ་པར་གཞག་གོ །ལྷེ་ཡང་ཡ་སོའི་དྲུང་དུ་བཞར་རོ། །དབུགས་ཐུ་ཚོད་དུ་རྒྱུ་བ་ཡང་སྐྱ་ཅན་དང་། རླབས་པ་དང་། དབུགས་ཆོད་པ་ཅན་དུ་མི་བཏང་གི །ཅི་ནས་ཀྱང་མི་ཚོར་བར་དལ་བུ་དལ་བུས་ལྟུན་གྱིས་བྱག་པའི་ཚུལ་གྱིས་དབུགས་ནང་

དུ་རྩྭ་ལ་དང་ཕྱིར་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བྱའོ། །
於極柔軟舒適墊上，雙足結以至尊毗盧遮那佛之全跏趺，或半跏趺亦可。眼勿太張，亦勿太閉，垂注鼻端。身勿太彎，亦勿太仰，端身筆直，當內住正念而坐。復次，雙肩平衡，頭勿太低太高，且勿偏下方。從鼻至臍，端直而住。齒唇自然而住，舌抵上牙齦，氣息內外游走，勿令出聲，或粗猛或不調。務必令出息、入息無感覺，徐徐任運而轉。當如是作。

དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པས་ཐོག་མར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་གཟུགས་ཏི་ལྟར་མཐོང་བ་དང་ཏི་ལྟར་ཐོས་པ་ལ་སེམས་གཏད་དེ་བཞག་ནས་ཞི་གནས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་གཟུགས་དེ་ཡང་གསེར་བཙོ་མ་བཞིན་དུ་སེར་ལ་མཚན་དང་དཔེ་བྱད་བཟང་པོས་བརྒྱན་པ་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་ན་བཞུགས་ཤིང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་མཛད་པ་རྒྱུན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་དེའི་ཡོན་ཏན་ལ་འདོད་པ་བསྒེད་ཅིང་བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་ཞི་བར་བྱས་ལ། ཇི་སྲིད་དུ་དེ་མདུན་དུ་བཞུགས་པ་བཞིན་དུ་གསལ་བར་མཐོང་བར་གྱུར་པ་དེ་སྲིད་དུ་བསམ་གཏན་བྱའོ། །
於彼，諸瑜伽行者，先將心按住於所見所聞之如來身像上，安住其心，修習奢摩他。常思惟如來身像黃如金色，相好莊嚴，處眾會中，以諸方便利益有情。於佛功德發生願樂，息滅昏沉、掉舉等，乃至明見如住面前，應勤修靜慮。

དེ་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུའི་གཟུགས་བརྙན་བྱིན་པ་དང་བཞུད་པ་ལ་རྟོག་པས་ལྷག་མཐོང་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་འདི་སྙམ་དུ་བསམ་པར་བྱ་སྟེ། ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུའི་གཟུགས་བརྙན་འདི་གང་ནས་ཀྱང་མ་གཤེགས། གང་ཡང་མི་བཞུག བཞུགས་

བཞེན་དུ་ཡང་དོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་ལ། བདག་དང་བདག་གི་དང་བྲལ་བ་དེ་བཞེན་དུ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་ཞིང་འོང་བ་དང་འགྲོ་བ་དང་བྲལ་བ་གཟུགས་བརྙན་ལྟ་བུ་སྟེ། ཡོད་པ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་དང་བྲལ་བའོ་ཞེས་དབྱད་ནས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་ཅིང་བརྗོད་པ་མེད་པར་བང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིད་ཀྱིས་དེ་ཁོ་ན་བསྒོམ་ཞིང་རྗེས་འདོད་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་མངོན་སུམ་དུ་བཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཉིད་ལས་བསྟན་ཏེ། ཉིད་ངེ་འཛིན་འདི་ནི་ད་ལྟར་གྱི་སངས་རྒྱས་མངོན་སུམ་དུ་བཞུགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཉིད་ལས་བསྟན་ཏེ། ཉིད་ངེ་འཛིན་འདིའི་ཐན་ཡོན་ཞེབ་ཏུ་ནི་མདོ་སྡེ་དེ་ཉིད་ལས་རིག་པར་བྱའོ།།

於是，思惟如來身像的來臨及離去，修習毗缽舍那。於是應如此思惟，此如來身像無從來臨，亦無去處，即存在而自性空，離我及我之等。如此一般，一切法亦無自性，來去無蹤，猶如影像。離實有等自體，如是伺察而住於無虛妄分別及離言之狀態，一心一意觀修真如而住。此三摩地，於《般舟三昧經》中已闡述。

རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་རྣམ་པ་རྣ་སྐྱེད་ཀྱིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པར་བྱུང་པ་དེ་ལ་སེམས་བཞག་སྟེ་བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་ལ་སོགས་པ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་ཞི་གནས་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ།། མདོར་ན་ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་གཟུགས་ཅན་དང་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་བསྡུས་ཏེ། དེ་ལ་གཟུགས་ཅན་རྣམས་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོར་འདུས་སོ། །ཚོར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཕུང་པོ་ནི་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དོ།།

將心安住於一切法之精要集中處，息滅昏沉與掉舉等，修習奢摩他。

總之，一切法分別攝於色及無色二種，於彼，諸色法攝於色蘊中，受等蘊為無色法之自性。

འདི་ལ་བྱིས་པ་དག་ཡོད་པ་ལ་སོགས་པར་འཛིན་པ་ལ་ཞེན་པའི་ཕྱིར་ཟློ་ཕྱིན་ཅི་འོག་ཏུ་བྱུང་ནས་འཁོར་བ་ན་ཡོངས་སུ་འཐྱམས་ཏེ། དེ་དག་གི་ཕྱིན་ཅི་འོག་བསལ་བའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་མངོན་དུ་བྱས་ལ། རྣལ་འབྱོར་པའི་ཞི་གནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་རྟོན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། དེ་ནས་ལྷག་མཐོང་བསྒོམ་པར་བྱ་སྟེ། ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ལྷག་མཐོང་ཞེས་བྱའོ། །ཡང་དག་པའི་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་བདག་མེད་པའོ། །དེ་ལ་གང་ཟག་ལ་བདག་མེད་པ་ནི་གང་ཟུང་པོ་རྣམས་བདག་དང་བདག་གི་མེད་པ་ཉིད་དོ། །ཆོས་ལ་བདག་མེད་པ་ནི་གང་དེ་དག་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཉིད་དོ། །

於此，愚者執著於實有故，其心顛倒而流轉輪迴。為除其顛倒心，為彼等大發悲心。瑜伽行者成就奢摩他，復次，為悟真如，觀修毗缽舍那。妙觀察即是毗缽舍那。正法，即人、法無我。人無我，即是諸蘊無我及我之等。法無我，即是彼等如魔幻。

དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་པས་འདི་ལྟར་བརྟག་པར་བྱ་སྟེ། གང་ཟག་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལས་གྱུད་ན་མེད་དེ། དེ་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར་དང་། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཉིད་ལ་ངའོ་སྙམ་པའི་ཤེས་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གང་ཟག་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཕུང་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་མི་རྟག་ལ་དུ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གང་ཟག་ནི་རྟག་པ་དང་གཅིག་ཕུའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པར་གཞན་དག་གིས་བརྟགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

於彼，瑜伽行者應如是觀，謂補特伽羅，除蘊、界、入處外，別無所緣，因彼無顯現故，於色等生起我之識故。補特伽羅亦非色等蘊之自性，彼色等無常、多性故。謂補特伽羅是常或獨一性，以餘尋思故。

དེ་ཉིད་དམ་གཞན་ཉིད་དུ་བརྗོད་དུ་མི་རུང་བའི་གང་ཟག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་པར་ནི་མི་རུང་སྟེ། དངོས་པོ་ལ་ཡོད་པའི་ཆམ་པ་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་སྙམ་དུ་བརྟག་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ང་དང་བདེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བརྫུན་ཏེ་འཁྲུལ་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པར་རེས་པར་རིག་ནས། དེ་ནས་ཚོས་ལ་བདག་མེད་པ་རྟོག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཚོས་གཟུགས་ཅན་རྣམས་ལ་ཡང་ཅི་འདི་དག་སེམས་ལས་གྱུད་ཀོན་དམ་པར་ཡོད་དེ་འདུག་པ་ཞེག་གམ། འོན་ཏེ་སེམས་ཉིད་གཟུགས་ལ་སོགས་པར་སྣང་སྟེ། རྨི་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ན་སྣང་བ་དང་འདྲ་བ་ཞེག་ཡིན་ཞེས་དབྱད་པར་བྱའོ། །

彼自性或餘者不可詮說之補特伽羅實事不可有，因法無餘實事相故。如是故，明悟世間之我及謂我等皆為錯亂識。於是，為觀察法無自性，當觀察除了心識外，諸色法是否實有？或心識所顯現出來的色法等是否像夢境？應當伺察。

དེས་དེ་དག་ལ་རྡུལ་ཟྭ་རབ་ཀུ་རྩོག་ཅང་རྡུལ་ཟྭ་རབ་རྣམས་ཀྱང་ཆ་ཤས་ཀྱིས་སོ་སོར་བརྟགས་ན་མི་དམིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་མ་དམིགས་ན་དེ་ཡོད་པའམ་མེད་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཟློག་པར་བྱེད་དོ། །ཁམས་གསུམ་པ་ཡང་སེམས་ཙམ་དུ་རྟོགས་ཀྱི་གཞན་དུ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་སྐད་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། རྡས་ནི་རྡུལ་དུ་རྣམ་བཤིག་ཅིང་། །གཟུགས་ལ་རྣམ་མི་རྟོགས་སོ། །ཞེས་འབྱུང་ངོ། །

彼若將彼等見為極微，諸極微塵亦分細微而觀察，則無所緣。如是無所緣，則能摧破彼實有或實無等虛妄，三界唯識而非其餘。《楞伽經》云：「微塵分析事，不起色分別，唯心所安立，惡見者不信。」

དེ་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། སེམས་ཉིད་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་དབང་གིས་རྨི་ལམ་ན་དམིགས་པའི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་སྣང་བ་ཞིན་དུ་བྱིས་པ་རྣམས་ལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་རོལ་དུ་ཆད་པ་བཞིན་དུ་སྣང་སྟེ། དེ་ལྟ་བས་ན་ཁམས་གསུམ་པ་ནི་སེམས་ཙམ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །དེས་དེ་ལྟར་ཚོས་སུ་གདགས་པ་མཐའ་དག་ནི་སེམས་ཁོ་ན་ཡིན་པར་རྟོགས་ནས། དེ་ལ་སོ་སོར་བརྟགས་ན་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་ཉིད་བདེན་པ་སོ་སོར་བརྟགས་པ་ཡིན་ནོ་སྙམ་ནས་སེམས་ཀྱི་ངོ་ཉིད་ལ་སོ་སོར་རྟོག་གོ །དེ་འདི་ལྟར་དབྱོད་དོ། །དོན་དམ་པར་ན་སེམས་ཀྱང་སྐྱེ་མ་བཞིན་དུ་མ་སྐྱེས་པ་སྟེ། གང་གི་ཚེ་བརྟག་པའི་ངོ་ཉིད་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ནམ་པ་འཛིན་པར་སེམས་ཉིད་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ནམ་པར་སྣང་བ་དེའི་ཚེ་དེ་ལས་གྱུར་ན་སེམས་པའི་ཕྱིར་དེ་ཉིད་ཀྱང་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་བདེ་བ་ཉིད་དུ་གྱ་ལ་འགྱུར།

應如是觀：心性從無始以來，耽著於色等非正法故，猶如夢中顯現所緣之色法等，諸愚者見色法等顯現為外境，是故，此三界唯心矣。彼如是了知一切安立之法唯有識，若於彼分別尋思，即是思擇一切法之自性。

分別思惟心性，彼當如是伺察：勝義上，心識亦非生，猶如魔幻。若時，色法等虛假體性，執為實相，心性所現諸行相時，除彼外，別無實有故。如同色法等，彼亦為虛假故，豈能安立？

ཇི་ལྟར་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཡིན་པས་གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཀྱང་དེ་ལས་གྱུར་ན་མེད་པའི་ཕྱིར་གཅིག་དང་དུ་མའི་ངོ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །སེམས་སྐྱེ་བའི་ཚེ་ཡང་གང་ནས་ཀྱང་མི་འོང་། འགག་པའི་ཚེ་ཡང་གང་དུ་ཡང་མི་འགྲོ་སྟེ། དོན་དམ་པར་ན་བདག་དང་གཞན་དང་གཉིས་ཀ་ལས་སྐྱེ་བར་མི་རིགས་སོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སེམས་ཀྱང་སྐྱེ་མ་བཞིན་ཏེ། སེམས་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་

ཚོར་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྣ་མ་ཡུ་བྱ་སྟེ། དོན་དམ་པར་ན་མ་སྐྱེས་པའོ་སྟམ་དུ་བརྟག་པར་བྱའོ།།

如是色等為諸行相故，自性非一亦非多。如是，彼心亦非另有故，自性非一亦非多。心識生起時無從來處，心識斷滅時亦無去處。勝義上既非自生、也非他生、亦非共生。如是故，心識亦如魔幻。

如同心識，一切法皆是魔幻。應觀一切法實無生。

རྣལ་འབྱོར་པ་དེས་སེམས་གང་གིས་སོ་སོར་རྟོག་པ་ལ་བརྟགས་ན་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་མི་དམིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་རྣལ་འབྱོར་པས་དམིགས་པ་གང་དང་གང་ལ་སེམས་འཕྲོ་བ་དེ་དང་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ན་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་མི་དམིགས་ཏེ། དེས་གང་གི་ཚེ་མི་དམིགས་པ་དེའི་ཚེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་བརྟགས་ཤིང་ཆུ་ཤིང་གི་སྡོང་པོ་བཞིན་དུ་སྙིང་པོ་མེད་པར་རྟོགས་ན་དེ་ལས་སེམས་རྒྱུག་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ནས་ཡོད་པ་ལ་སོགས་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པར་གྱུར་ནས་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་མཚན་མ་མེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་འཐོབ་བོ། །

彼瑜伽師以其心觀察分別心，則不見其自性。如是，瑜伽師觀察所緣及掉心之自性，也無其自性。彼無所緣時，觀一切法，了知一切法亦如芭蕉樹，本無實義。若時，心從其中退轉。於此，實有等分別心息滅，證得離一切戲論之無相瑜伽。

དེ་སྐད་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དེ་ལྟར་སྐྱོན་ལ་མཁས་པ་དེས་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་སྟོང་པ་ཉིད་བསྒོམ་པ་ལ་རྣལ་འབྱོར་དུ་བྱེད་དོ།། ཅེ་ལྟར་སྟོང་པ་ཉིད་བསྒོམ་པ་མང་བས་གནས་གང་དང་གང་དུ་སེམས་འཕྲོ་ཞིང་སེམས་

མདོན་པར་དགའ་བའི་གནས་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོངས་སུ་བཙལ་ན་སྟོང་པར་རྟོགས་སོ། །སེམས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་བརྟགས་ན་སྟོང་པར་རྟོགས་སོ། །སེམས་གང་གིས་རྟོག་པ་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀུན་ཏུ་བཙལ་ན་སྟོང་པར་རྟོགས་ཏེ། དེ་དེ་ལྟར་རྟོགས་པས་མཚན་མ་མེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་འཇུག་གོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །

《聖寶雲經》云：「能染汙心而善知之，為滅一切諸戲論故，多修於空而入禪定。以調其心如是修空，於此境界隨心著處，當尋是處求其體性遂無所有，無所有故通達於空。所緣之境及能緣心並須觀察，作觀察已。心境二法悉無所有而通達空，通達空故為修無相。」

འདི་ནི་འདི་སྐད་དུ་གང་ཞེ་བར་མི་རྟོག་པ་དེ་ནི་མཚན་མ་མེད་པ་ལ་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་ཞེས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་ཞེ་བར་རྟོག་པ་ན་གང་གི་ཚེ་མི་དམིགས་པ་དེའི་ཚེ་ཡོད་པར་མི་རྟོག་གོ །མེད་པར་ཡང་མི་རྟོག་སྟེ་གང་མེད་པར་བརྟགས་པ་དེ་ཡང་དེའི་བློ་ལ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་དངོས་པོ་ཞེག་མཐོང་བར་གྱུར་ན་ནི་དེའི་ཚེ་དེ་འགག་པའི་ཕྱིར་མེད་དོ་ཞེས་བརྟག་པར་བྱ་ན། གང་གི་ཚེ་རྣལ་འབྱོར་པའིཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྟགས་ན་དུས་གསུམ་དུ་ཡང་དངོས་པོ་མི་དམིགས་པ་དེའི་ཚེ་གང་འགག་པའི་ཕྱིར་མེད་ཅེས་རྣམ་པར་བརྟག་པར་བྱ། དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པར་རྟོག་པ་གཉིས་ཀྱིས་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་དེའི་ཚེ་དེ་ལྟར་དེ་ལ་རྟོག་པ་གཞན་དག་ཀྱང་མི་འབྱུང་སྟེ། ཁྱབ་པར་བྱེད་པ་མེད་ན་ཁྱབ་པར་བྱ་བ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

此即是說，若不通達此法，彼非能進入無相瑜伽。

如是，觀察一切法之自性，則無所緣故，既無實有，亦非無有。若彼觀為無，則彼於一切時心無顯現故。若見一法，彼時彼斷滅故，觀其無實有，如是觀察。若瑜伽師以慧觀

察，於三時中法無所緣時，其斷滅故，當觀非實有。法實有及法無有二分別心，攝遍一切分別心故，彼時，似此，彼無生起其他分別心。若無能攝之法，亦無所攝之法。

དེ་ལྟར་གྱུར་ན་སྤྲོས་པ་མེད་པ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཉིད་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་མི་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྟགས་ན་དངོས་པོ་མཐའ་དག་གི་ངོ་བོཉིད་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་མཆོག་གི་བསམ་གཏན་པ་ཡང་ཡིན་ནོ།། ཅེ་དེ་ལྟར་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་བདག་མེད་པའི་དེ་ཁོ་ན་ལ་ཞུགས་པས་བལྟ་བར་བྱ་བ་དང་། བརྟག་པར་བྱ་བ་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར་དབྱེད་པ་མེད་ཅིང་བརྗོད་པ་མེད་པར་བཏགས་ཏུ་གྱུར་པའི་ཡིད་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྣལ་འབྱོར་པས་དེ་ཁོ་ན་དེ་ཤེན་ཏུ་གསལ་བར་དེས་པར་གཟུང་ཞིང་འཛིན་པར་བྱའོ། །དེར་གནས་ཀྱང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་རྣམ་པར་མི་གཡེང་བར་བྱའོ། །

如是故，已入離戲論無分別，亦不住於色法等。

以慧觀察，一切法之自性無所緣故，即是殊勝智慧之瑜伽師。如是，彼已趣入補特伽羅與法無我之真實義中，無餘思擇及觀察處故，遠離分別及伺察，無何言詮，專一作意，自然而入，現前無造作，極為明了，安住修習真實義。心住於此，心續當勿渙散。

གང་གི་ཚེ་བར་སྐབས་སུ་སེམས་ཀྱི་རོལ་དུ་རྣམ་པར་གཡེངས་པར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་དེའི་ངོ་བོཉིད་ལ་བརྟགས་ནས་རྣམ་པར་གཡེངས་པ་ཞི་བར་བྱས་ལ་ཡང་དེ་ཉིད་དུ་སེམས་གཞག་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་དེ་ལ་སེམས་མངོན་པར་མི་དགའ་བར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་ཉེ་བར་བཏེན་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བའི་ཕྱིར་དེ་ལ་དགའ་བ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །རྣམ་པར་གཡེང་བ་ལ་ཉེས་པར་མཐོང་བའི་ཕྱིར་མི་དགའ་བ་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱའོ། །ཅི་སྟེ་རྒྱུད་ལས་བ་དད་

གཉེད་ཀྱིས་ནོན་པས་རྒྱུ་བ་མི་གསལ་བའི་ཕྱིར་སེམས་བྱེད་བཅམ་བྱེད་དུ་དོགས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་མཆོག་ཏུ་དགའ་བའི་དངོས་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་བཅམ། སྣང་བའི་འདུ་ཤེས་ཡིད་ལ་བྱས་ནས་བྱེད་བ་ཞེ་བར་བྱས་ནས་དེ་ཁོ་ནའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ལ་བྱས་ནས་བྱེད་བ་ཞེ་བར་བྱའོ། །

若見心渙散於外境，彼時當觀察彼自性，止息渙散，令心安住於真實義。彼時，若見心不樂於彼，當觀三摩地之功德，修歡喜彼。見渙散為過患故，當止息不樂。由於昏瞶或困睡所抑，運思不清故，見心已沉沒，或恐其沉沒，彼時，觀想佛像等極喜之事，或觀所見之物，止息沉沒，嚴持真實義。

གང་གི་ཚེ་རྣལ་འབྱོར་པ་དམྱས་ལོང་དང་འདྲ་བའམ། སྒྲན་པར་ཞུགས་པའི་མི་དང་འདྲ་བའམ། མིག་བཙུམས་པ་དང་འདྲ་བར་དེ་ཁོ་ན་ཤེན་ཏུ་གསལ་བར་མི་འཛིན་པ་དེའི་ཚེ་བྱེད་བ་དང་ལྡན་མཐོང་མེད་པར་རིག་པར་བྱའོ། །རྗེ་སྐྱེ་གང་གི་ཚེ་སྔོན་རྒྱུད་བའི་ཡུལ་ལ་འདོད་པས་བར་སྐབས་སུ་སེམས་ཆོད་པའམ། ཆོད་དུ་དོགས་པར་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པས་སྐྱོ་བའི་དངོས་པོ་ཡིད་ལ་བྱས་ལ་ཆོད་པ་ཞེ་བར་བྱའོ། །དེ་ནས་ཡང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སེམས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པར་འཇུག་པ་ལ་འབད་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་རྣམ་པར་གཡེང་བའི་མི་ལྟ་བུའམ། སྤྲེའུ་བཞིན་དུ་སེམས་མི་གནས་པར་གྱུར་པ་ན་ཆོད་པ་དང་ཞེ་གནས་མེད་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །

若瑜伽師如生盲，或如人入暗室，或如閉目，不明持真實義，當知彼時已成沉而無勝觀。彼時，若欲昔曾經歷境等故，見心掉舉或疑似掉舉，彼時當觀無常等，令生厭離事，止息掉舉。於是，又為趣入真實義，心中無一造作而勵力。若時，如同渙散之人，或如猴子，心不能安住於一境，則

為掉舉，當知未入奢摩他。

ཅི་སྟེ་གང་གི་ཚེ་བྱིང་བ་དང་རྒོད་པ་ལས་དབེན་པའི་ཕྱིར་མཉམ་པར་ཞུགས་ཤིང་རང་གི་ངང་གིས་འཇུག་པས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སེམས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་རྟོག་བཙོད་པས་བཏང་སྙོམས་སུ་བྱས་ཏེ། དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་པའི་ལམ་གྱིས་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །ཡང་གང་གི་ཚེ་ལྷག་མཐོང་བསྒོམས་པས་ཤེས་རབ་ཤིན་ཏུ་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་མར་མེ་རླུང་ལ་བཞག་པ་བཞིན་དུ་སེམས་གཡོ་བས་དེ་ཁོ་ན་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མི་མཐོང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེའི་ཚེ་ཞི་གནས་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །ཞི་གནས་ཀྱི་ཤས་ཆེ་ན་ཡང་གཉིད་ཀྱིས་འོག་པའི་མི་བཞིན་དུ་དེ་ཁོ་ན་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་མཐོང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེའི་ཚེ་ཡང་ཤེས་རབ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །

為遠離昏沉和掉舉，平等住心，自然趣入故，心住極明真實義，彼時，當放鬆功用故，住平等捨。當知已成就奢摩他及毗缽舍那雙運。

若修習毗缽舍那，智慧極增強，彼時，奢摩他成微弱故，宛如風中燈，心將動搖。彼故，無法明見真實義。如是故，當修奢摩他。若奢摩他增強，宛如睡眠之人，不得明見真實義。如是故，彼時，當修般若矣。

གང་གི་ཚེ་སྒང་གཉིས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་ཏེ་མཉམ་དུ་ཞུགས་པ་བཞིན་དུ་གཉིས་ཀ་མཉམ་དུ་ཞུགས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་རྗེས་སུ་ལུས་དང་སེམས་ལ་གནོད་པར་མ་གྱུར་པ་དེ་སྲིད་དུ་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མེད་པར་གནས་པར་བྱའོ། །མདོར་ན་ཉིང་དེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེས་པ་དྲུག་ཡོད་དེ། ལེ་ལོ་དང་། དམིགས་པ་བརྗེད་པ་དང་། བྱིང་བ་དང་། རྟོད་པ་དང་། མི་རྟོག་བ་དང་། རྟོག་བའོ། །དེ་དག་གི་གཉེན་པོར་སྦྱོང་བའི་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་བསྒོམ་

པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། དད་པ་དང་། འདུན་པ་དང་། རྩོལ་བ་དང་། ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ་དང་། བན་པ་དང་། ཤེས་བཞིན་དང་། སེམས་པ་དང་། བཏང་སྙོམས་སོ། །

若如二大象共入，二者俱入時，乃至於心身無損，也無造作而安住。

總之，一切三摩地有六種過失：即懈怠、所緣忘失、昏沉、掉舉、無功用、功用。此六種過失有八種斷行對治，八種斷行即是信、願、勤、輕安、念、正知、思、捨。

དེ་ལ་དང་པོ་བཞི་ནི་ལེ་ལོའི་གཉེན་པོ་སྟེ། འདི་ལྟར་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ལ་མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་དད་པས་རྣལ་འབྱོར་པ་འདོད་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ནས་འདོད་པར་གྱུར་པས་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་མོ། །དེ་ནས་བརྩོན་འགྲུས་ལ་བརྟེན་པས་ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་དུ་བྱེད་དོ། །དེ་ནས་ལུས་དང་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པས་ལེ་ལོ་སྤྲོ་གར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་དད་པ་ལ་སོགས་པས་ལེ་ལོ་སྤྱོང་བར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །

信等前四法對治懈怠，如是信解三摩地諸功德，以此信解故，諸瑜伽師，於彼生願望。生願望而發精進。以精進之力，能使身心勇悍。後得輕安故，能對治懈怠。是故，以信解等捨棄懈怠，故當觀修彼等。

བན་པ་ནི་དམིགས་པ་བརྗེད་པའི་གཉེན་པོའོ། །ཤེས་བཞིན་ནི་བྱིང་བ་དང་རྟོད་པ་གཉེས་ཀྱི་གཉེན་པོ་སྟེ། དེས་དེ་གཉེས་རྟོགས་ནས་སྤྱོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །བྱིང་བ་དང་རྟོད་པ་མ་ཞི་བའི་དུས་ན་མི་རྩོལ་བ་ཉེས་པ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་དེའི་གཉེན་པོར་སེམས་པ་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཚེ་བྱིང་བ་དང་། རྟོད་པ་རབ་ཏུ་ཞི་སྟེ་སེམས་རྣལ་དུ་འདྲུག་པ་དེའི་ཚེ་རྩོལ་བ་ཉེས་པ་སྟེ། དེའི་ཚེ་དེའི་གཉེན་པོར་བཏང་སྙོམས་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །སེམས་མཉམ་པར་ཞུགས་

བའི་ཚེ་གལ་ཏེ་རྩོལ་བ་བྱས་ན་དེའི་ཚེ་སེམས་རྣམ་པར་གཡེང་བར་འགྱུར་རོ། །སེམས་བྱེད་བར་གྱུར་པ་ལ་གལ་ཏེ་རྩོལ་བ་མ་བྱས་ན་དེའི་ཚེ་ལྷག་མཐོང་མེད་པའི་ཕྱིར་མི་ལོང་བ་བཞིན་དུ་སེམས་བྱེད་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སེམས་ཞུམ་པ་བསལ་ཞིང་ཚོད་པ་ཞི་བར་བྱས་ལ་མཉམ་པར་གྱུར་པས་བཏང་སྙོམས་སུ་བྱའོ། །

念即對治所緣忘失。正知即對治昏沉及掉舉，因為正知能觀見昏沉及掉舉故。未止息昏沉及掉舉時，無功用即是過失，故當其對治觀修正思。若時，昏沉及掉舉已止息，心住正智時，功用即是過失，彼時，其對治當修捨。心住平等捨時，若起功用，心將趣入懈怠。心昏沉時，若無功用，亦無毗缽舍那故，宛如盲人，心入昏沉。如是故，解除恐懼心，止息掉舉，心住平等故，修平等捨。

དེ་ནས་རྣལ་འབྱོར་པ་ཇི་སྲིད་དུ་དགའ་བ་དེ་སྲིད་དུ་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མེད་པ་ཁོ་ནར་དེ་ཁོ་ན་བསྒོམ་ཞིང་འདུག་པར་བྱའོ། །ལུས་དང་སེམས་ལ་གནོད་པར་གྱུར་ན་སྣང་བས་སྣང་འཇིག་རྟེན་མཐའ་དག་ལ་ལྟས་ལ་སྒྱུ་མ་དང་། རྨི་ལམ་དང་། ཆུ་ཟླ་ལྟ་བུ་དང་། མིག་ཡོར་ལྟ་བུར་རྟོགས་པར་བྱའོ། །དེ་སྐད་དུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པར་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའི་དཀྱིལ་དང་འདྲ་བར་མཉམ་པར་མཐོང་ངོ། །དེའི་རྗེས་ལ་ཐོབ་པ་ནི་སྒྱུ་མ་དང་། སྨིག་རྒྱུ་དང་། ཆུ་ཟླ་བཞིན་དུ་མཐོང་ངོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །

於是，乃至瑜伽師心歡喜，當無造作而唯觀修真實義。若損身心等，若時當觀諸世間，如幻化、夢境、水月、光影，如是作意思惟。《佛說入無分別法門經》亦云：「以出世間智慧觀之，見一切法如虛空中央。其後得，即見如幻化、陽焰、水月等。」

དེ་ལྟར་འགྲོ་བ་སྨྱུ་མ་ལྟ་བུར་རྟོགས་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་མངོན་དུ་བྱས་ལ་འདི་སྙམ་དུ་བསམ་པར་བྱ་སྟེ། བྱིས་པའི་ཐྲོ་བོ་ཅན་དེ་དག་གིས་ཚོས་ཟབ་མོ་འདི་ལྟ་བུ་མ་རྟོགས་ནས་གཟོད་མ་ནས་ཞེ་བའི་ཚོས་རྣམས་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ལ་སོགས་པར་སྒྲོ་བཏགས་ཏེ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་ནས་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བསྡུགས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་འཁོར་བར་ཡོངས་སུ་འཁྱམས་པས་ན་བདག་གིས་ཅི་ནས་ཀྱང་། འདི་དག་ཚོས་ཟབ་མོ་འདི་ལྟ་བུ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམ་པར་བྱའོ། །དེ་ནས་ངལ་བསོས་ཏེ། ཡང་དེ་བཞིན་དུ་ཚོས་ཐམས་ཅད་མི་སྣང་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ། །ཡང་སེམས་སྐྱོ་བར་གྱུར་ན་ཡང་དག་པར་བསོས་ཏེ་དེ་བཞིན་དུ་འཇུག་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བུའི་རིམ་པ་འདིས་ཆུ་ཚོད་གཅིག་གམ། མེལ་ཚེ་ཐུན་ཟུང་དམ། ཐུན་གཅིག་གམ་ངེ་སྤྱིད་ཀྱས་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་འདུག་པར་བྱའོ། །

似此，明悟眾生如同幻化，於一切眾生發起大悲心，應當如此思惟：彼等愚夫未悟此深奧妙法之義，增益本已息滅諸法為有，心已顛倒而積累諸業及煩惱，長久飄蕩輪迴中，是故，我等務必明悟此等深奧妙法。次憩息之，又當如是，趣入諸法無相之三摩地。若心又極厭倦，當如前憩息而住。如是，以此次第，於一小時或巡夜半座，或一座間，乃至於所能，修真實義。

དེ་ནས་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལས་ལྡང་བར་འདོད་ན་སྐྱེ་ལམ་ཀློང་མ་བཤིག་བར་འདི་སྙམ་དུ་བསམ་པར་བྱ་སྟེ། ཚོས་འདི་དག་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་ན་མ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཡང་སྐྱུ་མ་བཞིན་དུ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་སོ་སོར་ངེས་པ་སྣ་ཚོགས་འདུས་པའི་དབང་གིས་མ་བརྟགས་ན་ཉམས་དགའ་བ་སྣ་ཚོགས་ཁོ་ན་དག་འབྱུང་སྟེ། དེས་ན་ཆད་པར་ལྟ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །སྔོ་འདོགས་པའི་མཐར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་པར་དབྱད་ན་མི་དམིགས་ཏེ། དེས་ན་ཏྲག་པ་ཉིད་དང་སྔོ་འདོགས་པའི་མཐར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །

復次，若欲由三摩地起心，不解跏趺坐，作如是思惟：此等諸法，勝義上雖無自性，然如魔幻，因具諸因緣等故，若不伺察，僅生起歡喜等。是故，既不成斷見，亦不成增益之際。於此，以慧觀察，則無所緣，是故，亦不成常見及增益之際。

དེ་ལ་གང་དག་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་དང་བྲལ་བས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ཟློ་ཅན་དུ་གྱུར་ཅིང་བདག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་ནས་ལས་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བྱེད་པ་དེ་དག་ནི་འཁོར་བ་ན་ཡོངས་སུ་འཁྱམ་མོ། །གང་དག་འཁོར་བ་ལ་གཅིག་ཏུ་མི་ཐོགས་ཤིང་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་བྲལ་བ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རྫོགས་པར་མི་བྱེད་ཀྱི། བདག་འདུལ་བ་འབའ་ཞིག་བྱེད་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཉན་ཐོས་སམ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ལྷུང་ངོ། །

於彼，彼等離慧眼故，成為心顛倒者，貪著於我執而行諸業，於輪迴中流轉。彼等不住輪迴，捨棄大悲者，亦不為有情圓滿修行布施等波羅蜜者，唯調伏自我之有情，未具方便故，墮入聲聞及緣覺之菩提。

གང་དག་འཕགས་པ་ངོ་བོཉིད་མེད་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་ནས་ཀུང་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་འཕགས་མཐའ་དག་གདོན་པར་དམ་བཅས་ནས། སྒྱུ་མ་མཁན་བཞིན་དུ་ཟློ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མ་གྱུར་པས་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡོངས་སུ་སྤྱད་པ་དེ་དག་ནི་བཞིན་གཤེགས་པའི་གོ་འཕང་བརྙེས་ནས་འཁོར་བ་ན་འཕྲིན་བ་མ་ལུས་པ་ལ་ཞན་པ་དང་བདེ་བའི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་སྤྲུན་ཅིང་བཞུགས་སོ། །

彼等雖悟眾生無自性，然以大悲力，發願拔濟一切眾生，如同魔幻師心無顛倒故，廣行圓滿福德資糧及智慧資糧。彼等證得如來果位，住於輪迴，正行利樂一切眾生之事。

དེ་དག་ཀྱང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་པ་མཐའ་དག་སྤངས་པས་འཁོར་བར་ཡང་མི་ལྷུང་ལ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ལྟ་བས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་ཚད་མེད་པ་བསགས་པའི་དབང་གིས་ན་སྤྱད་ནན་ལས་འདས་པར་ཡང་མི་ལྷུང་ངོ། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེ་བར་འཚོ་བར་ཡང་འགྱུར་རོ། །

彼等以智慧資糧之力，摒棄一切煩惱故，不墮於輪迴。觀一切眾生，修行廣大無量之福德資糧故，亦不墮於涅槃，住於一切眾生之近前。

དེ་ལྟ་བས་ན་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་བསྒྲུབ་པར་འདོད་པ་མི་གནས་པའི་སྤྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་དག་གིས་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྤྲུབ་པ་ལ་དུས་ཐམས་ཅད་ནོན་པར་བརྩོན་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམ་མོ། །དེ་སྐད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བའི་མདོ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་མཐའ་དག་སྤོང་བར་འགྱུར་བ་ལགས་སོ། །བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཚེ་བར་འཚོ་བར་འགྱུར་བ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ལྟ་ལགས་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ལ་བརྩོན་པར་བགྱིའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །

འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྤྱི་བ་འབྱུང་བའི་མདོ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། གང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་འབྱུང་བ་དེ་ནི་རྒྱ་གཅིག་ལུ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།

ཀྱེ་རྒྱལ་བའི་སྲས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ནི་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པའི་རྒྱུ་ཚད་མེད་པ་འབྱམ་ཐུག་བཅུས་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་སྟེ། བཅུ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཚད་མེད་པས་མི་ངོམས་པ་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པའི་རྒྱུ་དང་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱས་པར་འབྱུང་ངོ། །

《聖如來本生經》亦云：「諸如來生，非唯依一因。何以故？佛子！諸如來由無量十十萬正因所成就。云何十也？如是，現行無量福德和智慧二資糧等。」

འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་གྲགས་པས་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཀྱེ་ཁྱོགས་པོ་དག་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་ནི་བསོད་ནམས་བརྒྱ་ལས་ངེས་པར་སྐྱེས་པའོ། །དེགེ་བའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་ངེས་པར་སྐྱེས་པའོ། །དེགེ་བའི་ལས་ཚད་མེད་པ་ལས་ངེས་པར་སྐྱེས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་ངོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་དལ་གྱིས་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་བཞིག་སྟེ། ཕྱོགས་བཅུ་ན་འཕྲོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་བཅ་ལ་ནས་དེ་དག་ལ་མཆོད་པ་དང་བསྟོད་པ་བྱས་ལ། འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྨོན་ལམ་ཆེན་པོ་གདབ་པོ། །

《維摩詰經》云：「諸世友！如來之身定生於百門福德資糧，定生於一切善法，定生於無量善業。」如是，緩緩解跏趺坐，頂禮安位十方之一切佛菩薩眾，供養讚頌彼等已，念誦《普賢行願品》等廣願文。

དེ་ནས་སྟོང་པ་ཉིད་དང་སྙིང་རྗེའི་སྙིང་པོ་ཅན་ཟབ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྔོས་པའི་སྨོན་པ་ལ་སོགས་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་སྣུབ་པ་ལ་མངོན་པར་བརྩེན་པར་བྱའོ། །གང་ཞེག་སེམས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པས་བསྐྱེད་པའི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་སེམས་ཅན་རྣམས་མཐོ་རིས་ལ་སོགས་པའི་འབྲས་བུ་སྣོང་ཞིང་འཁོར་བ་

ན་འཁོར་དོ། །གང་དག་ཅི་ཡང་མི་སེམས་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པ་དེ་དག་ནི་འཁོར་བ་ལས་
ཡོངས་སུ་ཐར་བར་འགྱུར་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཅི་ཡང་མི་བསམ་མོ། །སྨྱིན་པ་ལ་སོགས་
པ་དག་ལ་སྦྱིན་པར་ཡང་མི་བྱའོ། །སྨྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་པ་ནི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་
དུ་མངོན་ནས་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཤིང་དེ་སྐད་ཅང་སྨྲ་བ་དེས་ནི་ཐེག་
པ་ཆེན་པོ་མཐའ་དག་སྤངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་ཡིན་པས་དེ་སྤངས་ན་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །
復次，為迴向空性及大悲心要所攝之無上菩提，當勤修布施等福德資糧。彼由於妄想故，起善不善業增上故，令一切有情眾生受善趣等果位而流轉生死。若彼等全不思惟，全不造作，則能解脫生死。如是故，凡事全不思惟，亦不行布施等善業。當知布施等善行，唯為愚夫宣說。此等說法摒棄一切大乘，一切大乘佛法之根本即是大乘故，若其被摒棄，則摒棄一切佛法。

འདི་ལྟར་ཅི་ཡང་མི་བསམ་མོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་ཡང་དག་པར་སོར་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་
ཀྱི་ཤེས་རབ་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་ཡང་དག་པར་སོ་
སོར་རྟོག་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྤངས་ན་རྩ་བ་བཅད་པའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་
ཤེས་རབ་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །སྨྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དག་བ་སྤྱད་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་
སྨྲས་པས་ཀྱང་སྨྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐབས་ཤེན་ཏུ་ཟུར་ཕྱིན་པར་སྤངས་པ་ཡིན་ནོ། །
མདོར་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའོ། །དེ་སྐད་འཕགས་པ་གཡ་
མགོའི་དེ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ནི་མདོར་
བསྡུ་ན་གཉིས་ཏེ། གཉིས་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཐབས་དང་། ཤེས་རབ་བོ་ཞེའོ། །

宣說「不行布施等善業」者，亦將布施等方便拋擲一側。總之，方便智慧即是大乘。如《伽耶山頂經》云：「諸菩薩之道有二，云何二？謂方便及智慧。」

འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་འདི་གཉིས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་འབྱུང་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྤོང་བ་ནི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ཆེན་པོ་བྱས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྤོང་བ། ཐོས་པ་ཉུང་བ། བདག་གི་ལྟ་བ་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ། སྐྱེ་བོ་མཁས་པ་ལ་བསྟེན་བཀུར་མ་བྱས་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་ཚུལ་མ་རྟོགས་པ། བདག་ཉིད་བར་བྱས་ནས་གཞན་ཡང་ཉིད་བར་བྱེད་པ་རིགས་པ་དང་ལུང་དང་འགལ་བའི་དུག་གིས་བཏབ་པའི་ཚིགས་ནི་མཁས་པ་བདག་ལ་ལེགས་སུ་འདོད་པས་ཟས་དུག་ཅན་བཞིན་དུ་རྒྱང་རིང་དུ་ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱའོ། །

《佛說如來不思議秘密大乘經》中亦云：「方便及智慧二道，攝一切菩薩之道。」是故，摒棄大乘者，行大業障也。如是故，捨棄大乘者、少聞法者、視己見為殊勝之見者、對智者不敬者、未悟如來之言者、毀人毀己言行者、與教證相違而如塗有毒害的論說等，猶如有毒之食物，應被賢者們拋之九霄。

དེ་ལྟར་དེས་ཡང་དག་པར་རོ་རོང་ཀྱི་པ་སྤངས་ནས་ཚོགས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་དག་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་དམ་པ་ཁོ་ན་ཡང་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་དག་པར་རོ་རོང་ཀྱི་པ་མེད་པར་རྟོལ་འབྱོར་པས་ཐབས་གང་གིས་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་ཅིང་གོམས་པའི་སེམས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཉིད་ལ་རྣམ་པར་གཞག་པར་བྱ། གལ་ཏེ་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་དབྱེ་བ་མེད་

པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པས་འཇུག་གོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་མེད་པར་ནི་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་མི་དྲན་པར་བྱ་བ་དང་། ཡིད་ལ་མི་བྱ་བར་བྱེད་མི་ནུས་སོ། །གལ་ཏེ་བདག་གིས་ཚོས་འདི་དག་དྲན་པར་མི་བྱའོ། །ཡིད་ལ་མི་བྱའོ་སྙམ་དུ་དེ་ལྟར་བསྒོམ་ཞིང་དེ་དག་ལ་དྲན་པ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པ་བསྒོམ་པ་ནི་དེའི་ཚེ་དེས་དེ་དག་ཤིན་ཏུ་དན་པ་དང་། ཤིན་ཏུ་ཡིད་ལ་བྱས་པར་འགྱུར་རོ། །

如是，彼若捨棄妙觀察智，則捨棄了擇法覺支的正菩提覺支。若無妙觀察智，瑜伽師以何方便，將無始以來執著於色法等之心識安住於無分別？若言：於一切法無任何憶念、心無所思，能趣入正法門。此不符正理。若無妙觀察，則將無法曾經體驗之諸法安住於無憶念、不作意的狀態。若言：此等法我不憶念，心不作意，如是觀修。此「不憶念、不作意」，即是極為憶念、極為作意也。

ཅི་སྟེ་དྲན་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པ་ཙམ་ལ་དགྱེས་པ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པ་སྐད་དུ་བྱ་ན། དེའི་ཚེ་དེ་གཉིས་ཆས་པ་གང་གིས་མེད་པར་འགྱུར་བ་དེ་ཉིད་དཔྱད་དགོས་ཏེ། མེད་པ་ནི་རྒྱུ་དུད་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། གང་གིས་མཚན་མ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པ་ལས་ཆོས་བར་མི་རྟོག་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། དེ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་ཆོས་བར་མི་རྟོག་པར་འགྱུར་དུ་ཟིན་ན་ནི་བརྒྱལ་བ་ཡང་དྲན་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པས་ཆོས་བར་མི་རྟོག་པ་ཉིད་དུ་འདྲུག་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་མེད་པར་ཆོས་པ་གཞན་གྱིས་དྲན་པ་མེད་ཅིང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པར་བྱ་བའི་ཐབས་གཞན་མེད་དོ། །

若僅將「不憶念、不作意」的念想，視為無念、無思，應伺察何能使二者變為無。無本身不能成為因，又何能使無

相、無思變為無分別妄想。若此為無分別，那麼，昏迷時亦無憶念，心不作意故，能趣入無分別智也。除妙觀察智外，別無能趣入真實無念、無思之途徑。

དྲན་པ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པར་གྱུར་ཏུ་ཟིན་ཀྱང་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་མེད་ན་ཚེས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོཉིད་མེད་པ་ལ་འཇུག་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། ཚེས་རྣམས་ངོ་བོཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པར་གནས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏུ་ཟིན་ཀྱང་སོ་སོར་རྟོག་པ་དེ་མེད་ན་དེ་དག་གིས་སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པ་མེད་པས་ནི་སྒྲིབ་པ་སྟོང་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་གྱུར་ཏུ་ཟིན་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དུས་ཐམས་ཅད་ཏུ་རང་ཐར་པར་འགྱུར་རོ། །

雖已觀修無念、無思，然若無妙觀察，何能通達諸法無自性？諸法雖住於無自性中，然若無妙觀察，彼等又無法明悟性空矣。未悟性空故，不能斷滅障蔽。若是，那麼，一切時中一切皆能自得解脫！

ཡང་རྣལ་འབྱོར་པ་དེ་གལ་ཏེ་ཚེས་ཐམས་ཅད་ལ་དྲན་པ་ཉམས་པའམ། རྨོངས་པས་དྲན་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མི་འཇུག་ན་དེའི་ཚེ་ཤེས་བྱ་རྨོངས་པ་ཡིན་པས་དེ་རྣལ་འབྱོར་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་མེད་པར་དེ་ལ་དྲན་པ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པ་གོམས་པར་བྱས་པས་ལྷན་པ་ཉིད་གོམས་པར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་རྒྱང་རིང་དུ་བསྲིངས་པར་འགྱུར་རོ། །

若彼瑜伽行者對一切法的記憶衰弱，或盲目地憶念，或心不作意，彼時實為迷妄故，豈能成為瑜伽師？若無妙觀察而修習無憶念、心不作意等，實則修習愚鈍也。是故，此已遠離正智之光。

ཅི་སྟེ་དེ་དྲན་པ་ཉམས་པ་ཡང་མ་ཡིན། བློན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ན་ནི་དེའི་ཚེ་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་མེད་པར་རི་བྲང་དྲན་པ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པར་བྱེད་ཀྱས་པར་འགྱུར། དྲན་བཞིན་དུ་ཡང་མི་དྲན། མཐོང་བཞིན་དུ་ཡང་མི་མཐོང་ངོ་ཞེས་བྱར་མི་རུང་ངོ་། །དྲན་པ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པ་གོམས་པར་བྱས་ན་རི་ལྟར་སྒོམ་གྱི་གནས་རེས་སུ་དྲན་པ་ལ་སོགས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ལ་སོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། འགལ་བའི་ཕྱིར་དོ་བ་དང་འགལ་བ་དྲང་བ་བསྟེན་པའི་ཚེ་དོ་བ་རེག་པའི་ཚོར་བ་མི་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །

若言：此既非記憶衰弱，又非愚夫之見。彼時，亦無妙觀察，豈能獲證無念、無思？實憶念者，不可謂無念；實眼見者，亦不可謂未見。若修習此無念、無思，何能隨念宿住？又何能成為佛法？譬如冷與熱相違故，觸到冷風時，不會產生熱感。

ཡང་རྣལ་འབྱོར་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་པ་ལ་གལ་ཏེ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡོད་ན་དེའི་ཚེ་དེས་གདོན་མི་ཟ་བར་ཅི་ཞིག་ལ་དམིགས་དགོས་ཏེ། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི་བློ་བུང་ངུ་དམིགས་པ་མེད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཅི་སྟེ་མེད་ན་ནི་དེའི་ཚེ་ཇི་ལྟར་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོའི་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར། གཉེན་པོ་གང་གིས་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བར་འགྱུར། བསམ་གཏན་བཞི་པ་མ་ཐོབ་པའི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བའི་སེམས་ཀྱི་འགོག་པར་འགྱུར་མི་སྲིད་དོ། །

瑜伽行者於三摩地平等住時，若有心識，彼時定有所緣，凡夫之識不可突變為無所緣。若無（識），彼時何能明悟一切法皆無自性？何能斷除煩惱？尚無證得四禪定之凡夫之心，不可斷滅矣。

དེ་ལྟ་བས་ན་དམ་བའི་ཚོས་ལ་དྲན་པ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པ་འབྱུང་བ་དེ་ཡང་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་སྟོན་དུ་འཛོག་ཡིན་པར་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། གང་གི་ཕྱིར་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ཉིད་ཀྱིས་དྲན་པ་མེད་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་མེད་པར་བྱེད་ཀྱས་ཀྱི་གཞན་དུ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་རྣལ་འབྱོར་པ་གང་གི་ཚེ་ཡང་དག་པའི་ཤེས་བཞིགས་ན་དོན་དམ་པར་ན་དུས་གསུམ་དུ་ཚོས་སྐྱེས་པ་གང་ཡང་མ་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་ཇི་ལྟར་ན་དྲན་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པར་བྱ། དོན་དམ་པར་ན་དུས་གསུམ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྐྱོང་བ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་དྲན་པར་བྱ། ཡིད་ལ་བྱེད་པར་བྱ།

如是故，修習無憶念、無思惟者，應先修妙觀察。唯有妙觀察智，方能趣入無念、無思，別無他者。如是，瑜伽師以正智觀察，能見勝義上一切法於三時中皆無生。彼時，彼當如是憶念、作意，勝義中本無三時故，無有任何體驗之處。彼應如是憶念、作意。

དེའི་ཕྱིར་དེ་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཞི་བར་ཞེ་བས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་ཞུགས་པས་སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་རྟོགས་པས་ལྟ་བ་ངན་པའི་དྲ་བ་མཐའ་དག་སྤངས་པར་འགྱུར་རོ། །ཐབས་དང་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་བསྟེན་པས་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལ་ཡང་དག་པར་མཁས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་སྤྲིན་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་མེད་ན་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བར་ཡང་མི་འགྱུར། ཅིན་མོངས་པའི་སྤྲིན་པ་སྤོང་བར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །

是故，彼止息一切戲論故，已趣入無分別智。趣入彼故，能明悟性空。明悟彼故，能斷滅一切邪見之網。依具方便之智故，善知世俗及勝義二諦。如是故，證得無障智慧故，亦能現證佛之一切法。如是故，若無妙觀察智，則既不能

證得正智，又不能斷除煩惱障。

འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་རྣམ་པར་རོལ་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། བྱ་མོ་རྡེ་ལྷང་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གཡུལ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཡིན། གསོལ་བ། འཇམ་དཔལ་རྣམ་པར་བརྒྱས་ན་ཚོས་ཐམས་ཅད་མི་དམིགས་པ་གང་ལགས་པའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ་།། དེ་ལྟ་བས་ན་རྣལ་འབྱོར་པས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མིག་ཟུ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོན་གྱིས་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་རྣམས་ཐམ་པར་བྱ་སྟེ། འཇིགས་པ་མེད་པར་གནས་པའི་ཕྱིར་མི་སྣང་མ་བཞིན་དུ་མིག་འཇུམས་པར་མི་བྱའོ། །

如《聖文殊遊戲經》云：「文殊師利言：菩薩於諍論中云何能勝？女言：菩薩於一切法無所分別亦無所得，是名為勝。」如是故，瑜伽師睜開慧眼，並持智慧之劍，當擊碎諸煩惱之敵。以無畏安住故，而非像懦夫一樣眨眼。

འཕགས་པ་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། གལ་ཏེ་ཚོས་ལ་བདག་མེད་སོ་སོར་རྟོག །སོ་སོར་དེ་བརྟགས་གལ་ཏེ་བསྒོམ་པ་ནི། །དེ་ཉིད་སྡུ་དན་འདས་ཐོབ་འབྲས་བུའི་རྒྱུ། །རྒྱུ་གཞན་གང་ཡིན་དེས་ནི་ཞི་མེ་འགྱུར། །ཞེས་འབྱུང་ངོ། །མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ལས་ཀྱང་འབྱུང་སྟེ། བདག་ལྟག་མཐོང་གི་སྟོང་བ་ལ་ཞུགས་པར་གནས་ཀྱང་གཞན་དག་ལྟག་མཐོང་གི་སྟོང་བ་ལ་མི་འདྲུག་ན་བདུད་ཀྱི་ལས་སོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །ལྟག་མཐོང་ནི་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ངོ་བོཉིད་ཡིན་པར་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྟིན་དང་། དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། །

《月燈三昧經》亦云：「若修彼無我，於中生欣樂。是涅槃樂因，非感世間法。」《經集》亦云：「我雖修習毗缽舍那而住，然若他者非入毗缽舍那之行，則是魔事。」《聖解深密經》及《聖寶雲經》等經亦云：「毗缽舍那即是妙觀察正智之性。」

འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་སྤྲིན་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་པ། ལྷག་མཐོང་གིས་བརྟགས་ནས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་རྟོགས་པ་ནི་མཚན་མ་མེད་པ་ལ་འཇུག་པའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ལས་ཀྱང་། ཆོས་བོས་ཆེན་པོ་གང་གི་ཕྱིར་བློས་བརྟགས་ན་རང་དང་སྤྱི་ཡི་མཚན་མི་རྟོགས་ཏེ། དེས་ན་ཚོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །གལ་ཏེ་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ལ་མི་བྱ་ན། དེ་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་མདོ་སྡེ་དང་དེ་དག་ལ་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་རྣམ་པ་དུ་མ་བཀའ་སྩལ་པ་དེ་དང་ཡང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་བདག་ནི་ཤེས་རབ་ཆུང་ངུ། བརྩོན་འགྲུས་ཆུང་ངུ་སྟེ། མང་དུ་ཐོས་པ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་མི་ནུས་སོ་ཞེས་དེ་སྐད་བྱ་བའི་དོགས་ཀྱི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་མང་དུ་ཐོས་པ་བསྟན་པས་བའི་ཕྱིར་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་དེ་སྤང་བར་ནི་མི་རིགས་སོ། །ཚངས་པས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། གང་དག་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཚོས་རྣམས་ལ་སེམས་ཞུགས་པ་དེ་དག་ནི་ཆུ་ལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ། །

《聖寶雲經》亦云：「以毗缽舍那伺察，通達無自性，即入無相。」《聖楞伽經》云：「大慧！以智伺察，自相及共相不可得。是故，一切法無自性。」若不入妙觀察，世尊於諸經中宣說諸妙觀察故，與彼相違。如是故，我等小智慧、小精進、不求多聞亦可，然世尊讚頌多聞故，於一切時不捨棄彼。《梵天所問經》亦云：「以心伺察不可思議之諸法，不如理矣。」

དེ་ལ་གང་དག་དོན་དམ་པར་མ་སྐྱེས་པའི་ཚོས་རྣམས་ལ་སྐྱེ་བར་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ཏེ། ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་དེ་དག་ལ་མི་རྟག་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་བྱི་ཚུལ་དུ་སེམས་པར་བྱེད་པ་དེ་དག་ནི་སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་སྐྱེ་འདེབས་པའི་མཐའ་དེ་དག་ལ་སེམས་པ་འཇུག་པས་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་པའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་བཀའ་སྩལ་

གྱི། ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་དེ་དག་ག་པར་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་མདོ་སྡེ་ཀུན་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་སྐད་ཚངས་པས་ཞུས་པ་དེ་ཉིད་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་གསོལ་བ། གང་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་སེམས་ཀྱིས་སེམས་ཀྱང་དེར་མ་སྨྲས་མ་ཉམས་ན་དེའི་སྐད་དུ་དེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ལས་ཇི་ལྟར་ན་བཙོན་འགྱས་དང་ལྡན་པ་ལགས། བཀའ་སྩལ་པ། གང་གི་ཚེ་ཐམས་ཅད་མཉེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་བརྟགས་ནས་མ་དམིགས་པའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

於彼，勝義上未生之諸法，圓滿伺察。如同聲聞等，觀察彼等為無常、苦漏，彼等即入增益及損謗之際故，不符正理。為破此見故，諸經中云：「妙觀察不能破也。」《梵天請問經》云：「諸菩薩摩訶薩曰：於諸法雖以心思惟，但於彼不言、不衰，為彼云菩薩摩訶薩。」此經亦云：「云何具精進者？」答曰：「若時，伺察一切智為無所緣者。」

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཚོས་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པ་དེ་དག་ནི་ཟློ་གོས་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ལས་དེ་དག་ནི་ཚོས་རྣམས་ལ་སྒྱུ་མ་དང་སྨིག་རྒྱུ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་གང་དང་གང་དུ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚིག་ཐོས་ན་དེ་དང་དེར་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ཙམ་ཁོ་ནས་དེ་ཁོ་ན་རྟོགས་པར་གང་དག་གི་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་དག་པའི་ཕྱིར་ཚོས་རྣམས་སོ་སོ་རང་གིས་རིག་པར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་བསྟན་པར་བྱེད་དོ། །

此經亦云：「如理伺察諸法，彼等具慧。」又云：「彼等觀諸法猶如幻化、陽焰等，分別觀察。」如是，若於任何處聽聞無可思議等詞語，唯以聽聞、思惟彼等而想知道真實義者具傲慢，為破除其傲慢，開示諸法分別明悟。

ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་སེམས་པ་ཡང་དགག་པར་བྱེད་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའི། ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་དེ་དགག་པར་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་དེགས་པ་དང་ལྡང་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྨར་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །ཡང་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ལས་བྱང་བའི་ཤེས་རྟོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་བསྒོམ་པ་ལས་བྱང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྒོམ་པར་བྱའི། གཞན་དུ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྟ་དཀྱུས་ཀྱི་ས་བསྟན་ནས་རྒྱུག་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་བརྟག་པར་བྱའོ། །

當知非如理之心也應被破除，而不應破除妙觀察。若非如是，即與諸多教理相違。以聞思智所悟之法，被應以修智觀修，而非餘者，猶如控馭烈馬駛入正道。如是故，當知應以妙觀察分別伺察。

དེ་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་དུ་ཟིན་ཀྱང་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་ལས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བར་འགྱུར་བས་ན་ཡེ་ཤེས་དེ་འདོད་པས་དེ་ལ་བརྟེན་པར་བྱའོ། །རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡང་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མེ་བྱང་ནས་ཤིང་གཉིས་བྱད་པ་ལས་མེ་བྱང་བས་ཤིང་དེ་གཉིས་བསྲེགས་པ་བཞིན་དུ་དེ་ཡང་ཕྱིས་དེ་གཉིས་ཀྱི་བསྲེག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །ཡང་དག་པ་ལ་སོགས་པའི་ལས་ཅི་ཡང་མི་བྱའོ་ཞེས་བཅུ་དེ་ནི་སྐད་སྦྱར་བས་ལས་ཟད་ནས་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སྨོན་གནས་ཏེ་ཆོས་ཐའི་སྡུག་བསྔལ་བས་འགྱུར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་ལ་ཁེན་མོངས་པ་ཟད་ནས་གྲོལ་བར་འགྱུར་གྱི། ལས་ཟད་ནས་གྲོལ་བར་འགྱུར་བ་མེད་དོ། །

彼雖是虛妄分別，然其為如理作意的自性故，彼中能生無分別智。是故，欲得彼智慧者，當知應依止彼。若生無分別智，猶如兩鑽木摩擦取火後，焚燒彼二木，彼後二者能焚燒等，於《寶積經》中云之。

若言：不行善業等一切業，盡業者能解脫。此見與外道之見地無二。佛之經典中，只說盡煩惱而解脫，而未說盡諸業而解脫。

ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་བསགས་པའི་ལས་ཟད་པར་བྱ་མི་ནུས་ཏེ། དེ་ནི་མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ངན་སོང་ལ་སོགས་པ་ཡང་དེའི་འབྲས་བུ་ལ་སྦྱོང་བའི་ཚེ་ལས་གཞན་དག་ཀྱང་འབྱུང་སྟེ། ཉོན་མོངས་པ་མེད་པར་མ་བྱུང་ཀེ་དེ་རྒྱུང་གནས་ན་ལས་དགག་པར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་མར་མེ་འགགས་ན་དེའི་འོད་མི་འགག་པ་བཞིན་ནོ། །ལྟག་མཐོང་ལ་སྐྱུར་པ་འདེབས་པ་དེའི་ཉོན་མོངས་པ་ཟད་པར་འབྱུང་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་སྔར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །ཅི་སྟེ་ཉོན་མོངས་པ་ཟད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ལྟག་མཐོང་ལ་བརྟེན་པར་བྱའོ་སྟེ་ཞེས་པ་ནི་ཅི་ཉོན་མོངས་པ་ཟད་པ་ཉིད་ཀྱིས་གོལ་བར་འགྱུར་སྟེ། ལས་ཟད་པར་བྱ་བའི་ཚིག་དོན་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །

無始以來積累之諸業不能盡滅，因其無量故。惡趣道等，由於彼果，亦能生起餘業，未斷除煩惱故。若彼煩惱之因存在，則不能斷滅諸業故。猶如若火未滅，則不能滅其光。彼誹謗毗缽舍那者，非能滅盡煩惱等，早已宣說。為滅盡煩惱故，依止毗缽舍那者，彼時，能斷盡煩惱而得到解脫。斷滅諸業者，無實義也。

མི་དགེ་བའི་ལས་མི་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ནི་རིགས་ན། དགེ་བ་ཅི་སྟེ་དགག །གལ་ཏེ་འཕོར་བར་བྱེད་པས་དགག་པ་སྐད་དུ་བྱས་ན་ཡང་དེ་ནི་མི་རུང་སྟེ། བདག་ལ་སོགས་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ཀུན་ནས་བསླང་བའི་དགེ་བའི་ལས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་འཕོར་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཀྱི། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལས་སྐྱེང་རྩེ་ཆེན་པོས་ཀུན་ནས་བསླང་བ་བློ་ན་སེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྟོས་པ་ཡང་འཕོར་བར་བྱེད་

པ་མ་ཡིན་ནོ། །

若言：不作惡業者，若符正理。為何破除善業？若言：彼能使人墮於輪迴故，則應破除。彼亦不符正理。我等因顛倒心所生起之行善者，墮於輪迴。諸菩薩生起大悲心而迴向阿耨多羅三藐三菩提者，不墮於輪迴。

དེ་སྐད་འཕགས་པ་ས་བཅུ་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་དེ་དག་ཉིད་བསྟོད་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་སྨྱང་བ་བྱས་པའི་བྱེ་བྲག་གིས་ནི་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། སངས་རྒྱས་ཉིད་སྐྱབས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པ་ལས་ཀྱང་། ཆུ་གླུང་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་ཞུགས་པའི་ཚུའི་ཕྱུང་པོ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་སྐོ་སྣ་ཚོགས་ནས་དགེ་བ་བསགས་པ་ཡང་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་ངོ་གཅིག་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ངོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

《佛說十地經》亦云:「行十善業者,彼等迴向於正清淨故，分別能成就聲聞、緣覺、菩薩及佛陀等」。《寶積經》亦云：「譬如諸方流水，入大海已皆為一味。菩薩亦爾，以種種門集諸善根，迴向阿耨多羅三藐三菩提皆為一味。」

སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱི་སྐུ་དང་། ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། འོད་དང་། འཕོར་དང་། ལོངས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཉིད་ཡིན་པར་མདོ་སྡེ་དེ་དང་དེ་དག་ཏུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ་དེ་དང་ཡང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །དགེ་བ་སྤྱོད་པ་བཀག་པས་ནི་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྡོམ་པ་ལ་སོགས་པ་ཡང་བཀག་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེའི་མཚོ་བོ་དང་ཁ་སྦྱོགས་པ་དང་ཚོས་གོས་དུར་

སྐྱེག་བཅང་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་དོན་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་བའི་ལས་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་ལ་མི་ཟོག་པར་གྱུར་ན་འཕོང་བ་ལ་མི་ཟོག་པ་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱ་བ་ལ་མི་ཟོག་པ་ཀུན་ཏུ་བསྟེན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱང་རྒྱང་བསྲིངས་པར་འགྱུར་རོ། །

諸佛及菩薩之色身、嚴淨佛土、光明、隨眾及大富自在等，皆是修行布施等福德資糧之果位，於諸佛經中由世尊說已。與彼等相違。若駁斥行善，也就駁斥了別解脫戒等。是故，剃髮、剃鬚，以及身著袈裟等也無實義。若不喜修習善業，就不喜以悲心流轉輪迴，亦不喜行眾生之事。是故，彼遠離菩提矣。

འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱ་བ་ཉིན་ཏུ་མི་ཟོག་པ་དང་། འདུ་བྱེད་པ་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་ལ་ཉིན་ཏུ་མི་ཟོག་པ་ནི་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་དམ་བསྒྲགས་ཏེ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །འཕགས་པ་ཁེ་བ་འཕོར་གྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། འཕོར་བ་ལ་མི་ཟོག་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འཆལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་མཆོག་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྒྲགས་ཏོ། །འཕོར་བ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

《解深密經》亦云：「我終不說一向棄背利益眾生事者。一向棄背發起諸行所作者。當坐道場能得阿耨多羅三藐三菩提。」《優婆離請問經》亦云：「不行輪迴之事者，即是諸菩薩犯戒之極。攝持輪迴者，即是殊勝菩薩戒。」

འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་བཀའ་སྩལ་པ་ལས་ཀྱང་ཐབས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་འཕོར་བར་འགྲོ་བ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཐབ་པའོ། །ཐབས་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་

རབ་ནི་འཆིང་བའོ། །ཐེག་རབ་དང་བྲལ་བའི་ཐབས་ཀྱང་འཆིང་བའོ། །ཐེག་རབ་དང་བཅས་པའི་ཐབས་ནི་ཐར་པའོ། །ཐབས་དང་བཅས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱང་ཐར་པའི་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ།། །།

《維摩詰經》亦云：「以方便生是菩薩解，又無方便慧縛。有方便慧解，無慧方便縛。有慧方便解，無方便慧縛。」

འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ལས་ཀྱང་། འཁོར་བར་ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་བདུད་ཀྱི་ལས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །མདོ་ཀུན་ལས་བཀུས་པ་ལས་ཀྱང་འདུས་མ་བྱས་པ་ལ་ཡང་སོ་སོར་རྟོག་ལ། འདུས་བྱས་ཀྱི་དགེ་བས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བའི་བདུད་ཀྱི་ལས་སོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ་ཡང་རབ་ཏུ་ཞེས་ལ་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ལམ་ཡང་ཡོངས་སུ་མི་ཚོལ་བའི་བདུད་ཀྱི་ལས་སོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །

《聖虛空藏經》亦云：「厭倦生死是為魔業。」《經集》亦云：「但觀無為於有為善根而生懈倦，是菩薩魔事。.....雖知菩薩道，而不求修波羅蜜多道，是菩薩魔事。」

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། སྦྱིན་པ་ལ་སེམས་མངོན་པར་ཞེན་པ་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བར་ལ་སེམས་མངོན་པར་ཞེན་པ་ནི་བདུད་ཀྱི་ལས་སོ་ཞེས་བཤད་པ་དེ་ལ་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་བསྟེན་པ་དགག་པ་ནི་མ་ཡིན་གྱི། ངར་འཛིན་པ་དང་། ང་ཡིར་འཛིན་པ་ལ་སེམས་མངོན་པར་ཞེན་པ། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་ལ་སེམས་མངོན་པར་ཞེན་པ། དམིགས་པ་ཅན་གྱི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དགག་པ་སྟེ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པས་ཀུན་ནས་བསླད་བའི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་དག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ་བདུད་ཀྱི་ལས་སོ་ཞེས་བཤད་དོ། །

此經亦雖云：「從貪著於布施等到貪著於般若，皆為魔業。」然其意並非駁斥布施等，破除的是由我及謂我等執著，能

取及所取之執著，以及布施中貪求回報等而生起的顛倒執著。由顛倒執著而修持的布施等，非能成為圓滿清淨故，即是魔業。

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་བསམ་གཏན་ཡང་བསྟེན་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་གྱུར་ན་ཐར་པར་ཡང་རྟེ་ལྟར་འགྱུར། དེའི་ཕྱིར་ན་དམིགས་པ་ཅན་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་དག་པ་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་འཕགས་པ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ལས་ཀྱང་། སེམས་ཅན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ལས་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་འདུ་ཤེས་ཅན་གྱི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་བདུད་ཀྱི་ལས་སོ་ཞེས་བཤད་དོ།། །།

若非如是，禪定亦非所依處。若如是，如何得解脫？是故，為求回報而所行之布施等，非能圓滿淨除。

《虛空藏經》云：「於諸有情簡別行施是為魔業。」

ཤུང་པོ་གསུམ་པའི་ཡོངས་སུ་བསྟོ་བ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་པ། གང་བདག་གིས་སྦྱིན་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། བཟོད་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་དང་། བསམ་གཏན་དང་། ཤེས་རབ་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་མ་འཚལ་ནས་དམིགས་པར་ལྟུང་བས་སྦྱིན་པ་ལ་བརྩལ་བ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པས་ཚུལ་ཁྲིམས་སྐྱང་བ་དང་། བདག་དང་གཞན་དུ་འདུ་ཤེས་པས་བཟོད་པ་བསྒོམས་པ་ལ་སོགས་པ་གང་ལགས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་སོ་སོར་བཤགས་པར་བགྱིའོ་ཞེས་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཡང་དམིགས་པ་ཅན་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་བཤད་ཀྱི། དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་བསྟེན་པ་དགག་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་དམིགས་པ་ཅན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པ་འབའ་ཞིག་གི་མ་ཡིན་ན་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་

བྱེ་བག་མེད་པར་དགག་པར་འགྱུར་རོ། །

《迴向三蘊經》中亦云：「我非能將布施、持戒、忍辱、精進、禪定、智慧等於等捨中修行故，精進於貪求回報之布施，視戒律為殊勝而持戒，自他分明而修持忍辱等，皆應懺悔。」 其意是由執著於種種所緣而生起顛倒心故，修持布施等，皆非清淨。而非宣說於一切時中破除布施波羅蜜等。若非如是，若非僅指顛倒所緣等，則將布施等不作分別而一統破除。

ཚངས་པས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། སྤྱོད་པ་རྣམས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡོངས་སུ་རྟོག་པའོ། །ཡོངས་སུ་མི་རྟོག་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་ཉིད་དུ་ཟཝད་ཀྱི། མཚན་མ་མེད་པར་གནས་ཤིང་མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མེད་པར་འཇུག་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནི་ལུང་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་ཙམ་དུ་བསྟན་ཏེ། སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དོན་དམ་པར་ན་མ་སྐྱེས་པར་ཡོངས་སུ་བསྟན་ཀྱི། སྤྱོད་པར་མི་བྱ་བ་ནི་བཀའ་མ་སྩལ་ཏོ། །

《梵天所問經》亦云：「彼等一切行為皆是虛妄分別，無虛妄分別則是菩提。」彼宣說生滅時位之一切行為，如是故，是虛妄分別。住於無相無行之菩薩而言，無分別心即是菩提。非說餘者。宣說勝義上布施等一切無生，而非說不行矣。

དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་མར་མེ་མདོད་ཀྱི་སྡུ་འོགས་སུ་སངས་རྒྱས་གང་དག་ལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བསྟེན་བཀུར་མདོད་པ་དེ་དག་གི་མཚན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བསྐལ་པར་ཡང་

བརྟེད་པར་མི་སྤྱོད་པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་གནས་སྐབས་ན་བཞུགས་པའི་སྤྱོད་པ་ཅིའི་ཕྱིར་དགག་པ་མ་མངྒ། མར་མེ་མཛད་ཀྱིས་ཀྱང་དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དགག་པར་མ་མཛད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། གང་གི་ཚེ་ས་བརྒྱད་པ་ལ་གནས་ཤིང་ཞི་མཚན་མ་མེད་པ་ལ་གནས་པ་དེ་གཟིགས་ནས་དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལྷང་བསྟན་ཏེ། དེ་ན་དེའི་སྤྱོད་པ་བཀག་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

若非如是，燃燈佛以前，世尊所侍從之諸佛之名，世尊於一劫也難以數計，彼等佛何不駁斥世尊住於菩薩時期的諸善行？燃燈佛也未破除世尊之諸善行。爾時，燃燈佛觀看（世尊）住於八地、寂滅戲論、住於無相，並開示教言，是故，未破其善行。

ས་བརྒྱད་པ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་མཚན་མ་མེད་པར་གནས་པ་མཆོག་དེ་ནི་དག་དེ་ཉིད་དུ་ཡོངས་སུ་སྨྱངས་ལས་འདས་པར་འགྱུར་དུ་འོང་ངོ་ཞེས་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་དགག་པ་མངྒ་དོ། །གལ་ཏེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སྤྱོད་པ་དེ་མི་བྱ་བར་གྱུར་ན་དེ་སྔ་བཏོད་པ་ཐམས་ཅད་དང་ཡང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཡང་ཚངས་པས་ཞུས་པ་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ། སྦྱིན་པ་ཡང་སྦྱིན་ལ་དེའི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་ལ་ཡང་མི་རེ་ལ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱང་བསྲུང་བ་དེ་ཡང་སྐྱོ་འདོགས་པས་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་ངོ་། །

若諸菩薩住於八地，唯住於無相者，即將墮於寂靜涅槃，於《十地經》等中亦駁斥之。

若於一切時不行善行，即與上述教理相違。《梵天所問經》亦云：「布施不求任何回報，持戒亦非誹謗。

ཚངས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཚོས་བཞིད་དང་ལྡན་པ་རྣམས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་

ལས་བྱིར་མི་ལྡོག་པ་ཡིན་ནོ། །བཞི་པོ་དེ་དག་གང་ཞེ་ན། འཕོངས་བ་དང་ལས་ཀྱི་མེད་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་དང་ལྡན་པ་ལ་རིམ་གྱིས་ཆོད་པ་དང་མཚོད་པ་དང་ཀྱི་མེད་པ་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་བ་ཐམས་ཅད་དང་འགལ་ལོ། །དབང་པོ་རྣལ་པོ་ཁོ་ནས་སྤྱོད་པར་བྱའི། དབང་པོ་རྣོན་པོས་མི་བྱའི་ཞེས་བརྗོད་པར་མི་རུང་སྟེ། འདི་ལྟར་ས་དང་པོ་ནས་བརྩང་སྟེ་ས་བཅུ་པའི་བར་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་སྨྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱོད་པ་རྣམས་འབྱུང་ཞིང་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་ཏུ་མི་སྤྱོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

大梵！諸菩薩具四法故，不會從佛法退轉。何謂四法？即無數時劫住於輪迴，對無數佛陀侍敬、供養。(若非行善法) 與彼等相違。」

唯有智力愚鈍者行善，天資聰慧者非行矣。言之無理。從初地到十地的諸菩薩，皆行布施等善行，其餘波羅蜜多亦非不行。

སར་ཆུང་པ་རྣམས་དབང་པོ་རྣལ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་མི་རུང་སྟེ། འཕགས་པ་ཉེ་བ་འཁོར་བྱིས་ཞུས་པ་ལས་ཀྱང་། མི་སྐྱེ་བའི་ཚེས་ལ་བཟོད་པ་ལ་གནས་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཏོང་བ་དང་། གཏོང་བ་ཆེན་པོ་དང་། རབ་ཏུ་གཏོང་བ་དག་བྱའི་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །མདོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ལས་ཀྱང་། ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ལ་སོགས་པ་སྐྱབ་པ་དང་ལྡན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རྗེ་འཕྲལ་གྱིས་འགྲོ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་ཏེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རྗེ་འཕྲལ་གྱིས་འགྲོ་བ་ལས་མགྲོགས་པ་ནི་གཞན་མེད་དོ། །ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་དང་། ས་བཅུ་མ་གཏོགས་པར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཤིན་ཏུ་སྡུང་བར་འདུག་པའི་ལམ་གཞན་ནི་མེད་དོ། །དེས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་འདག་པ་བཞིན་དུ་དེམ་གྱིས་འདག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་མདོ་སྡེ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །

入地者皆非愚鈍也。《優婆離請問經》亦云：「於無生法，諸菩薩修忍辱，亦行布施、大布施及極大布施等。」《經集》亦云：「修持六波羅蜜多之諸菩薩，以如來幻術行。」如是稱讚。如來幻術極速，別無餘極速者。除六波羅蜜多及十地外，別無諸菩薩迅速入正果之道。彼如逐漸淨除心續之垢，逐次得清淨。於諸經云之。

འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་དང་། ས་བཅུ་ལ་སོགས་པ་ལས་ཀྱང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་གི་ཚེ་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་གནས་པར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ས་དང་པོར་ཆུད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ས་གོང་མ་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྦྱངས་ནས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ས་ལ་འཇུག་གོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་པ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ས་དང་པ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལས་མ་གཏོགས་པར་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་དུ་ཅིག་ཅར་འཇུག་པའི་སྒོ་གཞན་ནི་མེད་དེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་མདོ་སྡེ་ལ་སོགས་པ་གང་ལས་ཀྱང་བཀའ་མ་སྩལ་ཏོ། །

《聖楞伽經》及《十地經》等云：「得此智已知無境界，了諸地相即入初地。心生歡喜次第漸進，乃至善慧及以法雲。」是故，除悉地及六波羅蜜多外，別無頓入佛城之門。世尊於其他佛經中亦無開示。

གལ་ཏེ་བསམ་ཏན་ཉིད་དུ་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་འདུས་པས་ན་དེ་བསྟེན་པས་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་བསྟེན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་སྨྲེ་ན་ལ་སོགས་པ་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་གཞན་སོ་སོར་བསྟེན་མི་དགོས་པ་སྐད་དུ་བྱ་ན་ཡང་། དེ་མི་རུང་སྟེ་ལྷར་གྱུར་དུ་ཟིན་ན་སངས་རྒྱས་ལ་བ་ལང་གི་ལྷུ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་བྱས་པའི་ནང་དུ་ཡང་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་འདུས་པས་ན་དཀྱིལ་འཁོར་འབའ་ཞིག་བྱེའི། བསམ་གཏན་ལ་སོགས་པ་མི་བྱ་བར་འགྱུར་རོ། །ཉན་ཐོས་འགོག་པའི་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པ་ལ་

ཡང་མཚན་མ་ལ་སོགས་པ་ཀུན་ཏུ་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་ཉན་ཐོས་རྣམས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་བྱེ་བྲག་མེད་པར་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ། །

謂禪定攝六波羅蜜多故，只行禪定，就等於修行一切波羅蜜多，是故，宣說非行布施等六波羅蜜多者。此不符正理。若彼如是，若以牛糞作壇城，其內亦攝，六波羅蜜多故，唯作壇城而不修行禪定等。趣入聲聞之平等捨，亦不生形相等一切故，如是已圓滿六波羅蜜多，諸聲聞及菩薩亦無分別矣。

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་རེ་རེར་ཡང་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐམས་ཅད་འདུས་པར་བཀའ་སྩལ་གྱི། ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་གཅིག་ཁོ་ན་ཞེག་བསྟེན་པར་ནི་མ་གསུངས་སོ། །

諸菩薩於一切處，當行圓滿六波羅蜜多故，世尊宣說每一波羅蜜多皆攝一切波羅蜜多，而非宣說當行唯一波羅蜜多。

དེ་སྐད་འཕགས་པ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། བྱམས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་པ་འདི་ནི་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱིར་ཡིན་ན། དེ་ལ་ཡང་མི་བླུན་པོ་དག་འདི་སྐད་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཁོ་ན་ལ་བསླབ་པར་བྱའི། ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ཞེག་བྱ་ཞེས་ཟེར་ཞེང་། དེ་དག་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་གཞན་དག་ལ་སྐུན་འབྱིན་པར་མེམས་སོ། །མ་ཐམ་པ་འདི་ཇི་སྙམ་དུ་མེམས། ཀ་ཤེའི་ཚུལ་པོང་

སྒྲུབ་པ་གང་ཡིན་པ་དེས། ཤུག་རོན་གྱི་ཕྱིར་རང་གི་ཁ་ཁྲལ་བྱེད་པ་དེ་ཤེས་རབ་འཆལ་པ་ཡིན་ནམ། བྱམས་པས་གསོལ་བ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། བྱམས་པ་ང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱད་པ་སྤྱོད་པ་ན་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག་དང་ལྡན་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་གང་དག་བསགས་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་དེ་དག་གིས་གནོད་པར་བྱང་ཏམ། བྱམས་པས་གསོལ་བ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། མ་ཐམ་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་སྦྱིན་པའི་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས། དེ་བཞིན་དུ་བསྐལ་པ་དྲུག་ཅུར་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་བར་དུ་ཡང་དག་པར་བསྒྲུབས་ནི། དེ་ལ་མི་ཟློན་པོ་དག་འདི་སྐད་ཅེས་ཚུལ་གཅིག་ཁོ་ནས་བྱང་ཆུབ་སྙེ། འདི་ལྟ་སྟེ། སྡོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་ཀྱིས་སོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་དག་ནི་སྤྱོད་པ་ཡོངས་སུ་མ་དག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་ངོ། །

《聖方廣攝諸法經》亦云：「菩薩如是具足修行六波羅蜜，乃能成就無上菩提。彼愚癡人信己自執作如是說，菩薩惟學般若波羅蜜，勿學餘波羅蜜。以般若波羅蜜最殊勝故。作是說者是義不然。何以故？阿逸多！往昔迦尸迦王學菩薩時，捨所愛身頭目髓腦，爾時此王豈無智慧？彌勒白佛言：世尊！誠如聖說實有智慧。佛告阿逸多：我從昔來經無量時，具足修行六波羅蜜。若不具修六波羅蜜，終不得成無上菩提。如是世尊。佛告阿逸多：如汝所說，我曾往昔於六十劫，行檀波羅蜜、尸羅波羅蜜、羼提波羅蜜、毗梨耶波羅蜜、禪那波羅蜜、般若波羅蜜，各六十劫。彼愚癡人妄作是說，唯修一般若波羅蜜得成菩提，無有是處。彼懷空見故作如是不淨說法。」

སྟོང་པ་ཉིད་འབའ་ཞིག་བསྟེན་ན་ཉན་ཐོས་བཞིན་དུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་མཐར་ཕྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ན་ཐབས་དང་བཅས་པའི་ཤེས་རབ་བསྟེན་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞལ་སྔ་ནས་ཀྱི་མདོ་ཀུན་ལས་བཀུས་པ་ལས་བཤད་པ། ཐབས་མཁས་པ་དང་བྲལ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆོས་ཟད་མི་ཉིད་ལ་མངོན་པར་བརྩོན་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་འབྱུང་རོ། །འདིར་ཡང་འཕགས་པ་དྲི་མ་མེད་པར་བཀའ་བསྩལ་པ་ལ་སོགས་པ་ཁྱངས་བསྟན་ཅིང་བཤད་ཀྱི། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞལ་སྔ་ནས་ཀྱི་བཀའ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེཁས་པ་དང་ལུང་དུ་ལྡན་པ་དང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་བཀང་ལ། མཐས་པ་རྣོག་པ་དང་ལྡན་པས་འགྲོ་བ་ཟློག་པོ་གཞན་ཀྱི་ཚོག་བརྟུང་བ་མི་རིགས་སོ། །

若唯修空性理，猶如聲聞，墮於寂靜涅槃之際。彼故，當行具方便之智慧。如是故，龍樹菩薩於《經集》中云：「於離善巧方便之深奧菩薩妙法，當知彼為非精進處。」在此，引《聖維摩詰經》等經典，而非龍樹所說。具智慧的智人，當知非應捨棄具教理之世尊之言而跟隨愚夫之言。

འཕགས་པ་གཙུག་ན་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཀྱང་། སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དགེ་བ་མཐའ་དག་དང་ལྡན་པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་དང་ལྡན་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་བསྒོམ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། སྟོང་པ་ཉིད་འབའ་ཞིག་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ་ཏེ། འོད་སྲུངས་འདི་ལྟ་སྟེ་དེའང་ན། ཆོས་ཐོས་ཟིན་པའི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་དགོས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་ཏུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐབས་མཁས་པ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མངའ་བ་ཐམས་ཅད་བྱའོ་ཞེས་འབྱུང་རོ། །

《聖寶髻經》亦云：「以布施等無量善業為方便，修行極殊勝之性空理。」而非只修空性。《寶積經》亦云：「迦葉！

譬如有大國王，以臣力故能辦國事。菩薩智慧亦復如是，方便力故，皆能成辦一切佛事。」

དེ་བས་ན་སྟོང་པ་ཉིད་འབའ་ཞིག་བསྟེན་ན་སྐྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་དུ་ཥོང་ངོ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འཕགས་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་གསང་བའི་མདོ་ལས། གཅིག་ཏུ་སེམས་དཔའ་སེམས་པར་མེད་པར་མི་བྱའི། ཐབས་ལ་མཁས་པ་ལ་ཡང་བརྟེན་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་མི་ནི་རྒྱུ་ལས་འབར་ཏེ། རྒྱུ་མེད་ན་ཞི་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་དམིགས་པ་ལ་སེམས་འབར་གྱི། དམིགས་པ་མེད་ན་སེམས་ཞི་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལ་ཐབས་ལ་མཁས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་དག་པས་དམིགས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བར་ཡང་ཤེས་ལ་དགེ་བའི་རྩ་བ་ལ་དམིགས་པ་ཡང་ཞི་བར་མི་བྱེད། ཉོན་མོངས་པ་ལ་དམིགས་པ་ཡང་འབྱུང་བར་མི་བྱེད་ལ། ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་དམིགས་པ་ལ་ཡང་འཇོག་པར་བྱེད། སྟོང་པ་ཉིད་དུ་དམིགས་པ་ལ་ཡང་སོ་སོར་རྟོག་ལ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་ཤེས་བྱའི་ཚོགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དག་པས་དམིགས་པ་ལ་དབང་ཐོབ་པོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་ནས།

如是故，若只修性空，則入涅槃寂靜。世尊於《聖如來密經》中云：「心續不置於無所緣中，當知善巧修行方便。」「彼故，善男子！當知如是，如火焰有因而燃，若無因火則滅，有所緣而心續燃，若無所緣心則滅。於彼，具善巧方便之菩薩圓滿證得般若波羅密多故，既明一切所緣本已寂滅，又不寂滅善根所緣。既非生起煩惱所緣，亦非捨棄波羅密多修行。空性之所緣分別觀察，而於一切眾生生起

大悲心。善男子！菩薩具善巧方便而修得般若波羅密多者，能證得自在」等廣說。

ཡང་བཀའ་སྩལ་པ། དེ་ལྟར་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དམིགས་པ་གང་ཅི་ཡང་རུང་། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་མངོན་པར་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་མི་གནས་པ་མེད་དོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་གང་དམིགས་པ་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྔོས་པ་དེ་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་སྟེ། ཚོས་ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྟེས་སུ་སོང་བར་མཐོང་ངོ་། །དེགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ན་གང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་དུ་མི་འགྱུར་བ་དེ་མེད་དོ། །དེགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཡང་དམིགས་པ་གང་ཅི་ཡང་རུང་། བྱང་ཆུབ་ལ་ཕན་འདོགས་པར་གྱུར་པ་མ་ཡིན་པར་མཐོང་བ་མེད་དོ་ཞེས་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་ངོ། །

又云：「此如是等或有所緣，而諸菩薩無有不於一切智智現前法門中住。又諸菩薩於一切所緣法中，皆悉迴向菩提，此即是名菩薩善巧方便覺了一切法通達觀察。寂慧！譬如所有三千大千世界世界一切大地隨諸所生，無有不是一切眾生受用之所。彼諸菩薩亦復如是，所有一切所緣境界，無有不是善巧方便。菩薩共所受用菩提道分，無不成熟菩提道法。」等廣說。

དེ་བཞིན་དུ་མདོ་སྡེ་མཐའ་ཡས་པ་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚུལ་སྒྲུབ་པ་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ་བདག་ཉིད་སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ལ་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་མི་ནུས་སུ་ཟིན་ཀྱང་། གཞན་དག་ལ་དེ་སྐད་དུ་བསྟན་པ་ནི་མི་དེགས་སོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་བདག་དང་གཞན་ལ་འཁྲུ་བ་བྱས་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་

ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཅི་ནས་ཀྱང་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་བརྟག་པར་བྱ་ཞིང་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་མཐའ་དག་བསྒྲུབ་པར་བྱ་ཞེས་རིགས་པ་དང་ལུང་གིས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

如是，諸多佛經中亦開示諸菩薩當行智慧及方便。雖自己不能精進於布施等福德資糧，然不可向他人如此開示。如是行，即損人害己也。似此，菩薩無論如何也以妙觀察伺察，並修行布施等一切福德資糧，以教理開示。

དེའི་ཕྱིར་རྟོག་པ་དང་ལྡན་པས་ཐོས་པ་ཉུང་བ་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཚིག་དྲུག་བཞིན་དུ་སྤང་ལ། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་བོ་མཁས་པའི་ཚིག་བདུད་རྩིའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པས་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་ལ་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་ནས། སྨྲ་མ་མཁན་བཞིན་དུ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མ་གྱུར་པས་བློ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྟོས་པའི་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་དགེ་བའི་སྤྱོད་པ་མཐའ་དག་དང་། འཕྲོ་བ་མ་ལུས་པ་གདོན་པ་ལ་མངོན་པར་བརྩོན་པར་བྱ་སྟེ།

彼故，具妙觀察之智者，當知少聞而傲慢者之所言，如同劇毒一樣捨棄。龍樹等智者之言，如同甘露一樣珍惜。於一切有情生起大悲心，如同魔幻師，非成為顛倒故，一切善行及拔濟眾生等，為證得阿耨多羅三藐三菩提迴向而精進修行。

ཇི་སྐད་དུ་འཕགས་པ་ཆོས་ཡང་དག་པར་སྡུད་པ་ལས། དཔེར་ན་སྨྲ་མའི་མཁན་པོ་ཞེག །སྨྲལ་པ་ཐར་བར་བྱ་ཕྱིར་བཙོན། །དེས་ནི་སྔ་ནས་དེ་ཤེས་པས། །སྨྲལ་པ་དེ་ལ་ཆགས་པ་མེད། །སྲིད་གསུམ་སྨྲལ་པ་འདྲ་བར་ནི། །རྟོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མཁས་པས་ཤེས། །འཕྲོ་བའི་ཆེད་དུ་གོ་བགོས་ཏེ། །འཕྲོ་བ་དེ་ལྟར་སྔ་ནས་ཤེས། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །

《佛說法集經》云：「如世間幻師，發心度幻人，彼幻不著幻，以未曾有故，知三界如幻，發大菩提心，為度諸眾生，實知彼眾生，自身如虛空，眾生自性空。」

དེ་ལྟར་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་རྒྱུ་ཀུ་གྱས་པར་བྱ་སྟེ། གོམས་པར་བྱས་པ་དེའི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་རིམ་གྱིས་ཡོངས་སུ་སྨིན་པ་ན་གོང་ནས་གོང་དུ་ཤེན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་སྐད་ཅིག་འབྱུང་བས་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་བསྒོམ་པ་རབ་ཀྱི་མཐར་ཕྱིན་པར་གྱུར་ན་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་རྟོག་པའི་དྲྭ་བ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བ། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཤེན་ཏུ་གསལ་བར་རྟོགས་པ། དྲི་མ་མེད་ཅིང་མི་གཡོ་བ་རླུང་མེད་པའི་མར་མེ་དང་འདྲ་བ་འབྱུང་སྟེ། དེའི་ཚེ་དངོས་པོའི་མཐའ་ལ་དམིགས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །ས་དང་པོ་ཡང་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །མཐོང་བའི་ལམ་ལ་ཡང་ཞུགས་པ་ཡིན་ནོ། །

如是，時常敬禮方便及智慧，串習之心續逐次圓滿成熟，上上進而剎那出現圓滿故。若觀修真實義之際，則明悟出世間智慧，即離虛妄分別之網，明了法界、離垢而不動，猶如油燈置於無風處。彼時，證得法之真際，證得初地，入見道也。

དེ་དེའི་གོང་མའི་ས་རྣམས་ཡོངས་སུ་སྦྱངས་ནས་དེམ་གྱིས་གསེར་བཞིན་དུ་སྦྱིབ་པ་བསགས་པ་མ་ལུས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། ཆགས་པ་མེད་པ་དང་། ཐོགས་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་ནས་ཡོན་ཏན་མ་ལུས་པའི་གཞི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དགོས་པ་ཡོངས་སུ་བྱབ་པ་ལ་དམིགས་པ་ཡང་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་འདོད་པས་དབུ་མའི་ལམ་ལ་མངོན་པར་བརྩོན་པར་བྱའོ། །

彼又逐次證得以上諸佛地，猶如黃金，淨除其一切障。證得無貪念、無執著之智慧，亦證得一切功德之體佛地，也

已證得圓成所求。如是故，若欲證得佛位，當知精進於中觀之道。

དེ་ལྟར་དབུ་མའི་ལམ་བཤད་པས། །བདག་གིས་བསོད་ནམས་གང་ཐོབ་པ། །དེ་ཡིས་སྐྱེ་བོ་མ་ལུས་པ། །དབུ་མའི་ལམ་ནི་ཐོབ་པར་ཤོག །དམ་པ་ཐུགས་དེ་མ་ཐག་བསྟེན་ཤ། །ཡོན་ཏན་ནམས་ཀྱིས་མི་དངམས་ཆུ་ཡི་མཚོ་འདྲ་དག །ཆོས་བར་བྱེ་ནས་ལེགས་པར་བཤད་ཅེས་བྱེད་དེ། །དང་པ་རབ་དགའ་ཆུ་ལ་འོ་མ་ལེན་པ་བཞིན། །དེ་ལྟ་བས་ན་མཁས་ཆམས་ཀྱིས། །ཕྱོགས་ལྟང་དགྱགས་ཡིད་རིང་སྤོངས་ལ། །བྱིས་པ་ལས་ཀྱང་ལེགས་བཤད་པ། །ཐམས་ཅད་ཆང་བ་ཁོ་ནར་བྱ། །

如是宣說中道義，願我所得之資糧，
彼能令一切眾生，悉皆證得中道義。
聖者遠離嫉妒等污垢，以諸功德無厭猶如海，
分別宣說妙法令眾持，如喜天鵝湖中取乳汁。
是故眾多善賢者，斷除偏見之紛擾，
愚者善說之法中，一切唯當受持之。

བསྒོམ་པའི་རིམ་པ་སྟོན་དཔོན་ཤྲཱི་ཛྙ་ཀ་ལ་ཤི་ལས་ཐ་མར་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། ||
游方僧蓮花戒所撰《修習次第》之後篇業已圓滿。

རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་པྲཛྙཱ་ཝརྨ་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙྪ་བ་བནྡེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།། ||
天竺堪布橋迦瓦瑪及譯師僧智軍等，由梵譯藏且抉擇。